

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 209

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

60. évfolyam

2017. június 30.

Tartalom

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

az EGSZB 523. plenáris ülése (2017. február 22–23.)

2017/C 209/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A vízi és tengeri turizmus diverzifikációs stratégiái (feltáró vélemény)	1
2017/C 209/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szigetek az Európai Unióban: a strukturális hátránytól az inkluzív területig (feltáró vélemény)	9

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

az EGSZB 523. plenáris ülése (2017. február 22–23.)

2017/C 209/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úrstratégia Európa számára (COM(2016) 705 final)	15
2017/C 209/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a megelőző szerkezetátalakítás kereteiről, a második esélyről, a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről és a 2012/30/EU irányelv módosításáról (COM(2016) 723 final – 2016/0359 (COD))	21
2017/C 209/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló keretrendszerrel, valamint az 1095/2010/EU, a 648/2012/EU és az (EU) 2015/2365 rendelet módosításáról (COM(2016) 856 final – 2016/0365 (COD))	28

HU

2017/C 209/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az 575/2013/EU rendeletnek a tőkeáttételi mutató, a nettó stabil finanszírozási ráta, a szavatoló tőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó követelmények, a partner-hitelkockázat, a piaci kockázat, a központi szerződő felekkel szembeni kitettség, a kollektív befektetési formákkal szembeni kitettség, a jelentős kitettségek, a jelentéstétel és a közzétételi követelmények tekintetében történő módosításáról, valamint a 648/2012/EU rendelet módosításáról (COM(2016) 850 <i>final</i> – 2016/0360 (COD)) Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 806/2014/EU rendeletnek a hitelintézetek és befektetési vállalkozások veszteségviselő és feltőkésítési képessége tekintetében történő módosításáról (COM(2016) 851 <i>final</i> – 2016/0361 (COD)) Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hitelintézetek és befektetési vállalkozások veszteségviselő és feltőkésítési képessége tekintetében a 2014/59/EU irányelv módosításáról, valamint a 98/26/EK irányelv, a 2002/47/EK irányelv, a 2012/30/EU irányelv, a 2011/35/EU irányelv, a 2005/56/EK irányelv, a 2004/25/EK irányelv és a 2007/36/EK irányelv módosításáról (COM(2016) 852 <i>final</i> – 2016/0362 (COD)) Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2013/36/EU irányelvnek a mentesített szervezetek, a pénzügyi holding társaságok, a vegyes pénzügyi holding társaságok, a javadalmazás, a felügyeleti intézkedések és hatáskörök, valamint a tőke megőrzési intézkedések tekintetében történő módosításáról (COM(2016) 854 <i>final</i> – 2016/0364 (COD))	36
2017/C 209/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Véleményezési felhívás – a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó uniós szabályozási keretről (COM(2016) 855 <i>final</i>)	43
2017/C 209/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Eurofound) létrehozásáról és az 1365/75/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 531 <i>final</i> – 2016/0256 (COD)) Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szakképzésfejlesztési Központ (Cedefop) létrehozásáról és a 337/75/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 532 <i>final</i> – 2016/0257 (COD)) Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (EU-OSHA) létrehozásáról és a 2062/94/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 528 <i>final</i> – 2016/0254 (COD))	49
2017/C 209/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szeszes italok meghatározásáról, kiszereléséről és címkézéséről, a szeszes italok elnevezésének az egyéb élelmiszerek kiszerelésén és címkéjén való feltüntetéséről, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmáról (COM(2016) 750 <i>final</i> – 2016/0392 (COD))	54
2017/C 209/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1101/89/EGK rendelet, a 2888/2000/EK rendelet és a 685/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 745 <i>final</i> – 2016/0368 (COD))	58
2017/C 209/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Nemzetközi óceánpolitikai irányítás: az óceánjaink jövőjét biztosító menetrend (JOIN(2016) 49 <i>final</i>)	60
2017/C 209/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat rendeletre az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1036 rendelet és az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező támogatott behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1037 rendelet módosításáról (COM(2016) 721 <i>final</i>)	66
2017/C 209/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1059/2003/EK rendelet területi tipológiák (Tercet) tekintetében történő módosításáról (COM(2016) 788 <i>final</i> – 2016/0393 (COD))	71

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 523. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. FEBRUÁR 22–23.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A vízi és tengeri turizmus diverzifikációs stratégiái

(feltáró vélemény)

(2017/C 209/01)

Előadó: **Tony ZAHRA**

Felkérés:	a Tanács máltai elnöksége, 2016.9.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.30.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye	179/0/0
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az olyan hátráltató tényezőkre való tekintettel, mint a távolság, a megközelíthetőség és a szigetjelleg, az EGSZB úgy véli, hogy a szigeteteket illetően olyan kedvező adórendszerre kell törekedni, amely figyelembe veszi a beruházásokra, a munkahelyek megtartására és létrehozására, valamint az üzletek nyitvatartási időszakának módosítására irányuló erőfeszítéseket, amelyek mind a szezonális hatásainak mérséklésére irányulnak.

1.2. Annak ellenére, hogy az idegenforgalom erős ellenálló képességet mutat és gyorsan talpra áll válságok idején, az EGSZB fontosnak tartja, hogy elemezzék és kezeljék a vízi és tengeri turizmust érintő várható kihívásokat és lehetőségeket, különös tekintettel a mediterrán térségre, mivel ez az idegenforgalmi ágazat jelentős szerepet tölt be az európai gazdaságban és fontos mértékben járul ahhoz hozzá. Az egymással versengő célterületek összehasonlíthatóságára kellő figyelmet kell fordítani az értékelési eljárás során. Az intelligensebb jogszabályok és szakpolitikák létfontosságúak, amint a kkv-k adminisztratív terheinek csökkentése is.

1.3. A régióban még nagyobb számban kell több célállomásból álló utakat kialakítani és népszerűsíteni, eközben pedig támogatni kell a tagállamok által közösen/regionálisan végrehajtott promóciós intézkedéseket. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok alkalmazzanak erős marketingstratégiákat a diverzifikáció és az ügyfelek változó preferenciáihoz és ízléséhez történő alkalmazkodás érdekében. A folyamatban eközben értékelni kell azt is, hogy milyen különbségek létezhetnek azon a téren, hogy az ebben az ágazatban kínált idegenforgalmi szolgáltatások mennyire megfizethetők az egyes polgárok számára.

1.4. A tengeri és part menti turizmusnak a tengeri ökoszisztémáktól való nagymértékű függése miatt fontos, hogy azok védelme érdekében a földközi-tengeri országok fokozzák a regionális szintű együttműködést. Ennek kapcsán az EGSZB azt ajánlja, hogy hozzanak létre egy, a Földközi-tenger nyugati medencéjének tagállamaiból és harmadik országokból álló csoportot, amely közösen foglalkozhatna a kék növekedés⁽¹⁾, valamint a kék és a zöld infrastruktúra kérdésével a károsodott ökoszisztémák helyreállítása érdekében.

1.5. A sekély kontinentális talapzatra történő építkezés és ennek a területnek a tengertől történő elválasztása viszszafordíthatatlan módon tönkreteszi a víz alatti élőhelyeket. A földközi-tengeri kontinentális talapzat kiterjedése korlátozott, és ezeket a tengeri területeket védeni kell az ilyen jellegű fejlesztések ellen. Amennyiben pedig mégis sor kerül azokra, arra az esetre kompenzációs intézkedéseket és pénzügyi tartalék létrehozását kellene tervbe venni.

1.6. A vízi és tengeri turizmus fejlesztésének a hosszú távú fenntartható fejlesztés elvein kell alapulnia. Ehhez gyakorlatias és mérhető eszközökkel kell kialakítani. Az EGSZB harmonizált fenntartható mutatókból álló mechanizmus kidolgozását javasolja az ágazat számára, különösen a szigetállamokat és -régiókat illetően, amelyek nagymértékben a part menti tevékenységektől függenek. Az Európai Bizottság által kidolgozott „Európai Turisztikai Indikátorrendszer” kitűnő platform lehetne ennek eléréséhez.

1.7. Egy fenntartható indikátorrendszer kialakításához emellett pontos gazdasági adatokat is össze kell gyűjteni. A turisztikai ágazat igen összetett, és számos különböző érdekelt fél közötti változatos kapcsolatokat foglal magában. Ehhez kapcsolódóan a szatellit számla-modell extrapolálásával relatív gazdasági adatok gyűjtésére alkalmas eszközöket lehetne kidolgozni.

1.8. Az éghajlatváltozás által a tengeri környezetre gyakorolt hatás párbeszédet kíván meg az innovatív megoldásokról. Előnyben kell részesíteni a veszélyeztetett területeket célzó specifikus intézkedéseket. Az EGSZB felhívja a figyelmet az Európai Bizottság legutóbbi, a nemzetközi óceánpolitikai irányításról szóló közleményére és az abban szereplő 14 intézkedésből álló csomagra⁽²⁾. A 2020-ig érvényes hetedik környezetvédelmi cselekvési program és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklésére és az azokhoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós célkitűzések az infrastrukturális ágazatokra, pl. az energia- és a közlekedési ágazatra, valamint a part menti és tengeri turizmussal összefüggő sajátos szempontokra összpontosítanak. Emellett az Európai Beruházási Bank turisztikai és/vagy a konvergenciaregiókban eszközölt beruházásokhoz finanszírozást fog nyújtani a kkv-k számára.

1.9. A hulladékgazdálkodás komoly aggodalomra ad okot a vízi és tengeri turizmusban, mivel az idegenforgalom maga jelentős hulladékforrás. A Természetvédelmi Világalap becslése szerint a tengerszennyezés több mint 80 %-a szárazföldi tevékenységekből származik. A problémát a tengeri szemetelés csak tovább súlyosbítja. Ezért a szabályozás koordinált és hatékony érvényesítése mellett innovatív intézkedésekre van szükség, amelyek mérsékelni képesek a hulladékkal kapcsolatos problémákat. Az EGSZB a nemzetközi egyezmények harmonizált végrehajtására szólít fel a harmadik országok kapacitásfejlesztésének előmozdítása érdekében.

1.10. Az ágazat növekedési kilátásaira való tekintettel a teljes hulladékkezelési lánc (a begyűjtéstől az ártalmatlanításig) fontos kihívást képvisel, különösen az olyan zárt területeken, mint amilyenek a szigetek. Ezzel összefüggésben az EGSZB egy, szigeteket és part menti területeket, valamint a környezetvédelem főbb szereplőit – például alapítványokat és nemzetközi szervezeteket – magában foglaló „természeti örökségi koalíció” létrehozását is javasolja, hogy az európai szigetek és part menti területek vezető szerepre tegyenek szert az idegenforgalom integrált megközelítései által elősegített globális tiszta környezeti intézkedések terén.

1.11. Az emberekbe történő beruházás a fenntartható és versenyképes növekedés előfeltétele. Az ágazat azonban nem vonz elegendő számú képzett munkavállalót, főként azért, mert a szakmai előmenetel és a hosszú távú foglalkoztatás tekintetében nem elég vonzó. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az ágazatban való hosszú távú foglalkoztatásban érdekelt, képzett munkavállalók folyamatos utánpótlásának bevonása érdekében külön stratégiai cselekvési tervet dolgozzanak ki, amelyben tudományos és gyakorlati megközelítésen alapuló konkrét javaslatokat kell tenni az ágazat vonzerejének növelése érdekében.

2. Általános megjegyzések

2.1. A máltai elnökség felkérte az EGSZB-t, hogy tegyen közzé egy feltáró véleményt „A vízi és tengeri turizmus diverzifikációs stratégiái” témában, a versenyképesebb európai környezet megteremtésére irányuló, innovatív stratégiák szélesebb kontextusában, különös hangsúlyt helyezve a mediterrán régióra.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye: Kék növekedés, COM(2012) 494 final.

⁽²⁾ JOIN(2016) 49 final és https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/ocean-governance_hu.

2.2. Az idegenforgalom a legbefolyásosabb globális ágazat, nagy foglalkoztatási és gazdasági fejlődési potenciállal, ahogyan azt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 195. cikke is elismeri. 2014-ben az idegenforgalmi ágazat több mint 1 600 milliárd euróval vette ki részét az EU GDP-jéből, azaz majdnem elérte annak 10 %-át; közvetlen, közvetett és indukált hatásai pedig 25 millió munkahelyet támogattak az EU-ban⁽³⁾. Az EU máltai elnöksége az idegenforgalom tengeri alágazatát jelölte meg egyik fő prioritási területként. A megfelelő idegenforgalmi termékek és tengeri szolgáltatások kifejlesztése hozzájárulhat az EU part menti és szigetterületeinek növekedési potenciáljához, ezért meg kell határozni az aktuális tendenciákat és előrejelzéseket kell készíteni, hogy világos képet kapjunk a vízi és tengeri turizmus egyedi jellegéből adódó innovatív lehetőségekről.

2.3. A vízi és a tengeri turizmus az idegenforgalom legfontosabb alágazata, egyben a legnagyobb volumenű tengeri tevékenység Európában. Közel 3,2 millió főt foglalkoztat összesen 183 milliárd eurós bruttó hozzáadott értéket generálva⁽⁴⁾, és lehetőségeket rejt a munkahelyteremtés és a fenntartható „kék növekedés” terén. Ahhoz, hogy Európát mint a világ vezető tengeri turisztikai célterületét népszerűsítsük, az európai szigeti és part menti idegenforgalmi infrastruktúrájának megfelelő és innovatív szolgáltatásokat kell nyújtania a felhasználók számára – ideértve az akadálymentesítést is –, ugyanakkor gondoskodnia kell a helyi közösségek fenntartható fejlődéséről is. A számos tagállamban tavakat, folyókat stb. érintő belvízi turizmus is ennek az ágazatnak a része, ezért azt figyelembe kell venni a felülvizsgálat során. Az ágazatnak része egy fontos ipar: a kedvtelési célú és körutazást végző hajókat előállító hajógyártás, amelynek terén Európa kiemelkedő helyet foglal el a világ gazdaságában.

3. Az EGSZB javaslatai az idegenforgalmi politika új paradigmáira vonatkozóan

3.1. Az elmúlt években az EGSZB számos véleményt fogadott el általában az idegenforgalmi politikával és különösen a szigeti és part menti idegenforgalommal kapcsolatban. Javaslattal tett arra vonatkozóan, hogy dolgozzanak ki programokat a kifejezetten a szigetekeken a turizmusban dolgozó munkavállalók folyamatos, egész életen át tartó tanulására, valamint javasolta, hogy egy stratégiaileg kedvező helyen fekvő szigeten hozzanak létre régióközi iskolát egy, az „Erasmus az idegenforgalmi diákok és dolgozók számára” koncepcióhoz hasonló elgondolás alapján.

3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a szigetek EU által használt meghatározása nem megfelelő, és azt felül kell vizsgálni úgy, hogy figyelembe vegye a szigetország tagállamokat is tartalmazó kibővített Európai Unió új adottságait. Azzal a céllal, hogy Európát mint globális szinten fő turisztikai célterületet népszerűsítse, szintén javasolja makroregionális együttműködés kialakítását (pl. az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó stratégia, a balti-tengeri stratégia és a Duna régióra vonatkozó stratégia) a megközelíthetőség problémájának megoldására. Ez a szigetektől a kontinens felé irányuló magas színvonalú területi folytonosságot követel meg.

3.3. Az éghajlatváltozás határozott alkalmazkodási intézkedéseket tesz szükségessé a szigetek gazdasága valamennyi területének az éghajlatváltozás hatásaival szembeni ellenálló képessége érdekében. Az EGSZB egy „szigeti változásvizsgálat” (Island Change Test) bevezetését javasolta, amely olyan kérdésekkel foglalkozna, mint az energia és a közlekedés (infrastruktúra és megközelíthetőség), a tengerszint emelkedése, a biológiai sokféleség csökkenése és más fontos problémák.

3.4. A szigetgazdaságok mára túlságosan függővé váltak a nagyrészt szezonális idegenforgalomtól, ezért diverzifikációra van szükségük. Az EGSZB hangsúlyozta, hogy amennyiben a kék gazdaságot a még kiaknázatlan értékek kimeríthetetlen forrásának tekintjük és a kék növekedést olyan meggyőződéssel hívjuk segítségül, mintha az európai gazdaság minden baját orvosolni képes csodaszer volna, akkor fennáll annak a kockázata, hogy az EU tengerpartjaira és tengereire már amúgy is nehezedő sokféle nyomást csak tovább fokozzuk. A hosszú távú fenntarthatóságot ezért továbbra is átfogó elvként kell tekinteni az intézkedések kialakítása és végrehajtása során.

3.5. Az Európai Bizottság 2014-ben elfogadott, „A part menti és tengeri turisztikai ágazat európai növekedési és foglalkoztatási stratégiája” című közleménye⁽⁵⁾ tárgyalja az aktuális irányítási hiányosságokat és keretet hoz létre az állami hatóságok és az állami-magán partnerségek közötti, akár területi klaszterek és integrált stratégiák létrehozása révén megvalósuló együttműködés számára. Az egyes tengeri medencék sajátosságait figyelembe véve a közlemény 14 konkrét fellépést javasol, amelyek az üzleti beruházásokkal, az erőteljes szezonális jelleggel, a termékdiverzifikációval és -innovációval, az összekapcsoltsággal, az elérhetőséggel, az infrastruktúra fejlesztésével, a készségfejlesztéssel és a tengeri környezet védelmével kapcsolatosak. A cselekvési terv végrehajtása folyamatban van⁽⁶⁾.

⁽³⁾ WTTC, Travel & Tourism economic impact [Az utazás és az idegenforgalom gazdasági hatása], 2015, EU.

⁽⁴⁾ Európai Bizottság, „Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level” [A tengeri és part menti turizmust támogató uniós szakpolitikai intézkedésekre vonatkozó tanulmány], 2013.
https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf.

⁽⁵⁾ COM(2014) 86 final.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/coastal_tourism_hu.

4. Az EGSZB javaslatai a vízi és a tengeri turizmus diverzifikálását célzó stratégiákra vonatkozóan

4.1. Ágazatközi környezetvédelmi megközelítés

4.1.1. Az elmúlt években sokat tettek azért, hogy felhívják a magas szintű döntéshozók és érdekelt felek figyelmét az óceán és az éghajlat közötti összefüggésre. Ez ahhoz vezetett, hogy az óceán bekerült a 2015. évi Párizsi Megállapodásba, továbbá hogy az Éghajlat-változási Kormányközi Testület (IPCC) elkészítette az óceánokról szóló különjelentését. Ezek a dokumentumok segítséget kérnek a Párizsi Megállapodás végrehajtásához, például a tagállamok szakmai felkészültségének megerősítését az alacsony kibocsátású jövőhöz vezető technológiai megoldások kidolgozása érdekében.

A tengeri közlekedés felel a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás közel 2,5 %-áért. Az EU a nemzetközi hajózásból származó üvegházhatásúgáz-kibocsátások csökkentésére irányuló globális megközelítést sürget, azonban a hajózásból származó kibocsátások az előrejelzések szerint 2050-ig jelentősen nőni fognak. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) üvegházhatású gázokról szóló második tanulmánya szerint a hajók energiafogyasztása és CO₂-kibocsátása akár 75 %-kal csökkenthető lenne műveleti intézkedések alkalmazásával és a meglévő technológiák igénybevételével. Ezen intézkedések közül sok költséghatékony és nettó haszonnal jár, mivel az üzemanyagszámlák csökkenése lehetővé teszi a működési, illetve beruházási költségek megtérülését. Ezek a költségszökkentések új, innovatív technológiák alkalmazásával érhetők el.

4.1.2. A mediterrán térség a világ egyik legfontosabb régiója kiemelkedő biológiai sokfélesége okán, ugyanakkor másoknál érzékenyebb az éghajlatváltozásra. A nagy volumenű tengerparti turizmus a régióban tapasztalható ökológiai veszteség egyik fő oka. A földközi-tengeri régió mindazonáltal nagy természeti értéket is képvisel, ami miatt rendkívüli fontosságú a biológiai sokféleség megőrzése tekintetében. Ennek kapcsán a tengeri ökoszisztémák védelmét célzó regionális szintű együttműködés létfontosságú. Az Európai Unió LIFE+ finanszírozási programja támogatja a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia célkitűzéseit, és lehetőséget kínál az innovatív part menti és tengeri idegenforgalmi projektek finanszírozására.

4.1.3. A hulladékgazdálkodás fontos kihívást jelent az ágazat számára, különösen a szigeteken, amelyek látogatottsága erősen szezonális. A szigetek többsége nehezen kezeli a csúcsidőszakokban tapasztalható magas látogatószámot, ami óriási beruházást tesz szükségessé a megfelelő víz- és hulladékkezelő telepek biztosításához. A Biológiai Sokféleség Egyezmény megkötése globálisan elismert fellépési keretet nyújt a természeti örökséget fenyegető veszélyek elleni küzdelemhez, a tengerszennyezés kezelésétől a mikroműanyagokon át az egyszer használatos nejlonzacskók használatának folyamatos csökkentéséig és felszámolásáig.

4.1.4. Számos tanulmány és jelentés hangsúlyozza, hogy a „zöldre váltás” üzleti szempontból nagyon is kifizetődő az európai tengerparti turizmus számára. Az EU-nak ösztönöznie kell a tagállamokat a zöld turisztikai gyakorlatok alkalmazására irányuló erőfeszítéseik fokozására és az éghajlatváltozás hatásait mérséklő zöld programok bevezetésére. Ezt az ökoturizmus mint a vízi turizmust támogató szegmens népszerűsítésével kell segíteni.

4.1.5. Ezek a kihívások még fontosabbá teszik, hogy a vízi és tengeri turizmus fejlesztése fenntartható fejlődési elvek mentén történjen. A fenntarthatóságnak azonban gyakorlatias és mérhető modellen kell alapulnia, amely mutatórendszerrel hoz létre a tengeri turisztikai tevékenységek és fejlemények nyomon követéséhez, különösen a szigetállamok és szigeti régiók vonatkozásában. A célterületeknek emellett meg kell állapítaniuk teherbírási küszöbértékeket, amelyek túllépése számos, az ágazatot és hosszú távú fenntarthatóságát károsan befolyásoló problémát okozhat. Különösen az alábbi területeken van szükség küszöbértékekre:

- az ökológiai erőforrások romlása és csökkenése,
- a környezetre és a fizikai infrastruktúrára nehezedő nyomás,
- a turisták és a helyiek közötti, a helyi vendégszeretetet erodáló konfliktus,
- a látogatók elégedetlensége.

4.1.6. Az Európai Bizottság által 2013-ban kidolgozott és 2016-ban felülvizsgált „Európai Turisztikai Indikátorrendszer”⁽⁷⁾ önkéntes irányítási eszköz, amely egy sor alapvető mérőszámot határoz meg, amelyek segítségével a célterületek figyelemmel kísérhetik és mérhetik fenntartható idegenforgalmi teljesítményüket.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_hu.

4.1.7. E tekintetben az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (EMSA) rendkívül értékes forrás, amely a fenntarthatósági alapelvek kidolgozását célzó folyamat szempontjából létfontosságú információkat, adatokat és tanácsokat nyújt.

4.1.8. Ugyancsak hivatkozni kell az EGSZB „Intelligens szigetek” című véleményére, különösen a bevált gyakorlatok alkalmazása kapcsán.

4.1.9. A Horizont 2020 által finanszírozott ERA-LEARN 2020 keretében végzett támogatási tevékenység (CSA), „a tengeri ökoszisztémák európai műveleteinek nyomon követése” projekt további értékes forrásként szolgálhat e célkitűzés eléréséhez.

4.1.10. Számos szervezet és intézmény járult hozzá a környezetvédelem folyamatához, többek között a Természetvédelmi Világalap, az Ocean & Climate Platform, az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CPMR), a Greenpeace és különféle ENSZ-szervezetek, amelyek különféle EU-szervezetekkel dolgoztak együtt, illetve a kormányok, az állami és a magánszférabeli érdekelt felek közötti fokozott együttműködésben tevékenykedtek. Ezt a folyamatot a siker érdekében fenn kell tartani.

4.1.11. Az egészséges tengeri ökoszisztémák és a megőrzött part menti/szigeti területek számos módon járulnak hozzá a fenntartható növekedéshez és a munkahelyteremtéshez. Az idegenforgalom, valamint a mezőgazdaság, a halászat, az akvakultúra és az erdészet kulcságazatok, és jelentős hatással és relevanciával bírnak a biológiai sokféleség általános figyelembevétele tekintetében. A fenntartható élelmiszer-termelés és az élelmiszer-biztonság további, különleges figyelmet igénylő kapcsolódó témák. A biológiai sokféleség megőrzéséhez hozzájáruló ágazati szakpolitikákat integrált kereten belül kell kidolgozni. A tengeri ökoszisztémák kérdésköre kapcsán az EGSZB felhívja a figyelmet a tengeri területrendezésről szóló irányelvre⁽⁸⁾, valamint az 1995. évi barcelonai egyezményre⁽⁹⁾.

4.1.12. A tengerszennyezés gyakran a kezeletlen szennyvízből és a mezőgazdaságból ered, de a tengeri ökoszisztémákat fenyegető veszélyek a kereskedelmi túlhalászt, az olajszenyezéseket és az egyéb veszélyes anyagokat, valamint a nem őshonos fajok behozatalát is magukban foglalják. A ballasztvíz helytelen kezelése szintén jelentős hatással lehet a környezetre⁽¹⁰⁾. A tengeri ökoszisztémák a biológiai sokféleség jelentős forrásai, és az Európai Unió számos lépést tesz az egészséges tengeri környezet elérése érdekében, hogy az ökoszisztémák 2020-ra még ellenállóbbak legyenek az éghajlatváltozással szemben az európai tengervizekben. Ehhez valamennyi érdekelt fél együttműködésére szükség van.

4.1.13. Ezzel összefüggésben stratégiai fontosságú a végrehajtási eszközök kiválasztása, biztosítandó, hogy valamennyi gazdasági ágazat részesülhessen az egészséges ökoszisztémák által teremtett új lehetőségekből. Ugyanakkor az átláthatóság, a megfelelő konzultáció és az elszámoltathatóság nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az idegenforgalomra is kiterjedjen a jó kormányzás általános fogalma. A Biológiai Sokféleség Egyezmény⁽¹¹⁾ értelmében a forráshatékonyság és a körforgásos gazdaság az e területen történő előrehaladás és fenntarthatóság előfeltétele.

4.1.14. Szemléletformáló politikákat kell kidolgozni a megfelelőség fokozása érdekében, ösztönzőket alkalmazva a tiszta vízi és tengeri turisztikai tevékenységek érdekében (ideértve a kapcsolódó iparágakat is, pl. jachtturizmus, halászat, élelmiszer-ellátás). Ezzel összefüggésben átfogó ágazatközi képzési programokat kell kidolgozni összetettebb fenntarthatósági célok követése érdekében, miközben a releváns turisztikai területek hálózatba szerveződése lehetővé tenné az adatcserét és a bevált gyakorlatok megosztását.

4.1.15. Európának ki kell használnia természeti erőforrásait és népszerűsítienie kell csúcstérségeit, ahol a természet és a part menti és tengeri területrendezés összhangban vannak egymással. Miközben a part menti területeknek környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi szempontból kiemelt stratégiai jelentőségük van, problémáikat egy integrált fenntartható fejlesztési politika keretén belül kell megoldani, amelyben a területrendezés, a megújuló energiák kiaknázása és az egyéb part menti tevékenységek közötti egyensúly, valamint a várostervezési szabályok betartása különös fontossággal bír⁽¹²⁾. Gondoskodni kell a tengeri területrendezésről szóló irányelv tagállamok általi lehető legjobb végrehajtásáról. Mivel az irányelv nem foglalkozik a part menti területekkel, hasznos ismét a barcelonai egyezményre hivatkozni, amely tartalmaz egy jegyzőkönyvet a tengerpart kezeléséről.

⁽⁸⁾ 2014. július 23-i 2014/89/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, lásd még: https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning_hu.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/barcelona-convention/index_en.htm.

⁽¹⁰⁾ Jelenleg közvetlenül egyetlen uniós jogszabály sem vonatkozik a ballasztvízre, bár az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló, 2014. október 23-i 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet a ballasztvíz kezeléséről szóló egyezményt a veszélyt jelentő inváziós fajok kezelésében az egyik lehetséges intézkedésként ismeri el.

⁽¹¹⁾ A 13398/16. sz. tanácsi dokumentum (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13398-2016-INIT/hu/pdf>).

⁽¹²⁾ HL C 451., 2014.12.16., 64. o.

4.2. Az integrált, ágazatközi megközelítés hosszú távú előnyei

4.2.1. A jogi követelmények harmonizációja

4.2.1.1. Megfelelően elemezni kell az aktuális helyzetet azt követően, hogy lejár az EU tagállamok számára a nemzeti jogszabályaik módosítására és a 2003/44/EK irányelvvel módosított, a kedvezési célú vízi járművekről szóló 94/25/EK irányelv átültetésére megadott 2016. január 18-i határidő. Ezt az irányelvet azért léptették életbe, hogy a felhasználói biztonságra, valamint a károsanyag- és zajkibocsátásra vonatkozó szabványkövetelmények bevezetésével elősegítse az ágazat fenntartható fejlődését és csökkentse a hajóbalesetek számát a tengeren.

4.2.1.2. Ennek az európai jogi keretnek a célja az volt, hogy megszüntesse a tagállamok közötti eltéréseket, amelyek az unión belüli mozgás akadályozásának kockázatával járnak. Ez a kötelező harmonizációs folyamat számos kihívást hozott magával, amelyeket sürgősen azonosítani és elemezni kell, mivel az előírások nyilvánvalóan továbbra sem egységesek az Európai Unióban. Hiányzik a koordináció és az egységesség, ahogyan az a kapitányokra vonatkozó eltérő nemzeti képzési rendszerekből is látszik⁽¹³⁾. Amennyiben nem kezelik hatékonyan és gyorsan, az átmeneti átültetési folyamat kontraproduktív lehet és esetlegesen befolyásolhatja a turisztikai ágazat versenyképességét is, a vízi és tengeri turizmusra meghatározott célokkal ellentétes hatással.

4.2.2. Versenyképesség

4.2.2.1. Az utóbbi években az ágazat különböző alágazatait sújtotta a kereslet változékonysága és az általában az idegenforgalmi ágazatban jelentkező fluktuációk, mely utóbbiakra a forrásországok gazdasági helyzete szintén befolyást gyakorolt. A közelmúltban Európában történt terrorista támadások utóhatása és az újabb terrorista fenyegetések azokat követő kiéleződése kétségtelenül hatással lesz az idegenforgalomra. Mindazonáltal az évek során a turizmus még az igen nagy kihívást jelentő időszakokban is rendkívül ellenállóképesnek bizonyult, amit a 2008–2009-es gazdasági válság és az azt követő különféle válságok utáni gyors talpra állás is mutat.

4.2.2.2. Egyre fontosabbá válnak a magas színvonalú turisztikai termékek és szolgáltatások. Innovatívnak kell lennünk, eközben pedig biztosítani kell a beruházásokat. Gondoskodni kell a termékdivezifikációról és -fejlesztésről a teljes értéklánc mentén. Mindez egy olyan irányt képvisel, amely jelentős lendületet adhat a vízi és tengeri turizmusnak, valamint a lehetséges célterületek vonzerejének, továbbá lehetővé fogja tenni a változó fogyasztói mintákhoz és az utazási szokásokat befolyásoló demográfiai változashoz való alkalmazkodást.

4.2.2.3. A fogyasztók egyre kalandvágyóbbak és mindinkább készek arra, hogy új utazási módokban vegyenek részt és újfajta élményeket szerezzenek. Az Európai Bizottság közelmúltbeli, a vízi turizmust népszerűsítő vízi úti programok létrehozására szóló 1,5 millió eurós felhívása a megfelelő irányba tett lépés. Ez a kezdeményezés segíteni fogja a más gazdasági ágazatokkal való kapcsolatokat kiépítést és a speciális érdeklődésű – pl. gasztronómia, kultúra és szabadidős tevékenységek – látogatók vonzását.

4.2.2.4. Az Európai Bizottság a hatáskörébe eső területeken fellépéseket hajt végre az idegenforgalmi ágazat versenyképességének és fenntarthatóságának támogatására, ami a vízi és tengeri turizmus fejlődése számára is hasznos.

4.2.2.5. Az egyik ilyen fellépést a COSME program képviseli, amely az elmúlt hat év során támogatta nemzetközi tematikus turisztikai termékek fejlesztését és népszerűsítését olyan területeken, mint a tengeri idegenforgalom, a kulturális idegenforgalom, a gasztronómia, a sport és a wellness⁽¹⁴⁾. Az EDEN kezdeményezés szintén előtérbe helyez olyan nem hagyományos célpontokat, amelyek bizonyították kiválóságukat a fenntartható idegenforgalom fejlesztése terén⁽¹⁵⁾. A 2010. évi kezdeményezés a part menti, folyóparti és tavi célpontokat emelte ki, innovatív megközelítéseket népszerűsítve a vízi turizmussal kapcsolatos ajánlataik kapcsán.

4.2.2.6. A régiók a part menti térségek, kikötők vagy sportkikötők modernizálását célzó beruházásaikhoz igénybe vehetik az európai strukturális és beruházási alapokat⁽¹⁶⁾ is, amint a part menti térségek természeti és kulturális örökségeinek megőrzését célzóakhoz is, amennyiben azok hozzájárulnak a megfelelő tematikus célkitűzések eléréséhez és részei valamilyen területi stratégiának. Az Európai Bizottság útmutatót⁽¹⁷⁾ is közzétett, amely átfogó módon áttekinti az idegenforgalmi ágazat rendelkezésére álló uniós finanszírozási lehetőségeket. A part menti és tengeri turizmusban érdekelték a fenti programok keretében pályázhatnak finanszírozásra.

⁽¹³⁾ Lásd még: HL C 389., 2016.10.21., 93. o.

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/transnational-products_hu.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eden/about/themes_hu.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_tourism.pdf.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8496&lang=hu.

4.2.2.7. Ezen szolgáltatások összekötése és népszerűsítése a látogatói élményt fokozni képes termékek és szolgáltatások csoportosításával érhető el, azaz a látogatóknak egy számukra kifejezetten vonzó, előnyben részesített, átfogó termék- és szolgáltatásválasztékhoz történő irányításával. A csoportosítás koncepciója egyre népszerűbb az idegenforgalomban, és ennek részét képezi a specializált turisztikai termékek és szolgáltatások kínálata. A célzott marketing lehetővé teszi a potenciális látogatók bármely eszközzel, különösen digitális módszerekkel közvetlenül történő elérését a potenciális látogatók és a célterület közötti közvetlen összeköttetés megteremtése érdekében.

4.2.3. A vízi és tengeri turizmus munkahelyteremtési potenciálja

Az emberekbe történő beruházás a fenntartható és versenyképes növekedés előfeltétele. E cél eléréséhez a készségfejlesztési lehetőségekkel kapcsolatos stratégiai változáskezelésre, az egész iparágra kiterjedő együttműködésre és az érdekelt felek elkötelezettségére és irányítására van szükség. Ez a folyamat a kulcsfontosságú érdekelt felek társadalmi és civil párbeszéd révén történő összekapcsolását teszi szükségessé az EU-tagállamok többsége előtt álló kihívás kezelését célzó közös stratégia kidolgozása érdekében. Ezenkívül alapként szolgálhat új munkalehetőségek biztosításához, különösen a fiatalok számára, továbbá az ágazat hosszú távú fenntarthatóságának garantálásához, valamint a tengerészek tengeri munkakörülményeivel kapcsolatos jogainak védelméhez, lehetővé téve számukra, hogy élvezzék egy jobb megfelelési rendszer előnyeit.

4.2.3.1. Az EGSZB a part menti és tengeri turisztikai ágazatbeli növekedésről és foglalkoztatásról szóló véleményében⁽¹⁸⁾ kijelentette, hogy fontos az a javaslat, hogy mérjék fel a képzési igényeket és hozzanak létre egy „kék munkahelyek” szakaszt az EURES portálon. Az is alapvető fontosságú ugyanakkor, hogy az Európai Bizottság széles körű nyilvánosságot biztosítson ennek, és felhívja a tagállamok figyelmét arra, hogy a felmérés eredményeit vegyék tekintetbe a hazai képzési szakpolitikáikban. A képzéssel a munkavállalók mellett a munkaadókat, illetve az idegenforgalmi intézményeket is meg kell célozni. A turizmus, az európai örökség és a környezet jelentőségére való figyelemfelhívásnak szintén a képzés részét kell képeznie. Ezt be kell építeni a kötelező oktatásba, hogy a fiatalok már korán tisztában legyenek ezekkel a témákkal.

4.2.3.2. Az Európai Bizottság számos kezdeményezést indított annak érdekében, hogy olyan készségeket fejlesszen ki az idegenforgalomban, amelyek a „kék munkahelyeknek” is előnyükre válnak. Ilyen kezdeményezés például az „Új európai készségfejlesztési program”⁽¹⁹⁾. Ez a fontos szakpolitikai dokumentum tartalmazza „a készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés tervét”, amely szerint az idegenforgalom azon hat kísérleti szektor egyike, amelyek iparági alapú megközelítés szerint hajtanak végre konkrét fellépéseket. Ennek kapcsán 2017. január végén pályázati felhívást tettek közzé az Erasmus+ alap keretében, 4 millió eurós költségvetéssel. Ez az alap támogatni fogja a kulcsfontosságú ágazati érdekcsoportok (köztük iparági képviselők és oktatási intézmények) fórumának létrehozását, amely fellépéseket javasol és ajánlásokat tesz a következő 5–10 évre. A fórum elemzi a főbb trendeket és az ágazatban szükséges készségeket, konkrét fellépéseket dolgoz ki a rövid és középtávú készség-szükségletek kielégítésére, felülvizsgálja a foglalkozási profilokat, aktualizálja az új tanterveket, népszerűsíti az ágazat vonzerejét, illetve ösztönzi a diákok és munkakeresők mobilitását.

4.2.3.3. 2017. márciusban a COSME keretében egy 800 000 eurós költségvetésű pályázati felhívást is közzétesznek majd az idegenforgalmi pályakép népszerűsítését szolgáló fellépések támogatására. A fellépések között szerepelnek majd az idegenforgalomban történő készségfejlesztés terén már létező kezdeményezésekről és eszközökről, illetve az idegenforgalmi karrieréről szóló tájékoztató kampányok, amelyek részét képezi az idegenforgalmi életpálya pozitív aspektusait (azaz nemzetköziségét, divatosságát, dinamikusságát) bemutató támogató anyagok, interjúk és online szemináriumok (webináriumok) biztosítása. A fellépések célközönségét az idegenforgalmi vállalkozások (köztük kkv-k) és az induló innovatív vállalkozások, valamint a diákok és a munkakeresők alkotják.

4.2.4. Statisztikai gazdasági adatok

4.2.4.1. A vízi és tengeri turisztikai ágazat igen összetett, és számos különböző érdekelt fél közötti változatos kapcsolatokat foglal magában. Az ágazatot együttesen alkotó különféle gazdasági tevékenységek jelentős eltéréseket mutatnak. A tagállamok tengeri és part menti turizmusával kapcsolatos statisztikai információk nem minden esetben könnyen elérhetőek, és az adatgyűjtés módja országról országra eltérő lehet. Ez inkonzisztens adatokat eredményezhet, és így adott esetben pontatlan eredményeket adó számokat szül. Az ágazatnak az európai gazdaságban betöltött fontos szerepére való tekintettel feltétlenül konzisztens és pontos adatok szükségesek. Ezek az ágazat valamennyi szereplőjét segítik a tengeri ágazat dinamikájának és annak pontos megértésében, hogy az hogyan befolyásolja az EU gazdasági

⁽¹⁸⁾ HL C 451., 2014.12.16., 64. o.

⁽¹⁹⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=hu>

teljesítményét. A turisztikai szatellitszámla módszertana⁽²⁰⁾ megadhatja a szükséges eszközöket az ágazat számára. Az ezzel a rendszerrel megszerzett gazdasági adatokat ki lehet egészíteni más fontos adatok begyűjtésével is, amelyek együttesen alkotják a „fenntartható indikátorrendszert”. Több tagállam már ismeri ezt az eszközt, ami megkönnyíti a folyamatot.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 30-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Az ENSZ Idegenforgalmi Világszervezete által kifejlesztett turisztikai szatellitszámla (TSzSz) standard statisztikai keret és az idegenforgalom gazdasági szempontú mérésének elsődleges eszköze. A 2008-as ajánlott módszertani keretrendszer biztosítja a turisztikai szatellitszámla létrehozásának aktualizált közös elméleti keretét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szigetek az Európai Unióban: a strukturális hátránytól az inkluzív területig**(feltáró vélemény)**

(2017/C 209/02)

Előadó: **Stefano MALLIA**

Felkérés:	feltáró vélemény (a máltai elnökség felkérésére), 2016.9.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	163/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Uniónak nagyobb erőfeszítést kell tennie annak érdekében, hogy elismerje azoknak a nehézségeknek az egyediségét, amelyekkel a szigeteknek meg kell küzdeniük. Ezeket a nehézségeket nem lehet csupán a kohéziós politika keretében kezelni.

1.2. A szigeteket számos strukturális hátrány érinti, ami gyakran megnehezíti a körülményeket az üzleti vállalkozások számára. Az EGSZB meggyőződése, hogy a szigetek gazdaságával összefüggésben rugalmasabban kell alkalmazni az olyan kulcsfontosságú szakpolitikákat, mint az egységes piaci, a versenypolitika, a közlekedéspolitika, a vidékfejlesztési politika és a halászati politika, illetve az oktatás- és szakképzési, az ifjúság- és a sportpolitikát támogató uniós kezdeményezéseket és programokat.

1.3. Az EGSZB szerint át kell értékelni az Eurostat által a szigeti régió meghatározására használt kritériumokat, és alkalmasabbakkal kell felváltani azokat (lásd a 2.4–2.6 pontokat).

1.4. A fogyatékkal élők és általánosságban a hátrányos helyzetű emberek számára különleges odafigyelést kell biztosítani, mivel ők másoknál jobban szenvednek a szigetek jellemző problémák hatásaitól.

1.5. Az EGSZB alapvetőnek tartja, hogy a szigetek támogatására irányuló minden törekvésnek kiemelten kell kezelnie a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, a fenntartható növekedés elősegítését, valamint a teljes foglalkoztatottság elérését, a versenyképességet és a kohéziót az európai szigetekeken.

1.6. A szigetek és a szigeti régiók gyakran egyedülálló lehetőséget nyújtanak tiszta energiával kapcsolatos megoldásokra. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság minden ilyen irányú törekvését, különösen pedig azt, hogy a szigetek átálljanak 100 százalékos tiszta energiát használó megoldásokra.

1.7. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Parlament felkérte az Európai Bizottságot arra, hogy egy alapos tanulmány keretében tárja fel, milyen extra költségek sújtják az európai szigeteket.

1.8. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy a 2020 utáni időszakra vonatkozó kohéziós politikában minden szigeti régiót vagy tagállami szigetet tekintszen jogosultnak infrastruktúrával kapcsolatos finanszírozásra. Emiatt utólagosan értékelni kell minden olyan, a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó alap hatékonyságát, amely a szigetek sajátos problémáinak enyhítésére irányul.

1.9. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy alakítson ki alkalmasabb jogi keretet a szigeti régióknak és a kizárólag sziget(ek)ből álló tagállamoknak juttatható állami támogatásokkal kapcsolatban.

1.10. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a terület- és városfejlesztéssel foglalkozó szolgálatközi csoport révén fokozza a koordinációt, és a területi hatásvizsgálatok eszközét felhasználva vizsgálja felül a kulcsfontosságú jogszabályokat, valamint vizsgálja meg, hogy melyeket lehetne kiegészíteni szigetjellegre vonatkozó záradékokkal.

2. Szigetjelleg és Európa: általános áttekintés

Alkalmazási kör

2.1. Az Európában lévő szigetek több mint 21 millió embernek adnak otthont. Ez az EU-28 teljes népességének mintegy 4 %-a. Ha valamennyi uniós sziget (kivéve a szigetországokat, azaz Nagy-Britanniát, Írországot, Ciprust és Máltát) lakosságának létszámát összeadnánk, Európa 11. legnépesebb országát kapnánk ⁽¹⁾. Sürgősen szükség van egy integrált szakpolitikai keretrendszer elfogadására, amely kezelni tudja azokat a gazdasági, társadalmi és területi kohézióval kapcsolatos kérdéseket, melyekkel az európai szigetek szembesülnek.

2.2. Az Európai Uniónak el kell ismernie azoknak a nehézségeknek az egyediségét, amelyekkel a szigeteknek meg kell küzdeniük. Ebben a tekintetben uniós és nemzeti szintű erőfeszítésekre is szükség van ahhoz, hogy teljes mértékben ki lehessen használni az európai szigetekben rejlő minden lehetőséget.

2.3. A vélemény célja, hogy újra elindítsa az uniós szintű vitát arról, hogy milyen szerepet kapnak a szigetek az európai szakpolitikákban, különösen a 2020 utáni időszakra vonatkozó kohéziós politikában, és az alulról felfelé irányuló megközelítést támogatja, amely a civil társadalomnak és a szociális partnereknek a döntéshozatali folyamatban való konkrét részvételén alapul, biztosítandó, hogy a politikák és a programok az emberek tényleges igényeiből induljanak ki. A 2020 utáni időszakban tovább kell erősíteni a közös rendelkezésekről szóló rendeletben ⁽²⁾ előírányzott partnerséget és többszintű kormányzást.

2.3.1. A vélemény célja emellett, hogy megfelelő szakpolitikai ajánlásokat fogalmazzon meg az „inkluzív szigetek” fogalmának bevezetésével, átültetve a gyakorlatba a „hatékonyság” és az „egyenlőség” elvét az európai szigetek versenyképességének és társadalmi kohéziójának elősegítése érdekében:

— „hatékonyság” – annak biztosítása, hogy minden sziget elérheti a teljeskörű fejlődést,

— „egyenlőség” – annak biztosítása, hogy minden polgár hozzáférjen a lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz, tekintet nélkül arra, hogy milyen területi viszonyok között él.

A sziget és a szigetjelleg meghatározása

2.4. A Eurostat meghatározása ⁽³⁾ szerint szigetnek számít minden olyan terület, amely megfelel az alábbi öt kritériumnak: 1) legalább egy négyzetkilométer a területe; 2) több mint egy kilométer távolságra van a kontinenstől; 3) legalább 50 állandó lakosa van; 4) nincs állandó összeköttetése a kontinenssel; 5) területén nincs egyik uniós tagállam fővárosa sem.

2.5. Az európai szigeteket emellett geográfiai szempontok, a NUTS-osztályozás (statisztikai célú területi egységek nomenklatúrája) és méret alapján is lehet csoportosítani.

2.6. Három dimenzió határozza meg a szigetjelleget: 1) kis méret; 2) távoli elhelyezkedés; és 3) sebezhetőség ⁽⁴⁾.

2.7. A szigetekre irányuló uniós megközelítés akkor kapott nagyobb figyelmet, amikor két kis területű szigetállam, Ciprus és Málta is az Európai Unió tagja lett.

2.7.1. 2008 során a „Zöld könyv a területi kohézióról” ⁽⁵⁾ a területi kohézió definiálására a következőt javasolta: „olyan eszköz, amely a sokféleséget olyan előnnyé alakítja, amely hozzájárul az egész EU fenntartható fejlődéséhez”. Ebből a szempontból a szigetjelleg előnynek és potenciális fejlődés forrásának tekinthető.

⁽¹⁾ <https://europeansmallislands.com/2017/02/11/the-11th-nation/>.

⁽²⁾ Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikke.

⁽³⁾ Portrait of the Islands [A szigetek portréja], Európai Bizottság, Eurostat, 1994.

⁽⁴⁾ Insularity and economic development: a survey [Felmérés a szigetjelleg és a gazdasági fejlődés összefüggéseiről], Manuela Deidda, CRENOS 2014.

⁽⁵⁾ Európai Bizottság, COM(2008) 616 final – Brüsszel, 2008. október 6.

2.8. Az „EU kohéziós politikája 2014–2020” jelenti az alapot ahhoz, hogy az uniós programok összhangban legyenek a hátrányos helyzetű területek (például a szigetek) szükségleteivel, különös tekintettel a közös stratégiai keretben azonosított alapvető fontosságú területi kihívásokra. A 2020 utáni kohéziós politika előkészítéséhez a szigetek szempontjait figyelembe véve tovább kell elemezni azokat a 2014–2020-as időszakra bevezetett új eszközöket, melyek az integrált területi fejlesztési stratégiákat hivatottak támogatni. Ilyen például az integrált területi beruházás és a közösségvezérelt helyi fejlesztés.

2.9. „A szigetek sajátos problémái” és az „Intelligens szigetek” témájában kidolgozott EGSZB-vélemény⁽⁶⁾ alapján és az Európa 2020 stratégia félidei felülvizsgálatát⁽⁷⁾ követően világossá vált, hogy ami a szigeteket illeti, a Kohéziós Alap nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Egyértelmű, hogy átgondolásra van szükség.

2.10. 2016 januárjában az Európai Parlament „A szigetek sajátos helyzete” című állásfoglalásával⁽⁸⁾ megteremtette az alapot a meglévő uniós szakpolitikák felülvizsgálatához.

3. Az európai szigeteket érintő fő problémák

3.1. Az ESPON Euroislands tanulmányának⁽⁹⁾ következtetései alapján az európai szigeteket érintő problémák elemzése előtt a következő években várható kihívások megfelelő összefüggésbe helyezése érdekében hasznos röviden áttekinteni az erős és a gyenge pontokat, valamint a lehetőségeket és a veszélyeket.

3.1.1. Ami az erősségeket illeti, az életminőség, a jelentős természeti és kulturális tőke és az erős kulturális identitás olyan kézzelfogható eszközöket jelentenek, amelyeket hasznosítani kell ahhoz, hogy újból jólétet és munkahelyeket lehessen teremteni a szigetekeken.

3.1.2. Ami a gyenge pontokat illeti, a szigetjelleg közvetlenül és permanensen érint néhányat a szigetek legfontosabb vonzerejét jelentő paraméterek közül, mint amilyen az elérhetőség, a közérdekű szolgáltatások, a magánszolgáltatások és -hálózatok, a méretgazdaságosság és a piacszerzés.

3.1.3. A lehetőségek közé sorolható a kiváló életminőség, a jó minőségű és biztonságos élelmiszerek, a különös érdeklődésre számot tartó turisztikai és szállásszolgáltatások iránti igény. Ezeket a tényezőket ki kell használni és erősségekké kell alakítani őket ahhoz, hogy szembe tudjanak szállni a szigetjelleg legfőbb, a kis mérettel, a távoli fekvéssel és a sebezhetőséggel kapcsolatos hátrányaival.

3.1.4. Veszélyek az éghajlatváltozás, a globalizáció, a gazdasági válságok, az energiaárak növekedése, a vízhiány, a talajerózió és a halállomány gyérülése kapcsán azonosíthatók.

3.2. Bár az európai szigeteket érintő problémák hatása bizonyos tényezők⁽¹⁰⁾ következtében eltérő lehet, e problémákat három fő csoportba lehet osztani: 1) a szigetek gazdasága; 2) társadalmi egyenlőség; és 3) környezetvédelem.

3.3. **A szigetek gazdasága** – A szigetek esetében az egy főre eső GDP alacsonyabb, mint az EU-28 átlaga⁽¹¹⁾. Általánosságban a gazdasági konvergencia lassabban halad előre, mint a többi EU-régióban. Sok szigeten a GDP és a foglalkoztatottság szintjét az idegenforgalom és a kiterjedt állami szektor tartja fenn, ami a gazdaság rossz versenyképességére utal.

3.3.1. A közlekedéssel kapcsolatos jelentős költség és a más területekkel való összeköttetés hiánya komoly problémát jelent a szigetek számára. Ezt a problémát fel kell ismerni és rugalmas módon kell megközelíteni, lehetővé téve, hogy a szigetek gazdasága fennmaradjon és prosperáljon. Bár a 3577/92/EGK rendelet lehetővé teszi, hogy a tagállamok közszolgáltatásokat szervezzenek a szigeti területekkel való rendszeres összeköttetések biztosítása céljából, felül kell vizsgálni, hogy milyen tényleges hatással jár ez az intézkedés.

3.3.2. Egyes szigetek gazdaságának versenyképességét hátrányosan érinti emellett az is, hogy bizonyos szigetek gazdasága monokultúra-jellegű, azaz csak egy vagy legfeljebb néhány gazdasági területre (pl. turizmus) specializálódik, vagy kis méreténél fogva korlátozottan folytat gazdasági tevékenységet.

⁽⁶⁾ HL C 181., 2012.6.21., 7. o., HL C 268., 2015.8.14., 8. o., <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions&itemCode=40697>.

⁽⁷⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Mérleg az Európa 2020 stratégiáról* (HL C 12., 2015.1.15., 105. o.).

⁽⁸⁾ Európai Parlament – Strasbourg, 2016. február 4.

⁽⁹⁾ The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy [A szigetek fejlesztése – Az európai szigetek és a kohéziós politika] (EUROISLANDS), tanulmány az ESPON 2013 európai program keretében.

⁽¹⁰⁾ Földrajzi elhelyezkedés, a kontinentstől vagy gazdasági központoktól való távolság, éghajlat, turisztikai vonzerő, népességszám, kilátások a mezőgazdaság és a halászat szempontjából, illetve a fejlettség általános szintje.

⁽¹¹⁾ Eurostat statisztika – 2016 márciusában lehívott adatok.

3.3.3. Az EGSZB támogatja az Európai Parlament azon felszólítását, hogy az Európai Bizottság egy alapos tanulmány/ elemzés keretében tárja fel, hogy milyen extra költségek sújtják az európai szigeteket a közlekedés és az áruk szállítása, az energiaellátás, valamint a piacokhoz való hozzáférés terén, különös tekintettel a kkv-kra.

3.4. **Társadalmi egyenlőség** – Az utóbbi évtizedben az európai szigeteken a társadalmi egyenlőség jelentősen átalakult, ami számos belső és külső tényezőre vezethető vissza: közlekedés, gazdasági változások, életmódbeli, kulturális és célokkal kapcsolatos változások. A gazdasági válság rányomta a bélyegét a társadalmi egyenlőséget meghatározó tényezőkre.

3.4.1. A legkevésbé fejlett szigeteken nagyobb mértékű a lakosság elöregedése, ami demográfiai hanyatláshoz vezet.

3.4.2. Bizonyos szigetcsoportokon (pl. a Földközi-tenger szigetein) a menekültek migrációja gyakorolt hatást a társadalmi egyenlőséggel kapcsolatos normákra. Az utóbbi időkben nagy, néha a helyi lakosságát is meghaladó számú migráns érkezett a szigetekre, amelyek lakossága nincs abban a helyzetben, hogy biztosítani tudja a szükséges támogatást és segítséget. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy folytassa a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap és az európai strukturális és beruházási alapok közötti szinergiák erősítését, és arra ösztönzi a tagállamokat és a régiókat, hogy használják az esb-alapokat az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás és a megkülönböztetésmentesség területére irányuló hatékony integrációs intézkedések támogatására.

3.4.3. Annak érdekében, hogy biztosítsák a nemzetközi csereprogramok és kapcsolatok megfelelő finanszírozását és működését, az oktatási, képzési ifjúsági és sportpolitikákat támogató uniós kezdeményezéseknek és programoknak – mint amilyen az Erasmus+ is – szem előtt kell tartaniuk a szigetek elszigetelt jellegét, valamint a szaktudás és ismeretek esetleges hiányát ezeken a területeken.

3.4.4. A fogyatékkal élőket és általánosságban a hátrányos helyzetű embereket másoknál jobban érintik a fenti problémák hatásai. A kohéziós politikának követendő példát kell jelentenie valamennyi uniós politika számára abból a szempontból, hogy megköveteli, hogy a végső kedvezményezettek a hátrányos helyzetű emberek számára is hozzáférhetővé tegyék az esb-alapok segítségével finanszírozott projekteket.

3.5. **Környezetvédelem** – Az európai szigetek gyakran olyan régiókban találhatók, amelyek a biodiverzitás szempontjából egyedülállónak számítanak.

3.5.1. Ennek egyik oka az élőhelyek nagy fokú tagoltsága. Számos sziget rendkívül sokszínű szárazföldi és tengeri élővilággal dicsekedhet. Általában ezt tükrözi az is, hogy a legtöbb szigeten vannak védett területek is.

3.5.2. Az európai szigetek egyedülálló természeti sajátosságokkal rendelkeznek, ugyanakkor az itteni ökoszisztémák törékenyek és nagyon sebezhetőek az emberi beavatkozással és egyéb külső tényezőkkel szemben. Emellett az jellemzi a szigeteket, hogy kevés a megművelhető föld, gyakori az aszály, emelkedik a tenger szintje és nagy a talajerózió.

3.5.3. Kisebb vagy nagyobb mértékben minden szigetet érint a tenger szennyezése, különösen a műanyagalapú szennyezés, amely óceánjainkat járványszerűen érinti (és amelyet döntően nem a szigeteken folytatott tevékenységek okoznak), az elszívatosodás és a tájpusztulás, az ivóvízhiány, a fosszilis energiától való függőség, a hulladék és a szennyvízkezelés problémája.

4. Az „inkluzív szigetek” felé vezető út

4.1. E kihívások lehetőségekké való átalakításához harmonikus egyensúlyt kell teremteni a gazdasági, környezeti és társadalmi fenntarthatóság szempontjai között, ehhez pedig holisztikus megközelítést kell alkalmazni a „minőségi szigetek”, a „zöld szigetek” és az „egyenlő esélyt biztosító szigetek” eszméinek megvalósítása során.

„Minőségi szigetek” – Az európai szigetek versenyképességének, jólétének és kohéziójának javítása

4.2. Az EGSZB alapvető fontosságúnak tartja a (gazdaságilag, környezetileg és társadalmilag) fenntartható növekedés, valamint a teljes foglalkoztatottság, az innováció, a versenyképesség és a kohézió elősegítését az európai szigeteken, amit konkrét gazdasági tevékenységek megszilárdítása és diverzifikálása révén tart elérhetőnek az egyes szigetek közötti, valamint a szigetek és a kontinens közötti kölcsönös szolidaritás jegyében.

4.2.1. A szigetek méretéből és egyéb jellegzetességeiből fakadó körülmények ellenére a szigetek helyi erőforrásokon és tudáson alapuló termékei versenyképesek lehetnek. Egy ilyen, adott piaci részt megcélzó stratégia sikerének előfeltétele az új ismeretek, az innováció és a jól képzett munkaerő rendelkezésre állása.

4.3. Az EGSZB meggyőződése, hogy a szigetek gazdaságával összefüggésben rugalmasabban kell alkalmazni az olyan kulcsfontosságú szakpolitikákat, mint az egységes piaci, a versenypolitika, a közlekedéspolitika, a vidékfejlesztési politika és a halászati politika. A kitűzött célokat nem lehet pusztán a kohéziós politikára támaszkodva elérni.

4.3.1. A fent említett szakpolitikai területeket figyelembe véve a „minőségi szigetek” előmozdítása érdekében prioritást kell biztosítani az új munkalehetőségeket és vállalkozásokat teremtő „nyitott társadalmi innováció” kiaknázásának, hogy ezáltal a szigeteket vonzóbbá lehessen tenni a lakosok számára.

„Zöld szigetek” – A fenntarthatóság biztosítása az európai szigetekeken

4.4. Alapvetően fontos, hogy a tagállamok – az európai strukturális és beruházási alapok felhasználásával – megerősítsék a környezet fenntartható kezelése és védelme melletti elkötelezettséget, valamint gyarapítsák a szigetek területi értékeit. Elengedhetetlen, hogy megfelelő stratégiákat alkalmazzanak az erőforrások – víz, földterület, energia – használatának csökkentése, továbbá az üzleti vállalkozások és a helyi lakosság által termelt hulladék újrahasznosítása érdekében.

4.5. Az EGSZB a „körforgásos gazdaságot” prioritásnak tartja az európai szigetekre nézve. A körforgásos gazdaság modelljének kifejlesztése segíti az európai szigeteket abban, hogy meg tudják védeni gazdaságukat az erőforrásokkal való ellátás kockázatainak és az árucikkek áringadozásainak való kitettségtől.

4.6. A szigetek és a szigeti régiók gyakran egyedülálló lehetőséget nyújtanak tiszta energiával kapcsolatos megoldásokra. Az Európai Bizottság tisztában van ezzel, és ígéretet tett arra, hogy támogatja a rendelkezésre álló legjobb technológiák kifejlesztését és meghonosítását az uniós szigetekeken és a szigeti régiókban, beleértve a finanszírozással, valamint a jogi és szabályozási rendszerekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok megosztását is⁽¹²⁾. Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy a tagállami és szigeti önkormányzatokkal együtt tegyen erőfeszítést ezen a téren, és felajánlja teljeskörű támogatását egy olyan átfogó jogi keret megvalósításához, amelynek célja, hogy segítse az európai szigetek átállását a 100 százalékban tiszta energiát használó megoldásokra.

„Egyenlő esélyt biztosító szigetek” – A hozzáférhetőség és az összeköttetés biztosítása minden lakos számára

4.7. Az EGSZB támogatja, hogy a közérdekű szolgáltatásokhoz az összes lakos számára egyenlő módon biztosított hozzáféréssel, a szigetek és a kontinens rendszerei közötti együttműködésen, a szolgáltatások jobb hozzáférhetőségén, a fenntartható mobilitáson, valamint a közlekedési módok és a kommunikációs infrastruktúra modernizálásán alapulva segítség elő a területfejlesztést.

4.8. Alapvetően fontos az átképzés és az egész életen át tartó tanulási folyamatok támogatása, amelyek révén a lehető legtöbbet lehet kihozni a helyben rendelkezésre álló humán erőforrásból, és amelyek egyenlő feltételeket és lehetőségeket biztosítanak a fogyatékkal élők számára, valamint támogatják az időskori aktivitást mint stratégiai fontosságú helyi erőforrást. Kulcsfontosságú az is, hogy a szigetekeken élő fiatalokat arra bátorítsuk, hogy nagyobb mértékben vegyenek részt a képzési és szakképzési célú mobilitást elősegítő uniós programokban, pl. az „Erasmus plus” programban.

4.9. Az elkövetkező években az uniós szigetek előtt álló kihívások megválaszolása nemcsak erőteljes politikai támogatást igényel majd, hanem egyrészt a civil társadalom és a szociális partnerek fokozott részvételét a szigetekre irányuló új stratégia felé vezető folyamatban, másrészt pedig egy olyan vállalkozási rendszert, amelyet a kkv-k versenyképességének elősegítését célzó intézkedésekkel szilárdítottak meg.

4.9.1. Ezért szükséges, hogy az állami és magánszektorbeli gazdasági szereplők, a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom különböző elemei – alkalmi képzési programok, szervezési támogatás és technikai segítségnyújtás révén – ismereteket szerezzenek az uniós politikákról, programokról és finanszírozási lehetőségekről.

4.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a digitális kapacitás elengedhetetlenül fontos az európai szigetek összeköttetésbeli hátrányainak ellensúlyozása szempontjából. További beruházásokra van szükség az információs és kommunikációs infrastruktúra és technológiák terén, hogy a szigetekeken élők igényeinek megfelelően a közszolgáltatások kellő mértékben elérhetőek legyenek.

5. Részletes megjegyzések és javaslatok

5.1. Az EGSZB szerint felül kell vizsgálni, hogy megfelelőek-e az Eurostat által a szigetek meghatározására használt kritériumok.

⁽¹²⁾ Közlemény: Tiszta energia minden európainak.

5.2. Az EGSZB üdvözlí, hogy a 2014–2020 közötti időszakra szóló közös stratégiai keret⁽¹³⁾ megkövetelte, hogy a tagállamok vegyék figyelembe a földrajzi vagy demográfiai jellemzőket, és tegyenek lépéseket az egyes régiók speciális területi kihívásainak kezelése érdekében, hogy ki lehessen bontakoztatni azok konkrét fejlődési lehetőségeit, ezáltal a leghatékonyabb módon segítve őket az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés elérésében is. Kézzelfoghatóbb eredmények eléréséhez nagyobb erőfeszítéseket kell tenni ebben az irányban.

5.3. Az európai szigetek versenyképességének és kohéziójának támogatása terén a fő kihívást vonzerejük növelése jelenti. Az „Euroislands tanulmány”⁽¹⁴⁾ következtetései alapján két fő tényezőt kell figyelembe venni az európai szigetek intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésére irányuló fejlesztési folyamat tervezése során: azt, hogy a szigetek egyrészt vonzó lakhelyet, másrészt vonzó vállalkozási környezetet jelentsenek.

5.4. Tekintettel az Európai Parlament „A szigetek sajátos helyzete” című állásfoglalására, valamint a Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CRPM) állásfoglalásaira, az EGSZB szerint a szigetek vonzereje a következő módon növelhető:

- a 2020 utáni időszakra vonatkozó kohéziós politika tekintszen minden szigeti régiót és kizárólag sziget(ek)ből álló tagállamot kevésbé fejlett régiónak,
- az „állami támogatás” új, alkalmasabb kritériumainak meghatározása,
- egy „Szigetek” egység aktiválása a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságon belül, a szigetek számára kidolgozott speciális programmal együtt,
- az összes kulcsfontosságú uniós jogalkotási aktus kiegészítése a szigetekre vonatkozó záradékokkal (ahol alkalmazható).

5.5. Az EGSZB támogatja az RB-nek azt a kérését, hogy a kohéziós politika és más uniós politikák nyújtsanak fokozott és célirányos támogatást a kikötővárosok és azok környezetének, köztük a szigetek felélénkítéséhez, kihasználva a területi menetrend, a városfejlesztési menetrend, a Lipcsei Charta és az Amszterdami Paktum által megteremtett lehetőségeket is⁽¹⁵⁾.

5.6. A kohéziós politika keretében nyújtott támogatás nagy része a kevésbé fejlett régiókban összpontosul. A kohéziós politika a régiókat döntő részben a regionális GDP alapján osztályozza, amely számos okból kifolyólag távolról sem tökéletes mutató.

5.6.1. Tekintettel az EGSZB-nek az Európa 2020 stratégia féldős értékelése kapcsán levont következtetéseire, fel kellene tártani, hogy milyen egyéb mutatókat kellene alkalmazni a GDP mellett a strukturális források elosztási rendszerében. Ennek eredményeként a szigeti területek nagyobb támogatáshoz jutnának. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki a GDP mellett más mutatókat, amelyek figyelembe veszik a szigetek gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi sebezhetőségét.

5.6.2. „A GDP-n túl” megközelítést figyelembe véve az európai szigeteket „kevésbé fejlett régiókként” lehetne kategorizálni. Ebben az esetben minden európai sziget felhasználhatná a Kohéziós Alap eszközeit stratégiai infrastruktúrák megvalósításához, valamint – vonzerejük alapján differenciálva – növelni lehetne a vállalkozásoknak juttatott, az itteni területek versenyképességének és kohéziójának elősegítésére szolgáló támogatás összegét.

5.6.3. Az Európai Bizottságnak meg kellene vizsgálnia, hogy milyen többletértéket nyújthatna egy a szigetekre irányuló, innovatív intézkedéseket tartalmazó program. Emellett fel kellene térképeznie, hogy a 2020 utáni időszakra vonatkozóan milyen innovatív megoldások léteznek a szigetek fenntartható fejlesztésére, majd le is kellene tesztelnie ezeket.

5.6.4. Egyes európai szigetek geomorfológiai és gazdasági jellegzetességeit figyelembe véve (parti térségek, belső és hegyvidéki területek) meg lehetne valósítani egy olyan innovatív megközelítést, amelynek célja az esb-alapok kiegészítő jellegének, illetve a „kék növekedést” és a vidékfejlesztést támogató stratégiák közötti szinergiáknak a fokozása.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹³⁾ A 2013. december 17-i 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a közös rendelkezésekről szóló rendelet) 10. cikke és I. melléklete.

⁽¹⁴⁾ The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy* [A szigetek fejlesztése – Az európai szigetek és a kohéziós politika] (EUROISLANDS), tanulmány az ESPON 2013 európai program keretében.

⁽¹⁵⁾ <http://cor.europa.eu/hu/activities/opinions/Pages/opinions-and-resolutions.aspx>.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 523. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. FEBRUÁR 22–23.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Űrstratégia Európa számára

(COM(2016) 705 final)

(2017/C 209/03)

Előadó: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2016.10.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.30.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye	199/02/03
(mellette/ellene/tartózkodott):	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság „Űrstratégia Európa számára” című közleményét, és támogatja a javasolt iránymutatásokat. Utóbbiak több új elemet is tartalmaznak, ideértve a civil társadalom felé történő nyitást, a kis- és középvállalkozásokra (kkv-k) történő összpontosítást, a kutatás és a fejlesztés ösztönzését, továbbá az űrtevékenységek megfelelő pénzügyi folyamatai biztosításának – többek között a magántőke mobilizálásának – szükségességét.

1.2. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy továbbra is ezen az úton haladjon, és tűzzön ki maga elé még nagyobb célokat. A közlemény első fejezete a következő címet viseli: „Maximalizálni az űr által nyújtott előnyöket a társadalom és az uniós gazdaság számára”, és ebben az EGSZB által az „Űr és társadalom” projekt keretében tett számos ajánlás is szerepel.

1.3. Az EGSZB tudatában van a világűrben rejlő lehetőségek kettős jellegének. Ismét hangsúlyozza azonban, hogy határozottan támogatja a polgári szükségletekre (békére és együttműködésre) irányuló űrpolitikát, ugyanakkor elismeri az űrmegfigyelési rendszerek felhasználásának jelentőségét a közvédelemben és a közbiztonságban. Ez a kettős felhasználás az egyik kulcsa annak, hogy az integrált és harmonizált szakpolitikák megvédhessék az európai polgárok jólétét.

1.4. Tekintettel arra, hogy a rendszer jelenleg kiváló eredményeket mutat fel a precízió és a megbízhatóság tekintetében, az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság rendeletet alkot a Galileo helyzetmeghatározási rendszer elsődleges, illetve bizonyos helyzetekben preferenciális alkalmazásáról.

1.5. A következő évekre tervezett beruházások megfelelőek a Kopernikusz és a Galileo program esetében, ezekhez azonban garanciák szükségesek. A következő évben megkezdik az EU új többéves pénzügyi keretéről szóló vitát; az EGSZB szeretné, ha további forrásokat rendelnének az éghajlatváltozással, a biztonsággal és a külső veszélyekkel szembeni védelemmel kapcsolatos problémák kezeléséhez. Az űrágazat fejlesztési tevékenységeinek támogatására a Horizont 2020 program és a strukturális alapok használhatók fel.

1.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az Európai Beruházási Bankkal együtt tárjon fel új finanszírozási lehetőségeket, hogy ezzel ösztönözze a magánbefektetőket az űrszektor felé történő nyitásra. Az Európai Bizottság ehhez az egyes érintett tagállamok szintjén tartandó olyan megbeszélések megszervezésével járulhat hozzá, amelyekre bankok, intézményi befektetők és vállalkozások kapnának meghívást, hogy tanulmányozzák az új befektetési formákat, köztük az űripari klasztereket.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós űrstratégia tartós sikerét csak úgy lehet biztosítani, ha valamennyi tagállam aktívan részt vesz benne. Ezt olyan konkrét és célzott kapacitásépítési intézkedésekkel lehet elérni, melyek különösen a növekvő űripari kapacitásokkal rendelkező, az űripar iránt érdeklődő tagállamok támogatására irányulnak. Ilyen intézkedéseket pl. képzések szervezésével, tájékoztató rendezvényekkel, (műszaki és a felhasználókra irányuló) konzultációkkal, bemutató projektekkel, regionális kezdeményezésekkel, a haladó és feltörekvő tagállamok közötti szinergiákkal, valamint egyéb, a tagállamok szükségleteinek kielégítésére irányuló, testreszabott intézkedésekkel lehet megvalósítani.

1.8. Az űrtevékenységeknek köszönhető információk és adatok hasznosíthatóságával kapcsolatos oktatás és figyelemfelkeltés rendkívüli jelentőséggel bír. Ezenkívül fontos lenne az űrtevékenységek beépítése az iskolai, egyetemi és egyéb tantervekbe.

1.9. A technikus- és mérnökképzés létfontosságú az európai ipar jövője szempontjából. Európa űrstratégiájának sarokköveit az kell, hogy jelentse, hogy megerősítjük az európai munkaerőpiacot, javítjuk a gyakorlatokhoz és kísérletekhez szükséges infrastruktúrát, a kiválósági központokat és az egész életen át tartó tanulást, valamint folyamatosan emeljük a tudás és a képességek szintjét, új csúcspontokat hódítva meg az űrtudomány világában.

1.10. Az EGSZB ennek érdekében szeretné, ha az Európai Bizottság megvizsgálná egy olyan egységes portál létrehozásának megvalósíthatóságát, amelyen a különféle szervezetek és ügynökségek által folytatott valamennyi tevékenység szerepelne. A portál minden érdeklődő polgár és üzemeltető számára elérhető lenne, és kiemelné valamennyi folyamatban lévő tevékenység előnyeit, valamint hangsúlyozná az űrgazdaságban különösen a kkv-k számára rejlő potenciális lehetőségeket.

1.11. Az EGSZB az európai számításfelhő-kezdeményezésről szóló, nemrég közzétett véleményében ⁽¹⁾ hangsúlyozta azon súlyos problémákat, „amelyek megakadályozzák, hogy Európa kiaknázza az adatokban rejlő lehetőségeket, különös tekintettel az átjárhatóság hiányára, a szétaprózódott struktúrára, valamint azok más hozzájárulásokkal és cserékkel szembeni zártságára”. Az európai űrrendszer földi infrastruktúráját nyilvánvalóan ugyanezek a problémák jellemzik, és ezeket a lehető leghamarabb le kell küzdeni.

1.12. Európa kitűnő infrastruktúrával rendelkezik ahhoz, hogy pályára állítson műholdakat. Gondolhatunk itt az olyan, új generációs hordozórakétákra, mint az Ariane és a Vega, melyek jelentős megtakarítást eredményeznek, köszönhetően többek között a tagállamok közötti fokozott együttműködésnek. Az újrahaználható hordozóeszközök fejlesztése jelentős költségmegtakarításhoz vezet majd, és azon országok számára is hozzáférést biztosít az űrtevékenységekhez, amelyeknek nincsenek eszközeik arra, hogy hatékony infrastruktúrát építhessenek ki a világűrben.

1.13. Egyre nagyobb az érdeklődés a kisméretű műholdak kommunikációs és nyomonkövetési rendszerekhez való felhasználása iránt. A Föld-megfigyelési piacon is a kisméretű műholdak arányának jelentős növekedése várható az új alkalmazások révén. Ezért az EU-nak a mini- és nanoműholdak fejlesztésére kell összpontosítania ahhoz, hogy ki tudja használni a piac kínálta lehetőségeket. Ugyanakkor ez nemcsak a kisebb tagállamok, hanem a magánüzemeltetők számára is nagy lehetőséget fog jelenteni. Az EGSZB azonban hangsúlyozza, hogy a Föld felszínét megfigyelő kevésbé költséges műholdak számának növekedése hatalmas mennyiségű adatot fog eredményezni. Ezért rendkívül tudatosan és szilárd szabályozás keretében kiemelten kell kezelni minden felhasználó és polgár magánéletének védelmét ⁽²⁾.

⁽¹⁾ HL C 487, 2016.12.28., 86. o. (3.5. pont).

⁽²⁾ Lásd az EGSZB véleményét, HL C 125., 2017.4.21., 51. o.

1.14. Az Európai Bizottságnak többek között az űrinfrastruktúrához való garantált hozzáférést és annak biztonságát kell kiemelt kérdésként megvizsgálnia. Mindenképpen együtt kell működni más országokkal, ha el kívánjuk kerülni a legkedvezőbb pályákért való küzdelmet és az űrszemét kérdésének kezelése iránti érdektelenséget. Ezért fokozni kell a világűr kezelésével kapcsolatos diplomáciai tevékenységeket. Az EGSZB ugyanakkor azt ajánlja, hogy az EU mozdítsa elő az űr hulladéktól való megtisztításához kapcsolódó innovációkat.

1.15. A nemrég globális szinten tartott megbeszélések⁽³⁾ szintén az ilyen együttműködés fontosságát hangsúlyozták. Négy pillért határoztak meg: gazdaság, társadalom, hozzáférhetőség és diplomácia. Ezek a kérdések az EGSZB érdeklődésének is homlokerében vannak, és az EGSZB kezdeményezte a gazdaság és a társadalom szempontjából betöltött szerepük hangsúlyozását.

1.16. Ezért olyan új megközelítésre van szükség az adatok felhasználása terén, amely megkönnyítené a kkv-k számára a hozzáférést, felhívna az emberek és a kkv-k figyelmét arra, hogy diszkriminációmentesen hozzáférhetnek ezekhez a big data információk csatornához, fokozná a kibertámadásokkal szembeni védelmet, és biztosítaná újabb és újabb alkalmazások létrehozását a kutatóink, egyetemeink és vállalkozásaink kreativitására alapuló, célzott kezdeményezések útján. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Aarhusi Egyezmény értelmében megfizethető költségek mellett kell biztosítani a nagy adathalmazok (big data) felhasználását, ha arra a környezetvédelem érdekében van szükség.

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1. Jelenleg Európa rendelkezik a világ második legnagyobb űrköltségvetésével, és az európai felbocsátási szolgáltatások legnagyobb intézményi megrendelője. Birtokában van a Föld megfigyelésére használt világszínvonalú űrrendszer, a Kopernikusz, valamint a műholdas navigációt és földrajzi helymeghatározást segítő EGNOS és Galileo. 2014 és 2020 között csak az EU 12 milliárd eurót fektet be az űrtevékenységekbe.

2.2. Az űrtechnológiák nélkülözhetetlenné váltak az európaiak mindennapjaiban. Az űralapú szolgáltatások emellett számos területen – többek között a katasztrófavédelemben, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, az energetikai infrastruktúrában és a globális kihívások kezelésében – hasznosíthatók. Az űrtechnológiákkal és az általuk biztosított adatokkal és szolgáltatásokkal számos uniós szakpolitikát és kulcsfontosságú politikai prioritást támogatni lehet. Az űr Európa számára stratégiai jelentőséggel is bír: megerősíti globális szerepében, biztonságát és védelmét tekintve is igen hasznos, emellett pedig elősegítheti a munkahelyteremtést, és serkenti a növekedést és a beruházásokat. Európa növekvő műholdgyártó ipara a szabad világpiac körülből 33 %-át birtokolja, dinamikus downstream szolgáltatási ágazata pedig sok kkv-nak ad munkát. Az európai űrgazdaság értékét 2014-ben 46–54 milliárd euróra becsülték, amely a globális űrágazat értékének körülbelül 21 %-át teszi ki.

2.3. Az Európai Bizottság a Szerződés (EUMSZ) 189. cikke alapján új űrstratégiát javasol Európa számára, amelyben négy stratégiai célra helyezi a hangsúlyt:

A. Maximalizálni az űr által nyújtott előnyöket a társadalom és az uniós gazdaság számára

- a) az űrszolgáltatások és -adatok alkalmazásának ösztönzésével; továbbá
- b) az uniós űrprogramok előmozdításával és az új felhasználói igények kielégítésével.

B. A globálisan is versenyképes és innovatív európai űrágazat támogatása

- a) a kutatás és innováció támogatásával és a készségek fejlesztésével; továbbá
- b) a vállalkozói szellem és az új üzleti lehetőségek támogatásával.

C. Európa autonómiájának megerősítése a világűr biztonságos környezetben történő elérése és használata terén

- a) Európa önálló űrhozzáféréseinek megőrzésével;
- b) a rádiófrekvenciás spektrumhoz való hozzáférés biztosításával;
- c) a kritikus európai űrinfrastruktúra védelmének és rezilienciájának biztosításával;

⁽³⁾ Magas szintű fórum – Az űr mint a fenntartható szocioökonómiai fejlődés mozgatórugója. Dubaj, 2016. november 24.

d) a polgári és a biztonsági célú ürtevékenységek közötti szinergiák megerősítésével.

D. Európa globális szerepének megerősítése és a nemzetközi együttműködés elősegítése.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB mindig is aktívan támogatta az Európai Bizottságot és az érdekelt feleket az ürrel kapcsolatos ügyekben.

3.2. Az EGSZB az ürről szóló véleményeiben számos prioritást meghatározott:

- proaktív szakpolitikák végrehajtása a kkv-k és a foglalkoztatás támogatására,
- a növekvő úripari kapacitásokkal rendelkező és az ürtevékenységek iránt érdeklődő tagállamok bevonása,
- az európai kormányzás jelentős mértékű fejlesztése,
- a civil társadalom bevonása a stratégiai döntések meghatározásába,
- beruházás az ágazatba, továbbá a pénzügyi és befektetési alapok szerepének hangsúlyozása,
- az ürrel és az ürtechnológiával kapcsolatos kutatási és fejlesztési tevékenységek támogatása és az ilyen tanulmányok előmozdítása valamennyi szinten,
- együttműködés kialakítása az ürtevékenységek terén az európai, a nemzeti és a regionális hatóságok, vállalkozások és végfelhasználók között.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az ürstratégia és a többéves pénzügyi keret ⁽⁴⁾: pénzügyi szempontok

4.1.1. Ambiciózus stratégiához ambiciózus költségvetésre van szükség. Az Európai Bizottság szerint az EU rendelkezik a világ második legnagyobb úrköltségvetésével. Ez az Európai Unió költségvetésének, a tagállamok külön úrköltségvetéseinek és az Európai Ürügnökség (ESA) költségvetésének az együttese. Az USA költségvetése majdnem négyszerese az EU-énak. Oroszország és Kína tényleges úrköltségvetését nagyon nehéz megbecsülni, mivel az ürtevékenységeikkel kapcsolatosan nem minden adat nyilvános. Ugyanakkor, ha a GDP arányában hasonlítjuk össze az úrköltségvetéseket, Európa csupán a hatodik helyen áll.

4.1.2. Az Európai Bizottság ambiciózus célkitűzéseire hatalmas volumenű befektetéseket kell mozgósítani, amire az állami szektor önmagában egyszerűen képtelen. A magánbefektetők, a bankszektor, a befektetési alapok és más pénzügyi érdekelt felek bevonása elengedhetetlen a kutatás és az új alkalmazások fejlesztéséhez.

4.1.3. A közlemény nem hangsúlyozza és nem támogatja kellően a kkv-k, különösen az innovatív startupok kulcs-szerepét, amit meg kellene erősítenie. Bár innovációs képességeik több figyelmet kapnak, a javasolt pénzügyi megoldások nem felelnek meg az ágazat valós szükségleteinek, amelyek egyike a finanszírozás krónikus hiányából fakad. A bankrendszer – a magas kockázat miatt – nemigen támogatja az innovációt. Számos kkv nem tud részt venni a nyilvános pályázatokban, mert ezeket gyakran kifejezetten nagyobb szereplőkre írják ki. Több támogatást kell tehát adni a kkv-knak, és olyan ajánlati felhívásokat kell közzétenni, amelyek megfelelnek az ilyen méretű vállalkozásoknak. Szintén a megfelelő irányba tett lépés lenne, ha a nagyobb projektek esetében a kkv-k szélesebb körét nyíltabban be lehetne vonni alvállalkozásba. A Horizont 2020 program és más K+F programok jelentős szereppel bírnak, és ezeket a lehető legteljesebb mértékben ki kell használni a kkv-k szempontjából.

4.1.4. Az EGSZB-t aggasztják a brexit várható következményei, valamint az európai ürtevékenységekre gyakorolt hatása. Az Egyesült Királyság az úripar területén a vezető tagállamok egyike. Az EU-nak ezért fontolóra kell vennie, milyen módon lehetséges az együttműködés az Egyesült Királysággal az úripar területén.

⁽⁴⁾ Többéves pénzügyi keret.

4.2. Kapacitásépítés a tagállamokban

4.2.1. Nem minden uniós tagállam vesz részt érdemben úripari tevékenységekben, és sajnos nem minden ágazat (ideértve a magán- és a közszférát is) méltányolja az ürtevékenységek előnyeit. Például az állami szektorban az ürtevékenységeket sok különböző területen – úgymint a naprakész területmegfigyelés, az épületszigetelés teljesítményének ellenőrzése, az illegális személerakó helyek kiszűrése és számos egyéb téren – eredményesen lehet hasznosítani.

4.2.2. Az EU úrágazata csak akkor lehet versenyképes, ha valamennyi növekvő úripari kapacitásokkal rendelkező és az úripari tevékenységek iránt érdeklődő tagállamot, továbbá ezek érdekelt feleit, vállalkozóit, kutatóit és más intézményeit is bevonjuk. Az Európai Bizottságnak konkrét intézkedéseket kellene előírnia.

4.3. Kormányzás

4.3.1. Az EGSZB méltányolja, hogy az irányításról szóló új keletű vita – amelyre az EGSZB számos korábbi véleményében rámutatott – megoldódott. Az ESA stratégiája megerősítést nyert az ESA Miniszteri Tanácsának 2016. decemberi ülésén (ideértve a költségvetési források elosztását a különböző programok között a 2017–2021-es időszakra). Az EU és az ESA stratégiái immár nem különbözöek, hanem kiegészítik egymást.

4.4. Downstream szolgáltatások és infrastrukturális követelmények

4.4.1. A Kopernikuszról letöltött adatok tárolásához, előzetes feldolgozásához és tárolásához elemzéséhez **sürgősen** szükség van nagy adatközpontok létrehozására. Új eszközök fejlesztéséhez ezen a területen nagyon fontos a múltbeli adatoknak a Kopernikusz keretén belüli alkalmazhatósága is.

4.4.2. Az EU elkötelezte magát a COP21 ambiciózus megállapodása és a fenntartható fejlesztési célok mellett. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a helyi és a globális kötelezettségvállalások csak műholdas alapú megfigyelési rendszerekkel és nagy földi adatfeldolgozó létesítményekkel hajthatók végre sikeresen. Egyértelműen új eszközökre van szükség az éghajlatváltozás vonatkozásában, ahogy azt az EGSZB korábbi véleményeiben, például a NAT/696 véleményében ⁽⁵⁾ is kérte.

4.4.3. A LULUCF ⁽⁶⁾ a COP21-megállapodásban foglaltak szerint jelentős szerepet játszik a légköri CO₂ jelenlegi szintjének elnyelésében. Az erdők szénelnyelők, az erdők állapotának napi szintű precíziós megfigyelésével pedig megakadályozható az illegális fakitermelés, és ösztönözni lehet az aktívabb erdőgazdálkodást, többek között a gyorsabb növekedésű fajok nagyobb mennyiségben történő ültetését és az erdőtüzek korai kiszűrését és megakadályozását. A jelenlegi uniós javaslatok, amelyek lehetővé teszik, hogy az ipar és a közlekedés CO₂-kibocsátását az erdők szénelnyelőként való felhasználása vagy az erdőültetés ellensúlyozza, sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnek a gazdasági, társadalmi és környezeti megfontolásokra. A javaslatok egyértelműen hangsúlyozzák, hogy sürgős igény van a Kopernikuszon alapuló megfigyelési eszközök iránt. Nemzetközi szinten nagyon fontosak ezek az eszközök, ugyanis világszerte felhasználhatók különböző államokban a mérséklés és az elnyelés terén addig elért eredmények pontos megfigyelésére.

4.4.4. Az EGSZB elismeri, hogy a műholdas megfigyelőrendszerek és az adatközpontok nagyon fontosak a jövőbeli fenntartható élelmiszer-termelés szempontjából. Mindez különösen nagy előnyökkel kecsegtet a precíziós gazdálkodás területén, jórészt azért, mert a Galileo és a GNSS segítségével fosszilis tüzelőanyag takarítható meg. Emellett a Kopernikusz különféle spektrumú képeit felhasználó szoftverek pontosan azonosítani tudják az elégtelen vagy túlzott nedvesség- vagy tápanyagtartalmú földterületeket, és így lehetővé teszik a víz- és a tápanyagmennyiség módosítását, amellyel friss víz takarítható meg, és minimalizálható a műtrágya- és a növényvédőszer-használat. Ezzel jócskán fokozódik a gazdálkodási rendszerek fenntarthatósága, előmozdítható a növénybetegségek korai kiszűrése és megakadályozása, előrejelezhetők a jövőbeli termés hozamok, és garantálhatók úgy a jelentős gazdasági előnyök, mint a szociális és környezeti eredmények.

4.4.5. A precíziós meteorológiát tovább kell fejleszteni a szélsőséges időjárási körülmények korai kiszűrése és megakadályozása vagy az ezekre való felkészülés előmozdítása érdekében, és ezzel csökkenthető a mezőgazdasági üzemek élelmiszer-vesztése, valamint biztosítható a lakosság megóvása az egészségükre és javaikra leselkedő veszélyektől.

⁽⁵⁾ EGSZB vélemény – Erőfeszítés-megosztás 2030-ig/földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás (LULUCF) (HL C 75., 2017.3.10., 103. o.).

⁽⁶⁾ Földhasználat, földhasználat-változás és erdőgazdálkodás (LULUCF).

4.5. Tájékoztatás, oktatás és figyelemfelkeltés

4.5.1. Az EGSZB 2014-ben elindította „Űr és társadalom” elnevezésű projektjét, melynek részt vevő partnerei hangsúlyozták, hogy a továbblépéshez a társadalom egészét be kell vonni az Európa által az űrágazatban betöltött szerep fontosságáról szóló vitába. Az európai civil társadalommal folytatott megfelelő konzultáció nélkül nem ismerhetjük elvárásaikat és igényeiket.

4.5.2. Az Európai Bizottság közleménye nem említi ezt a stratégiai kihívást, habár az európai űrstratégiával kapcsolatos konzultációt már 2016-ban lefolytatták. Az űrpolitikával kapcsolatos vita hagyományosan a főbb érdekeltekre korlátozódik, és egyszerűen figyelmen kívül hagyja a tényt, hogy ha fogyasztóorientált piacot kívánunk létrehozni, akkor a fogyasztóknak tudniuk kell a technológia által kínált előnyökről és lehetőségekről, és meg kell ezeket ismerniük.

4.5.3. Minden főbb érdekelt félnek megvan a saját kommunikációs stratégiája, azonban nincs olyan közös jövőkép vagy stratégiai terv, amelyet a nagyközönség elé lehetne tárni. Az EGSZB úgy véli, hogy egy stratégia csak a civil társadalom – állami és magánszektorhoz tartozó – érdekelt feleinek a cselekvési tervbe való bevonásával valósulhat meg.

4.5.4. Regionális, nemzeti és európai szinten is megbeszéléseket kell szervezni a végfelhasználók számára. Emellett tájékoztatási kampányokat kell szervezni a helyi önkormányzatok aktív részvételével.

4.5.5. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a főbb partnereket, hogy az állami és a magánszervezetek és -vállalkozók együttműködésével indítson el egy „űr és társadalom” portált. A tájékoztatásnak és a figyelemfelkeltésnek az új űrpolitika első számú prioritásai között kell szerepelnie, azzal a végső céllal, hogy az űrpolitika a nagyközönség valós igényeivel foglalkozzon.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 30-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a megelőző szerkezetátalakítás kereteiről, a második esélyről, a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről és a 2012/30/EU irányelv módosításáról

(COM(2016) 723 final – 2016/0359 (COD))

(2017/C 209/04)

Előadó: **Antonello PEZZINI**

Társelőadó: **Franca SALIS-MADINIER**

Felkérés:	Európai Parlament, 2017.1.16. Európai Tanács, 2017.1.25.
Jogalap:	Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	220/2/7
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetés és ajánlások

1.1. Az EGSZB támogatja a megelőző szerkezetátalakításról és a második esélyről szóló irányelvtervezetet, és ezért ismerteti a szervezett civil társadalom e tartalmak kiegészítését célzó javaslatait.

1.2. Figyelembe véve a javaslat tartalmát és a belső piaci szabályozás kiteljesítésének szükségességét, az EGSZB jobban szeretné, ha a javaslat rendelet formájában látna napvilágot, és nem félne a jelenlegi rendszerek lehető legnagyobb mértékű harmonizációja felé elmozdulni.

1.3. Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy az irányelv formálisan írja elő, hogy a vállalatok kötelesek mind előzetesen, mind a tárgyalások alatt tájékoztatni a munkavállalókat, és konzultációt folytatni velük. Különösen a korai szerkezetátalakítás fázisában a munkavállalók érdekeire kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni, valamint a fizetéseképtelenségi eljárás során a munkavállalói jogok védelme érdekében konkrétan hivatkozni kell a 2001/23/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdésére.

1.4. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy alapelveként foglalja bele az irányelvbe a fizetéseképtelenségi helyzet megelőzésére irányuló – és egy „magatartási kódex” elfogadásával teljesíthető – kötelezettséget. E célból az EGSZB javasolja, hogy megfelelő részletes szabályozással foglalják bele az irányelvbe a „szociális figyelmeztetés” elvét.

1.5. Az EGSZB javasolja továbbá, hogy az irányelvbe vezérelvként kerüljön bele, hogy fizetéseképtelenség esetén minden munkavállalót minden tagállamban elsőbbségi hitelezői státusz illessen meg. Ugyancsak javasolja az EGSZB, hogy ahol még nem létezik, ott hozzanak létre nemzeti kölcsönös kockázatkezelési alapot, amely minden tagállamban garantálja a munkavállalók munkabérének kifizetését. Ezt a – néhány tagállamban már létező – alapot a munkaadók kifejezetten e célra befizetett hozzájárulásaiból lehetne finanszírozni. A tagállamok részt vehetnének az alap irányításában, és kezességet vállalhatnának érte.

1.6. Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy mielőbb határozza meg azokat a módszereket és ütemezést, amelyek révén idejében azonosíthatók a vállalatoknál felmerülő nehézségek.

1.7. Az e területen működő szakembereknek és szakértőknek, valamint bírának eleget kell tenniük az alábbi követelményeknek: megfelelő, közös képzésben való részvétel; széles körű tapasztalatok, amelyek lehetővé teszik, hogy egy eddig kevésbé bejáratott területen működjenek.

1.8. Ellenőrizni kell a vállalkozók megfelelő hatósági igazolásokkal alátámasztott, tisztességes üzleti magatartásban megnyilvánuló megbízhatóságát biztosító kritériumokat. Ilyen igazolások támasztanak alá a második esélyhez való jogot.

1.9. Az EGSZB sürgeti, hogy vegyék figyelembe az irányelvben, hogy az a visszaélés, amelyet a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatója azzal követ el, hogy megtagadja a munkavállalói jogokat, jogellenes gyakorlat, ezért meggátolja a moratóriumhoz vagy a második esély lehetőségéhez való hozzáférést.

1.10. Az EGSZB üdvözlí, hogy a bíróságoknak csupán végső esetben jut szerep, és csak szükség esetén avatkoznak be a folyamatba.

1.11. Az EGSZB kiemeli a vállalkozások társadalmi értékét és az arra irányuló erőfeszítést, hogy működőképességük fenntartását egyszerűsített, gyors és olcsó eljárások segítsék. Ez összhangban van az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkében megfogalmazott értékekkel, és tiszteletben tartja a vállalkozó jóhiszeműségét.

2. Az uniós vállalkozásokra vonatkozó fizetésképtelenségi szabályozás

2.1. 2015. május 20-án az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa elfogadta a – különböző tagállamok között alkalmazandó – fizetésképtelenségi eljárásról szóló 2015/848/EU rendeletet.

2.2. Az új jogszabály teret adott a fizetésképtelenségre vonatkozó jogi szabályozás azon célkitűzéseinek, amelyek értelmében a fizetésképtelenségi eljárás már nem pusztán a felszámolást célozza, hanem olyan eszköznek tekintendő, amely biztosítja a társaság szervezeti eszközeinek megőrzését, ezáltal a munkavállalók munkához való jogát, és – ahol lehetséges – a vállalkozás életben maradását.

2.3. Különböző tagállamokban, ahol a felszámolási folyamatok helyett inkább a társaságok szerkezetátalakítási folyamatai érvényesülnek, a hitel-visszafizetési arány 83 %, szemben az első esetre jellemző 57 %-kal⁽¹⁾.

2.3.1. Ezenkívül a különböző országokban rendkívül eltérő az eljárások hossza⁽²⁾, amely három hónaptól akár több évig is terjedhet.

2.3.2. Az is roppant változatos, miként vehető igénybe még a fizetésképtelenségi eljárás megindítását megelőzően a szerkezetátalakítási eljárás.

2.3.3. Közelmúltbeli tanulmányok⁽³⁾ igazolták, hogy a fizetésképtelenségi szabályok nem teljesen megfelelőek, és hogy a tagállami szabályozások rendkívül eltérőek, ami akadályozza a beruházások egységes piacon belüli mozgását.

2.4. Azon vállalkozók esetében, akik „gazdasági halálozási aránya” a vállalkozás első öt évében mintegy 50 %⁽⁴⁾, a célkitűzés nem más, mint hogy moratóriumot élvezhessenek abban az időszakban, amikor a válság nyilvánvalóvá válik, majd ezt követően megoldást találhassanak az adósságrendezésre (egy legfeljebb hároméves időszakon belül), ezáltal megszabadulva a kudarc bélyegétől és lehetőséget kapva a becsületes vállalkozókat megillető második esélyre.

2.5. Az egységes európai igazságügyi térség létrehozása céljából jelentős áttörés az úgynevezett „fizetésképtelenségi nyilvántartások” összekapcsolt elektronikus rendszerének 2019 júniusáig történő létrehozása; e nyilvántartásokat minden tagállamban létre kell hozni, és az európai e-igazságügyi portálon keresztül ingyenesen hozzáférhetővé kell tenni.

2.6. Az Európai Bizottság szerint Európában évente 200 000 vállalkozás megy csődbe; ez 1,7 millió munkahely megszűnését jelenti. Ez hatékonyabb fizetésképtelenségi és szerkezetátalakítási eljárások alkalmazásával gyakran elkerülhető lenne.

2.7. A szerkezetátalakításról és a második esélyről szóló 2014-es európai bizottsági ajánlás végrehajtásának felülvizsgálatakor megállapítást nyert, hogy a jogszabályok a fizetésképtelenség terén bevezetett reformok ellenére bizonyos országokban továbbra is eltérőek és eredménytelenek, vagy nem is léteznek. A tőkepiaci unióra vonatkozó 2015. évi cselekvési terv keretében bejelentették a vállalkozások fizetésképtelenségéről szóló jogalkotási kezdeményezést, amely magában foglalta a korai szerkezetátalakítást és a második esély lehetőségét.

⁽¹⁾ A Világbank „Doing Business 2016” című jelentése.

⁽²⁾ Lásd: SWD(2016) 357 final.

⁽³⁾ <https://webcast.ec.europa.eu/insolvency-conference>; http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency/impact_assessment_en.pdf COM(2015) 468 final, 2015.9.30. (Fizetésképtelenség: 24–25. o.); SWD(2015) 183 final, 2015.9.30. (Fizetésképtelenség: 73–78. o.) stb.

⁽⁴⁾ Az Eurobarometer 354 gyorsfelmérés (2012) szerint, amely azt is megmutatta, hogy az európaiak 43 %-a nem kezdene üzleti vállalkozásba, mert fél a kudarctól.

2.8. Az Európai Bizottság kezdeményezésének értékelésakor különböző ajánlásokat is figyelembe kell venni, amelyeket többek között az alábbiak kiemelése céljából fogalmazunk meg:

- a nemzeti fizetésképtelenségi jogszabályok közötti különbségek indokolatlan versenyelőnyt/-hátrányt okozhatnak,
- a fizetésképtelenségi rendszerek kérdését munkajogi szempontból is meg kell fontolni, mert a „munka” és a „bér” fogalmának eltérő meghatározásai fizetésképtelenség esetén alááshatják az uniós munkavállalók jogait,
- a harmonizáció hiánya a hitelezők besorolása terén csökkentheti a bírósági eljárások eredményének kiszámíthatóságát,
- nem szabad, hogy egy vagy több hitelező visszaélhessen a fizetésképtelenségi eljárással vagy eszközként használhassa azt,
- szükség van olyan intézkedésekre, amelyek megakadályozzák a „forum shopping” (az igazságszolgáltatási fórum visszaélészerű megválasztása) jelenségét.

3. Az Európai Bizottság javaslatai

3.1. Az Európai Bizottság javaslata – amelynek jogalapjául az EUMSZ 53. és 114. cikke szolgál – az alábbi három fő elemre összpontosít:

- a korai szerkezetátalakítási keretek felhasználásának közös elvei, amelyek hozzásegítik a vállalkozásokat tevékenységük folytatásához és a munkahelyek megőrzéséhez,
- jogszabályok, amelyek lehetővé teszik, hogy a vállalkozók – adósságkönnyítést követően – egy legfeljebb három éves időtartamra második esélyt kapjanak,
- intézkedések, amelyek célja, hogy a tagállamok növeljék a fizetésképtelenségi, a szerkezetátalakítási és az adósságkönnyítési eljárások hatékonyságát, és ennek eredményeképpen csökkentsék az eljárások időtartamát és költségeit, a hitelezők és a befektetők által érzékelhető jogbizonytalanságot és növeljék a tartozások visszafizetésének arányát.

3.2. Az új szabályok megjelölnék néhány annak biztosításához szükséges alapelvet, hogy a fizetésképtelenségi és szerkezetátalakítási „keretek” az EU egész területén koherensek legyenek, és hatékonyan működjenek. Ezek az alábbiak:

- a pénzügyi nehézségekkel küzdő cégeknek, különösen a kkv-knak, hozzáféréssel kell rendelkezniük olyan figyelmeztető rendszerekhez, amelyek már egy korai fázisban jelzik az üzleti kilátások romlását és biztosítják a szerkezetátalakítást,
- a megelőző szerkezetátalakítás „kereteinek” rugalmasnak kell lenniük, és egyszerűsíteniük kell a bírósági eljárásokat, mind azok hossza, költségei, mind pedig összetettsége tekintetében,
- a végrehajtási intézkedések megkezdése előtt az adósnak járó legfeljebb négy hónapos türelmi idő, az eredményes szerkezetátalakításhoz vezető tárgyalások megkönnyítése érdekében,
- a szerkezetátalakítási terveknek a hitelezők és az eltérő véleményű kisebbségi részvényesek általi blokkolásának megakadályozása, az említettek jogos érdekeinek teljeskörű védelme mellett,
- az új és a köztes finanszírozások oly módon történő védelme, hogy az növelje a hatékony szerkezetátalakítások lehetőségét,
- a munkajog teljeskörű védelme a megelőző szerkezetátalakítási eljárások során, összhangban a munkavállalókra vonatkozó hatályos uniós jogszabályokkal,
- egységes képzés és szakirányú továbbképzés az EU-n belül a csődgondnokok és bírák számára,
- az új információs technológiák teljeskörű kiaknázása és felhasználása a teljesítések, értesítések és az online kommunikáció során a fizetésképtelenségi, a szerkezetátalakítási és a második esélyt biztosító eljárás hatékonyságának növelése és időtartamának lerövidítése érdekében.

3.3. Az új irányelvre irányuló javaslat ezenkívül figyelembe vesz olyan szempontokat is, mint a „folyamatosan működő” vállalkozás, ahol továbbra is a vállalkozó tartja kézben tevékenységét, vagy a „felfüggesztés időtartama”, amely négy hónap alatt a hitelezők nem indíthatnak egyéni végrehajtást.

4. Az Európai Bizottság szövegével kapcsolatos konkrét megjegyzések

4.1. I. cím: Adósságelengedés

4.1.1. Ami az adósságelengedés fogyasztókra való fakultatív kiterjesztését illeti, az EGSZB – a témában már elfogadott véleményeire hivatkozva – határozottan ellenzi ezt az elképzelést, amely ellentétben áll azzal az általa feltétlenül szükségesnek tartott és többször követelt megoldással, hogy a fogyasztók eladósodására külön rendszert vezessenek be.

4.2. II. cím: Előrejelzés és figyelmeztető rendszerek

4.2.1. Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne pontosítani az irányelv alkalmazási területét és körét (társasági forma, foglalkoztatottak száma), különleges figyelmet szentelve a kkv-knak és a helyi gazdaságban játszott szerepüknek.

4.2.2. Széles körű egyetértés övezi azt a kérdést, miszerint segíteni kell a vállalatok idejében történő átalakítását, hogy ezáltal megmenthető legyenek a munkahelyek és megőrizhető legyenek a vállalat értékei, valamint hogy ily módon támogatni kell a becsületes vállalkozókat.

4.2.3. Hasznos és szükséges lenne meghatározni azokat a kritériumokat, amelyek teljesülése esetén a vezető „becsületesnek” tekinthető. Ezeket az objektív kritériumokat meg kell határozni, és bele kell foglalni az irányelvbe. Nem szabad elhanyagolni a taktikai okokból indított fizetésképtelenségi eljárások újabban előforduló jelenségét sem, amellyel a jogi felelősséget igyekeznek megkerülni, megtagadva ezáltal a munkavállalói jogokat. Az erre törekvőket a moratóriumtól és a második esély lehetőségétől való megfosztással vissza kell tartani az efféle gyakorlatok alkalmazásától.

4.2.4. A folyamat minden szakaszát a munkavállalók és a szakszervezetek folyamatos részvételével kell lebonyolítani, azaz tényleges konzultációt és megfelelő, előzetes tájékoztatást kell tartani. A munkavállalók képviselőinek és a szakszervezeteknek rendelkezniük kell olyan jogokkal, amelyek értelmében alternatív megoldási javaslatokat tehetnek a munkahelyek megőrzése érdekében, és rendelkezniük kell a szakértő alkalmazásához való joggal is.

4.2.5. Ha a megelőző szerkezetátalakítási keretrendszer – annak közös és mindenki által osztott elemeivel együtt – létrejön, be kell tartani egy közös és egységes, uniós szintű protokollt.

4.2.6. Az EGSZB javasolja, hogy minden tagállam köteles legyen rendelkezni a munkavállalók munkabérének kifizetését garantáló nemzeti kölcsönös kockázatkezelési alapok létrehozását célzó eljárásról. Ezt az alapot a munkaadók kifejezetten e célra befizetett hozzájárulásaiból lehetne finanszírozni. A tagállamok részt vehetnének az alap irányításában, és kezességet vállalhatnának érte⁽⁵⁾.

4.2.7. A munkahelyek védelme és az elbocsátások elkerülése érdekében támogatni kell a „szociális figyelmeztetést”, azaz a cégek azon kötelezettségét, hogy kellő időben előre jelezzék az üzleti nehézségeket és figyelmeztessék az érintett feleket. Az ilyen – minden egyes konkrét esetben megfelelő módon kialakítandó – előrejelző eszköz alkalmazása ezenkívül hasznos és világos bizonyítéka lenne annak is, hogy a cégvezető becsületes, és társadalmilag felelős módon járt el.

4.2.7.1. Támogatni kell a munkavállalói képviselőket, a szakszervezeteket, az egyéb érdekképviselői szerveket, illetve más érdekelt felek bevonásának kultúráját.

4.2.8. A kitűzött cél a bírósági/közigazgatási hatóságok beavatkozásának csökkentése, amelyekhez túl gyakran folyamodnak, és amelyek idejekorán és drasztikus módon oldják meg a fizetésképtelenségi problémákat.

4.2.9. Mind nemzeti, mind uniós szinten alkalmazni kell a munkavállalói képviselők megfelelő tájékoztatásának és a velük való konzultációnak az elvét (2009/38/EK irányelv), továbbá el kell ismerni a jogaikat, és fel kell ismerni a figyelmeztető jelzés kibocsátásában betöltött védelmi szerepüket, mivel gyakran ők az elsők, akik észlelik a cég működési zavarait („whistleblower as means of prevention”, azaz a bejelentő mint prevenció eszköz).

4.2.10. A 3. cikk (3) bekezdése pontosításra szorul. Különösen fontos lenne meghatározni azokat a paramétereket, amelyek alapján vállalatokat ki lehetne zárni a figyelmeztető mechanizmusból (alkalmazottak száma, árbevétel stb.).

⁽⁵⁾ Ezt a javaslatot Cesare Beccaria már 1764-ben megfogalmazta „A bűnökről és büntetésekről” című művében.

4.3. III. cím: Megelőző szerkezetátalakítási keretek

4.3.1. Egy kedvező és proaktív megközelítést alkalmazó, a tapasztalatok és az eljárások összehangolására alapuló általános keret létrehozása.

4.3.2. Az EUMSZ 114. cikke tartalmának, azaz a belső piacnak a megvalósításához szükséges, hogy az Európai Bizottság többek között felhatalmazáson alapuló jogi aktusokkal rendelkezzen a fizetésképtelenségi eljárások harmonizációjáról, mivel ezek jelenleg rendkívül eltérőek az egyes tagállamokban.

4.3.3. Hasonlóképpen, közösségi szinten kell javasolni és harmonizálni olyan, a fizetésképtelenséghez közeli állapotban alkalmazandó eljárásokat, amelyek figyelembe veszik a normális pénzforgalmat akadályozó, és ezért olykor késedelmes fizetéshez vezető okokat ⁽⁶⁾.

4.3.4. Meg kell határozni a megrendelők és a szolgáltatók közötti viselkedésre alkalmazandó magatartási kódexet, amelyben ki kell térni a szolgáltatási díjak kifizetésének maximális határidejére is.

4.3.5. Más esetekben az okok politikai okokra vezethetők vissza, ami független a vállalkozó képességeitől.

4.3.6. Az új és az átmeneti finanszírozások védelmét közös előírások és viselkedési módok révén kell biztosítani, amelyek egyformán működnek a különböző tagállamokban, és amelyek alkalmasak a kisebbségek által kifejezett jogos álláspontok képviselésére is.

4.3.7. Néhány európai ország regionális igazgatási szervei már létrehoztak olyan vegyes testületeket ⁽⁷⁾, amelyek feladata, hogy kellő időben beavatkozzanak, ha ez egy nehéz helyzetben lévő vállalkozás támogatása érdekében szükségessé válik ⁽⁸⁾.

4.3.8. Helyénvaló lenne tanulmányt készíteni ezekről a testületekről, és levonni a legjelentősebb tapasztalatok tanulságait.

4.3.9. Az erős kompetenciákkal, világos elképzelésekkel és előrelátással, valamint erős szociális célokkal rendelkező vegyes testületek létrehozása segíthetne pótolni az előrejelzés vagy a stratégiai tervezés hiányosságait, amelyek összességükben meggyengítették a munka világát, és hozzájárultak az Európát 2008 óta különböző formákban sújtó gazdasági válsághoz.

4.3.10. Mind a korai szerkezetátalakítás eszközei, mind a második esély lehetősége előnyökkel jár azon vállalkozók számára, akik betartották a figyelmeztetési és előre jelzési eljárásokat és akik kérik az ezekhez való hozzáférést, és mindkettő célja, hogy megteremtse a hitelezők (elsősorban a munkavállalók és a szakszervezetek) bevonásához szükséges feltételeket.

4.3.10.1. Emiatt alapvetően fontos, hogy a fent említett lehetőségekhez való hozzáférést kérő vállalkozó azonnal a tárgyalópartnerei (munkavállalók, szakszervezetek, általában a hitelezők, a válságkezelésre kinevezett szervezetek) rendelkezésére bocsássa minden számviteli nyilvántartását (mérlegek és azok mellékletei, banki és biztosítási dokumentumok, készletnyilvántartások stb.), és lehetővé tegye saját tevékenységének bármely formában történő ellenőrzését.

4.3.10.2. Ez nemcsak az átláthatóság elvének való megfelelés szempontjából fontos, hanem az irányelvjavaslat alapján felkért és kirendelt alapvető intézmények hatékony működését is lehetővé teszi.

4.3.10.3. A vállalkozás összes dokumentumához való azonnali hozzáférés lehetővé teszi a következőket:

- valamennyi érintett fél megértheti a vállalkozás gazdasági helyzetét, és ennek köszönhetően a lehető legrövidebb időn belül meghatározhatóvá válnak a válsághelyzet kezelésére legalkalmasabb intézkedések,
- a hitelezők (munkavállalók és mások, akár saját szakértőiken keresztül történő) megfelelő tájékoztatása és bevonása a terv és/vagy az alternatív intézkedési javaslatok elfogadására, valamint a szerkezetátalakítási terv egyes elemeivel kapcsolatos saját véleményük és megalapozott szavazatuk kifejezésére irányuló tárgyalásokba (8. cikk),

⁽⁶⁾ Az Avignoni Akadémia által végzett vizsgálatok szerint a vállalkozások bedőlését legalább 30 %-ban a késedelmes fizetések határozzák meg.

⁽⁷⁾ Tagjaik a regionális igazgatási szervek munkatársai, valamint a hitelezők és a társadalmi erők képviselői.

⁽⁸⁾ Lásd pl. az *Organismo di vigilanza e di sostegno delle aziende in difficoltà* (Nehéz helyzetbe került vállalkozások felügyeleti és támogató szerve) nevű szervezetet, amelyet Szicília autonóm régióban hoztak létre 2016 márciusában – Szicília autonóm régió, termelő tevékenységek osztálya.

- a szakemberek (17. cikk (3) bekezdés), valamint – azokban az esetekben, amikor őket kérték fel a szervezet-átalakítási terv értékelésére – az igazságügyi hatóságok és az érintett szakemberek (13. cikk) megfelelő tájékoztatása,
- a vállalkozó becsületeségének pontosabb felmérése (22. cikk (1) bekezdés), feltéve, hogy a dokumentumok átvizsgálásából megállapítható, hogyan adósodott el a vállalkozó (jó- vagy rosszhiszeműen), és hogy az eljárást idejében, a vállalkozás válságba kerülésének első jeleit követően megindították.

4.3.11. A szervezetátalakítás hatásvizsgálatának magában kell foglalnia a foglalkoztatásra gyakorolt hatásokat, valamint – ha előzetesen ismertek – meg lehet hozni a munkahelyek megővását célzó, például a munkavállalók képzésére vagy kompetenciái növelésére irányuló megfelelő intézkedéseket.

4.3.12. Az 5. fejezet 18. cikke vonatkozásában: meg kell tiltani, hogy a cégvezetők az alkalmazottak felé fennálló tartozások rendezéséhez szükséges szint alá csökkentsék a vállalati javakat.

4.4. IV. cím – Hozzájárás az adósságelengedéshez (második esély)

4.4.1. A fizetéseképtelenségi eljárásról szóló 2013-as véleményében – amely egybevág jelenlegi véleményével – az EGSZB hangsúlyozta többek között az alábbiakat:

- a „második esélyt” azoknak a vállalkozóknak kellene megkapniuk, akik korábbi kudarcukból levonták a tanulságokat és egy átdolgozott vállalkozási terv alapján képesek az újrakezdésre,
- a munkavállalóknak nagyobb védelemben kellene részesülniük és elsőbbségi hitelezői rangot kellene kapniuk minden tagállamban,
- nem az a legjobb megoldás, ha szisztematikusan bírót vesznek igénybe; felszólította az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra új fórumok létrehozásának ötletét,
- üdvözlí, hogy arra kötelezik a tagállamokat, hogy a vonatkozó bírósági határozatok elektronikus nyilvántartásán keresztül javítsák a közzétételi szabályokat.

4.4.2. Az első alkalommal csődbe jutó vállalkozók számára fenntartott második esélyt szabályozó előírásoknak világosnak és az összes uniós országban közösnek kell lenniük (ahogyan arról a belső piacról szóló 114. cikk rendelkezik), és ezekben részesülniük kell azon munkavállalóknak is, akiket nem ért sem kár, sem jogsérelem a vállalkozó első kudarcá révén.

4.4.3. Sok tagállamban gyakori probléma, hogy a csődbiztosok az eljárások merevsége miatt drasztikus intézkedéseket hoznak.

4.4.4. A minden uniós tagállamban egységesen és nyíltan követendő eljárásoknak át kell alakítaniuk a csődbiztosok hagyományos szerepét, hogy a továbbiakban inkább „foglalkoztatásfejlesztési biztosokként” működhessenek; ehhez széles körű és alapos kulturális és technikai előkészületekre van szükség, amelyeknek részét kell képezniük az európai e-igazságügyi portálhoz kapcsolódó és az (EU) 2015/848 rendelet által megerősített informatikai folyamatoknak is.

4.4.5. Értékelendő a második esélyhez való hozzájárás egyszerűsítésére irányuló javaslat. E tekintetben jelentős előrelépés, hogy a túlzottan eladósodott vállalkozók az előírt határidő lejártakor teljesen mentesülhetnek adósságaik alól, anélkül, hogy ismét joghatósághoz vagy közigazgatási hatósághoz kellene fordulniuk (20. cikk (2) bekezdés).

4.5. V. cím – Az eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedések

4.5.1. Hasznos lenne, ha a szervezetátalakítással, fizetéseképtelenséggel és a második esély programmal foglalkozó igazságügyi és közigazgatási hatóságok tagjainak kezdeti, majd továbbképzését közvetlenül az Európai Bizottság szervezné (ügynökségeken keresztül).

4.5.2. Harmonizálni kell az EU területén működő szakemberekre vonatkozó kritériumokat: elő kell írni például a képzésükre és szakképesítésükre vonatkozó minimumkövetelményeket, azt, hogy milyen szakmai nyilvántartásban kell szerepelniük, illetve milyen felelősségi körökkel rendelkeznek, és milyen szakmai etikai kódexet kell követniük.

4.5.3. Az eljárások bevezetéséhez és hatékonyá tételéhez szükség van olyan eszközökre, mint például a belső felügyelet, vagy különböző könyvelési, jelentéstételi és ellenőrzési módszerek.

4.6. VI. cím – Az eljárások nyomon követése

4.6.1. Amint azt az 4.3.10.1. pontban is kiemeltük, csak a cég dokumentációjához való időszerű és teljeskörű hozzáférés garantálhatja az összegyűjtendő adatok hitelességét és teljességét, amire az eljárások hatékony felügyelete érdekében (29. cikk) van szükség.

4.6.2. A dokumentáció egyértelműségét és teljességét a 182/2011/EU rendelet értelmében kiadott végrehajtási aktusban is meg kell erősíteni.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló keretrendszerrel, valamint az 1095/2010/EU, a 648/2012/EU és az (EU) 2015/2365 rendelet módosításáról

(COM(2016) 856 final – 2016/0365 (COD))

(2017/C 209/05)

Előadó: **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2017.2.7. az Európai Parlament, 2017.2.13.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	226/2/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözlöi a „Központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló keretrendszerrel” ⁽¹⁾ készült javaslatot, és támogatja annak célkitűzéseit, csakúgy mint a megközelítési módját. A javaslat arra törekszik, hogy az EU-ban egy végleges és harmonizált helyreállítási és szanálási eljárás valósuljon meg a központi szerződő felek számára.

1.2. Az EGSZB rendkívül fontosnak tartja, hogy végrehajtsák a G20-aknak a központi szerződő felek (CCP) globális irányítására vonatkozó határozatát, valamint a Pénzügyi Stabilitási Tanács felügyeleti és szabályozási együttműködéssel foglalkozó állandó bizottságának (FSB SRC), az FSB Szanálási Irányító Csoportjának (FSB ReSG), a Fizetési és Piaci Infrastruktúra Bizottságnak (CPMI), az Értékpapír-felügyelet Nemzetközi Szervezetének (IOSCO) és a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottságnak (BCBS) a konkrét ajánlásait, olyan harmonizált, kötelező erejű jogszabályokat alkotva, melyek stabil, biztonságos és globális szinten egyenlő versenyről gondoskodnak.

1.3. Ezért az EGSZB üdvözlölné, ha a javasolt rendelet rugalmasan alkalmazkodni tudna a központi szerződő felekre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatos nemzetközi konszenzus jövőbeli alakulásához, például a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) ajánlásaihoz ⁽²⁾.

1.4. Az EGSZB szerint kiemelkedő jelentőségű, hogy a jelenlegi, a központi szerződő felek (CCP) nemzetközi ajánlásokon és nemzeti felügyelő hatóságokon alapuló helyreállítási rendszerét egy végleges helyreállítást és szanálást szolgáló olyan rendeletté alakítsák át, amely egyértelmű, következetes, szilárd és átfogó jellegű, arányos, továbbá időtálló az egyéb olyan jogszabályok összefüggésében, mint amilyen a bank-helyreállítási és szanálási irányelv (BRRD).

1.4.1. Az EGSZB ebben az összefüggésben azt a véleményt képviseli, hogy a központi szerződő felek egységes felügyeleti hatósága és egységes szanálási hatósága jobb pozíciót biztosítana ezek számára ahhoz, hogy a szakértelmet és az adatokat összegyűjtsék, valamint hogy gondoskodjanak arról, hogy a központi szerződő felek Európa-szerte egységesen alkalmazzák az új rendeletet, ezáltal felszámolva a más-más felügyeleti kritériumokkal és eszközökkel működő különféle nemzeti felügyelő hatóságok mozaikszerkezetét.

⁽¹⁾ COM(2016) 856 final.

⁽²⁾ Lásd még: „EBA and ESMA call to clarify margin requirements between CRR and EMIR”, 2017. január 18. A jelentésben szereplő ajánlások célja a származtatott ügyletekkel kapcsolatos követelmények megkettőzésének és ezáltal a szabályozási kockázat és az illetékes hatóságok által történő ellenőrzés miatt felmerülő költségek növelésének elkerülése.

1.5. Tekintettel az Európai Központ Bank által a bankszektor egységes felügyeleti mechanizmusában betöltött szerepre, az EKB azzal kapcsolatos kompetenciájára, hogy hatékony és megfelelő elszámolási, fizetési és teljesítési rendszereket alakítson ki⁽³⁾, továbbá arra a szerepére, hogy a központi szerződő feleknek központi banki pénzhez való hozzáférést biztosítson, az EGSZB határozottan javasolja annak vizsgálatát, miként lehetne az EKB feladatkörét oly módon értelmezni vagy bővíteni, hogy az EKB legyen egyfelől a központi szerződő felek központi európai felügyelője az egységes felügyeleti mechanizmus keretében, másfelől pedig a központi szanalási hatóság az EKB/eurórendszer keretében.

1.6. EGSZB úgy véli, hogy további nyomonkövetési eszközöket kellene előírni az e területen működő felügyelő hatóságok számára annak érdekében, hogy átfogó képet kapjanak az egyes klíringtagok kockázati pozíciójáról több központi szerződő felet tekintve (ideértve a harmadik országbeli központi szerződő feleket is), illetve a központi szerződő felek pozíciójáról több piacot tekintve, és modellezni lehessen a központi szerződő felek pozíciójára gyakorolt lehetséges dominóhatásokat. A felügyelőknak vagy lehetőség szerint a központi felügyelőnek felhatalmazással kell rendelkeznie arra, hogy saját, holisztikus stressztesztjét lebonyolítsa és – ahogyan azt az adott helyzet megkívánja – negyedévente, havonta vagy napi szinten vizsgálva rálásson a releváns központi szerződő felek kockázati pozíciójára és kockázatenyhítő eszközeire. Ez kiegészítené a központi szerződő felekre vonatkozó éves stressztesztet, melyet az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) értelmében az ESMA végez el.

1.7. Az EGSZB abból indul ki, hogy természetes módon követi majd egymást először egy vagy több önálló klíringtagnak a bankok helyreállításáról és szanalásáról szóló irányelv (BRRD) értelmében lebonyolított szanalása, majd – ha szükséges – egy vagy több központi szerződő fél helyreállítása és szanalása, de tisztázni kellene, hogy vannak olyan forgatókönyvek, melyekben egy vagy több központi szerződő fél szanalását előnyben kell részesíteni egy vagy több – a központi szerződő felek legfontosabb klíringtagját jelentő – bank szanalásával szemben.

1.8. Az EGSZB kéri, hogy a központi szerződő fél helyreállítási tervei határozzanak meg konkrét eszközöket és intézkedéseket, amelyek a központi szerződő fél számviteli nyilvántartásainak rendbetételét szolgálják, mivel a jelenlegi javaslat nem határozza meg, hogy a helyreállítási terveknek milyen konkrét opciókat kellene tartalmazniuk vagy kizárniuk.

1.9. Az EGSZB szerint kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a nem pénzügyi szerződő felekre és a közvetett klíringrésztvevők elkülönített ügyfélszökezeire ez milyen hatást gyakorolna, amennyiben a pozíció- és veszteségallokálási eszközöket alkalmazzák, azaz a szerződés felbontásának esetén és a központi szerződő fél által a teljesítő klíringtagoknak fizetendő nyereség értékének csökkentése esetén. Az EGSZB ugyanezt a gondolatmenetet folytatva üdvözli, hogy a jelenlegi javaslat nem rendelkezik kezdeti biztosíték-levonásról – mivel az nem volna megfelelő helyreállítási és szanalási eszköz –, sem pedig a változó biztosíték-nyereség levonásáról, mivel fedezeti pozíciók várhatóak.

1.10. Az EGSZB szerint a javasolt jogszabályból törölni kellene minden utalást, amely külön említi a központi szerződő felek közpénzből való megmentésének lehetőségét, különösen ami a harmadik országbeli központi szerződő feleket illeti. A rendkívüli állami támogatás lehetőségét az illetékes hatóságoknak kellene javasolniuk, amennyiben ezt célszerűnek tartják, ezért ennek az opciónak meg kellene őriznie rendkívüli jellegét. A bizonyos körülmények között nyújtható rendkívüli állami támogatás jelenleg bevett lehetősége erkölcsi veszélyhelyzetet alakíthat ki. A kizárás azt is elősegítené, hogy nemzeti szempontból politikailag elfogadhatóbbá váljon egy egységes felügyeleti hatóság és egy egységes szanalási hatóság létrehozása.

1.10.1. Ennek összefüggésében az EGSZB azt kéri, hogy továbblépve ugyanilyen vagy hasonló kötelező érvényű standardokat kívánjanak meg az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR)⁽⁴⁾ értelmében engedélyezett központi szerződő felektől egy egyenértékűségére vonatkozó határozat keretében, hasonlóan a harmadik országbeli szervezetek (harmadik országbeli központi szerződő felek) esetéhez.

1.11. Az EGSZB javaslata az, hogy a szanalási hatóság arra irányuló hatásköre, hogy egy központi szerződő fél egyes szerződéseit vagy akár valamennyi szerződését felbontsa egy központi szerződő fél elszámolási szolgáltatásai tekintetében, csak rendkívül korlátozott mértékben legyen alkalmazandó, amíg egy központi szerződő fél az azonnali piacokat támogatja és készpénzes termékeket számol el.

⁽³⁾ Az eurórendszer egyik alapvetően fontos feladata a fizetési rendszerek zavartalan működésének biztosítása (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (2) bekezdése és a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya 3. cikkének (1) bekezdése). Az eurórendszer a kifizetési és elszámolórendszerek terén meglévő hatáskörének jogi alapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (2) bekezdése tartalmazza. A Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányának 22. cikke értelmében „az EKB és a nemzeti központi bankok megfelelő eszközöket bocsátanak rendelkezésre, az EKB pedig rendeleteket alkothat annak érdekében, hogy biztosítsák az Unión belüli és a más államokkal fenntartott elszámolási és fizetési rendszerek hatékony és megbízható működését”.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 648/2012/EU rendelete a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról.

1.12. Az EGSZB úgy véli, hogy ha valamely központi szerződő fél szanálásával összefüggésben felfüggesztik az elszámolási kötelezettséget, akkor ennek során figyelembe kell venni a lehetséges hatásokat más olyan központi szerződő felekre, amelyeknek engedélyük van arra, hogy elszámolási szolgáltatásokat nyújtsanak ugyanabban az eszközosztályban.

2. Háttér

2.1. Az Európai Uniónak a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelve (BRRD) és az Egyesült Államok Dodd-Frank-törvénye egyaránt előírja a rendszerszempontból jelentős bankok számára, hogy „vészhelyzeti tervekkel rendelkezzenek” annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a rendezett felszámolást krízis esetén, csak korlátozott mértékben fertőzve a szélesebb körű pénzpiacokat. Az európai piaci infrastruktúra-rendelet és a Dodd-Frank után – a kötelező központi elszámolás miatt – a pénzügyi rendszer általános biztonsága és megfelelősége szempontjából egyre fontosabbakká váltak a központi szerződő felek. Ezért a központi szerződő felek alkalmazkodó képességének biztosítása mellett stabil helyreállítási és szanálási tervezésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a nagyobb mértékű hagyatkozás a központi elszámolásra ne eredményezzen egy olyan új szervezeti kategóriát, amely „túl nagy ahhoz, hogy tönkremenjen”.

2.1.1. Bár egy központi szerződő fél bedőlése statisztikailag kevésbé valószínű annak konkrét üzleti modellje miatt és a kockázatkezelésre összpontosított figyelem eredményeként, a rendszerszempontból jelentős pénzintézetként (SIFI) betöltött központi szerepe miatt széles körben fertőzést okozhat a pénzügyi rendszerben, dominóhatást váltva ki a klíringtagok körében, valamint az általa támogatott piacokon. Ez egy kis valószínűségű, de nagy hatással járó esemény.

2.2. A pénzügyi rendszerben a központi szerződő felek kulcsszerepet töltenek be azáltal, hogy a szerződő felek kockázati viszonyainak összetett hálózatát kezelik. Ezt lényegében úgy teszik, hogy (i) az egy vagy több (szabályozott vagy tőzsdén kívüli) pénzpiacra kötött szerződések felei között közvetítenek és (ii) védelmezik magukat a felhasználóik nemteljesítése ellen oly módon, hogy megfelelő biztosítékokat és fedezetet gyűjtenek be mind a vevőtől, mind az eladótól, továbbá veszteségmegosztási megállapodásokat hajtanak végre (kivételes esetekben – ha az egyéni biztosítékok elégtelennek bizonyulnak – az úgynevezett többlépcsős veszteségfedezés alkalmazandó) ⁽⁵⁾.

2.3. A központi szerződő fél bármely résztvevője csökkentett kockázatot visel egy kétoldalú elszámoláshoz képest, mivel élvezheti a többoldalú nettósítási mechanizmusoknak, a biztosítékkal történő fedezésnek és a veszteségek kölcsönössé tételének előnyeit. A központi szerződő felek összekapcsolják a résztvevők egy termékre vonatkozó kötelességeit (hosszú és rövid távú pozíciók), egységes többoldalú egyensúlyt határozva meg minden termékre/résztvevőre, függetlenül a szerződő fél identitásától a nováció előtt. Amennyiben a termékek jelentősen összefüggnek, a központi szerződő felek meghatározhatják a résztvevők termékenkénti biztosítékait (portfólióbiztosíték), ami lehetővé teszi a számukra, hogy a kockázatot ellentételezzék azáltal, hogy pozíciókat tartanak fenn az egymással összefüggő termékek tekintetében.

2.4. A központi szerződő felek előnyeinek teljes mértékű kihasználása érdekében a központi szerződő feleknek 1) kockázataikat hatékonyan kell kezelniük, és megfelelő pénzügyi forrásokkal kell rendelkezniük, továbbá 2) szigorú szabályozói felügyelet és felügyeleti előírások alatt állniuk. A központi szerződő feleknek elsősorban megfelelően alkalmazkodóképesnek kell lenniük abban az értelemben, hogy pénzügyi forrásaik (ideértve a biztosítéki követelményeket, az előfinanszírozott nemteljesítési kockázati alapokat és a likviditási forrásokat) lehetővé tegyék a számukra azt, hogy meglehetősen nagy valószínűséggel ellenálljanak a klíringtagok bukásának és egyéb stresszfaktoroknak. A központi szerződő feleknek másodsorban olyan helyreállítási tervvel kell rendelkezniük, amely lehetővé teszi a számukra, hogy allokálják a többletvesztéseket, és további likviditást generáljanak anélkül, hogy túlzott mértékben megterhelnék a klíringtagokat és egyéb pénzintézeteket, amelyek közül többen valószínűleg önmagukban is jelentősek rendszerszempontból. Végül pedig szükséges, hogy hiteles szanálási tervek álljanak rendelkezésre a központi szerződő felek számára.

2.5. 2009-ben a G20-ak állam- és kormányfői elkötelezték magukat annak biztosítása mellett, hogy a szabványosított tőzsdén kívüli származtatott ügyleteket kivétel nélkül központi szerződő felek számolják el. A származtatott ügyletek központi elszámolásának fokozott alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy az alábbiak révén növekedjen a pénzügyi stabilitás:

- a többoldalú nettósítás fokozása,
- az az elvárás a származékos piac résztvevőivel szemben, hogy megfelelő átutalási összegről gondoskodjanak a változó letét és az alapletét vonatkozásában,
- segítség a származékos piacon jelen lévő nagy szereplők nemteljesítésének kezelésében,

⁽⁵⁾ Európai Rendszerkockázati Testület, „ESRB Report to the European Commission on the systemic risk implications of CCP interoperability arrangements” [Az ERKT jelentése az Európai Bizottság számára a központi szerződő felek interoperabilitási megállapodásai rendszerszintű kockázatainak hatásairól], 2016. január.

— a származékos piac átláthatóságának növelése és a tranzakciós hálózatok egyszerűsítésének támogatása ⁽⁶⁾.

2.6. Nemzetközi szinten a Fizetési és Piaci Infrastruktúra Bizottság (CPMI) az Értékpapír-felügyelet Nemzetközi Szervezetével (IOSCO) és a Pénzügyi Stabilitási Tanáccsal (FSB) együttműködésben már 2014-ben kibocsátott egy útmutatót a pénzügyi piaci infrastruktúrák helyreállításával és szanálásával kapcsolatban, ideértve a központi szerződő feleket is. A központi szerződő felek helyreállítása és szanálása a 2015-ben kidolgozott, folyamatban lévő nemzetközi munkatervekben fontos prioritásként szerepel.

2.7. Unió szinten az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő ⁽⁷⁾ – a fent említett, nemzetközi szintű munka alapján – a központi szerződő felek szanálására és helyreállítására vonatkozó jogalkotási rendszer tárgyában. Ez a javaslat áll jelen vélemény középpontjában.

3. Észrevételek és megjegyzések

3.1. A javasolt rendelet

3.1.1. Az EGSZB megállapítja, hogy a központi szerződő felekre irányadó szabályozói követelmények ma szigorúbbak, mint a válság előtt. A pénzügyi piaci infrastruktúrákra vonatkozó CPMI-IOSCO elvek átfogó keretet biztosítanak a központi szerződő felek alkalmazkodó képességére és helyreállítására vonatkozóan.

3.1.2. Az EGSZB értékeli azt a nagy jelentőségű munkát, amelyet a CPMI és az IOSCO nemzetközi szinten végzett a központi szerződő felek alkalmazkodó képességével és helyreállításával kapcsolatban.

3.1.3. Ezért az EGSZB szívesen látja egy olyan mechanizmust a javasolt rendeletben, amelynek segítségével rugalmasan lehet alkalmazkodni a központi szerződő felekre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatos nemzetközi konszenzus jövőbeli alakulásához, például a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) ajánlásaihoz.

3.1.4. Következésképpen az EGSZB támogatja a javasolt rendeletet, amely a nemzetközi standardokat – amelyeket a központi szerződő felek jelenleg némiképp eltérően alkalmaznak a jogi és szabályozói környezet függvényében – harmonizált és heterogén kötelezettségek egységes, szabványosított csomagjaként fogja össze egy uniós jogi keretben.

3.1.5. Az EGSZB hangsúlyozza az átfogó megközelítés jelentőségét abban a tekintetben, hogy egyéb kapcsolódó jogszabályokat is módosítani kell, így például a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelvet (BRRD), továbbá, hogy biztosítani kell, hogy a forráskivonási moratóriumok (BRRD 5. és 10. cikk) és az egyéb mechanizmusok továbbra is kizárják a fizetési és teljesítési kötelezettséget bizonyos fizetési rendszerek, központi szerződő felek, központi értéktárak és központi bankok számára annak érdekében, hogy ne billenjen ki a portfóliók és a központi szerződő felek birtokában lévő vagy részükre átutalt biztosítékeszközök egyensúlya.

3.1.6. Ezzel összefüggésben az EGSZB abból indul ki, hogy természetes módon követi majd egymást először egy vagy több önálló klíringtagnak a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (BRRD) értelmében lebonyolított szanálása, majd – ha szükséges – egy vagy több olyan központi szerződő fél helyreállítása és szanálása, melyeknek legfontosabb ügyfelei közé tartoztak ezek a klíringtagok. Elképzelhetőek olyan forgatókönyvek, melyekben egy vagy több központi szerződő fél szanálását előnyben kell részesíteni egy vagy több – a központi szerződő felek legfontosabb klíringtagját jelentő – bank szanálásával szemben.

3.1.6.1. A CPMI és az IOSCO által meghatározott elvek értelmében a rendszerszempontról jelentős központi szerződő feleknek legalább annyi nemteljesítési forrással kell rendelkezniük, hogy ellensúlyozni tudják annak a két klíringtagnak a nemteljesítését, amelyek szélsőséges, de plauzibilis körülmények között a potenciálisan legnagyobb összesített hitelkockázatnak tennék ki a központi szerződő félt (ún. „Cover 2”). Ha valamely, a „Cover 2” értelmében vett kitettségi kockázatot egy vagy több központi szerződő féllel szemben túllépő klíringtag nem teljesít és a BRRD-eljárást alkalmazzák rá, akkor a központi szerződő felekre és a többi teljesítő klíringtagra gyakorolt hatásokat minden bajban lévő fő klíringtaggal kapcsolatos döntésben figyelembe kell venni a BRRD-nek megfelelően.

⁽⁶⁾ Lásd az FSB SRC, FSB RESG, BCBS, CPMI és IOSCO elnökeinek központi szerződő felekkel kapcsolatos 2015. évi munkatervét: „2015 CCP Workplan”, 2015. április.

⁽⁷⁾ COM(2016) 856 final.

3.1.6.2. A központi szerződő fél a javasolt jogszabály értelmében potenciálisan stabilizálni és támogatni kell, mielőtt a BRRD-eljárást alkalmazni lehet ezekre a bajba jutott klíringtagokra. Olyan forgatókönyvek is elképzelhetők, melyekben a teljesítő klíringtagok a javasolt jogszabályban meghatározott eszközök alkalmazása révén immár nem teljesítenek, és a BRRD-eljárás tárgyává válnak. Ha azonban ez segít a több klíringtagot szolgáló központi szerződő fél stabilizálásában, akkor a központi szerződő fél stabilizálása előnyben részesül az egyes klíringtagok stabilizálásával szemben.

3.2. *A közérdekű céllal hozott rendkívüli intézkedéseknek arányosaknak kell lenniük, kerülve a közpénzek igénybevételét*

3.2.1. Az EGSZB leszögezi, hogy a javasolt rendelet célja az olyan piaci helyzetek kezelése, amelyek szélsőségesek és rendkívüliek. Nagyon fontos azonban, hogy a helyreállítási és szanálási rendszer lehetővé tegye a központi szerződő felek alapvető szolgáltatásainak folytonosságát anélkül, hogy közpénzeket vagy bármilyen állami fizetőképességi támogatást, illetve bármilyen más kormány általi pénzügyi stabilizációs eszközt, állami részvénytőke támogatást vagy ideiglenes köztulajdoni státust vennének igénybe. Meg kellene szüntetni a rendkívüli állami pénzügyi támogatás jelenleg külön is biztosított lehetőségét, elkerülendő azt az erkölcsi kockázatot, amely azáltal keletkezhet, hogy a klíringrésztvevőket helytelenül arra ösztönzi, hogy ne járuljanak hozzá már korai szakaszban a központi szerződő fél helyreállításához és szanálásához, hanem arra várjanak, hogy kiderüljön, mennyiben biztosított a rendkívüli állami támogatás, és így készséggel elfogadják, sőt előidézik a problémának a közzsférába való áthelyezését.

3.2.2. Mivel azokat a konkrét forgatókönyveket, amelyek értelmében a helyreállítási és szanálási rendszert alkalmazzák, nem lehet pontosan megjósolni, a központi szerződő feleknek rugalmasnak kell maradniuk a helyreállítási eszközök tervezése és alkalmazása terén annak érdekében, hogy képesek legyenek a különféle nemteljesítési helyzetek kezelésére. A túlzottan szigorú előírások kevésbé hatékony merevséget eredményezhetnek. Első lépésként ezért a központi szerződő felek számára engedélyezni kell a nemteljesítés kezelésére szolgáló eljárás lefolytatását, és esetlegesen végre kell hajtaniuk helyreállítási tervüket, még mielőtt a szanálási hatóságok beavatkoznak, hacsak nincs bizonyíték arra, hogy a helyreállítási terv alighanem elbukik vagy veszélyezteti a pénzügyi stabilitást.

3.3. *A nem pénzügyi szerződő felekkel (NFC) és elkülönített ügyfélszámlákkal kapcsolatos eltérő bánásmód*

3.3.1. Az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) kötelezettségeket és követelményeket határoz meg, melyek mind a pénzügyi (FC), mind a nem pénzügyi szerződő felekre (NFC) alkalmazandók, ha azok származtatott ügyletekbe kezdenek. A pénzügyi szerződő felek (FC) közé tartoznak a bankok, biztosítók, vagyongazdálkodók, nyugdíjalapok, átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (ÁÉKBV) és alternatív befektetési alapok, míg a nem pénzügyi szerződő fél (NFC) lehet NFC+ (olyan jogi személy, amely hitelderivatívák és származtatott részvényügyletek esetén legalább 1 milliárd euro és/vagy származtatott deviza, kamatláb, árupiaci és egyéb eszközök esetén legalább 3 milliárd euro 30 napos mozgóátlagra számított össznévértékű derivatív pozícióval rendelkezik) vagy NFC. Emellett vannak még harmadik országbeli szervezetek (TCE), melyek közvetett módon az EMIR hatálya alá tartozhatnak, ha üzleti kapcsolatba kerülnek uniós szerződő felekkel.

3.3.1.1. Az EMIR szerinti elszámolási kötelezettség akkor lesz alkalmazandó, ha a tőzsdén kívüli származtatott ügylet két FC vagy egy FC és egy NFC+ vagy két NFC+ vagy egy FC/NFC+ és egy olyan TCE között zajlik, amelyre elszámolási kötelezettség vonatkozna, ha az EU-ban lenne a székhelye. A követelmények alóli mentességek 2017 során megszűnnek.

3.3.2. Azt követően, hogy valamennyi mentesség érvényét veszítette, a bizonyos méretű nem pénzügyi szerződő felek mint egy központi szerződő fél közvetlen vagy közvetett résztvevői a helyreállítási és szanálási rendelet hatálya alá kerülnek abból a kötelezettségből kifolyólag, hogy központi elszámolják a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek meghatározott osztályait⁽⁸⁾. Ezáltal a nem pénzügyi szerződő felek és a nyugdíjalapok ügyfelei nem szándékolt kötelezettségekbe keveredhetnek e rendelet, valamint az elszámolási kötelezettség kombinációjából eredően, még szorosabb kapcsolatot hozva létre a realgazdaság/eszközkezelők és a rendszerszempontból jelentős pénzügyi intézmények közt.

3.3.3. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a javasolt helyreállítási és szanálási kereten belül vegye fontolóra egy másik megközelítés alkalmazását a nem pénzügyi szerződő felek kezelésére – különösen azokéra, amelyek a realgazdaságban fizikai kitétséget fedező vállalkozásokat hoznak létre – az olyan esetekben, amikor az állami hatóságok kénytelenek rendkívüli közérdekű intézkedéseket hozni, ezzel esetleg megsértve a rendes tulajdonjogot és a veszteséget konkrét érdekelt felekre hárítva, végső esetben pedig visszatartva a központi szerződő felektől származó nyereségnek a nem pénzügyi szerződő felek számára történő kifizetését.

⁽⁸⁾ Lásd: Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 648/2012/EU rendelete a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról, 5. és 6. cikk.

3.3.4. A (nyugdíj)alapoknak és egyéb olyan szervezeteknek, amelyek kisbefektetők pénzét kezelik és fektetik be a tőkepiacokon, központi szerződő felekben kell majd pozíciókra szert tenniük, közvetlenül vagy közvetve a klíringtagok révén. Ezek a szervezetek nemzeti szintű felügyelet alá tartoznak, és szigorú korlátozások vonatkoznak a befektetéseikre annak érdekében, hogy a végfelhasználókat ne tegyék ki aránytalan kockázatoknak. A nemzeti szabályozó hatósági vagy vagyonkezelői kötelezettségek mellett fontos, hogy az ügyfélpozíciókat közvetetten az ügyfélszámlákon, elkülönített módon tartsák. Az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) létrehozta a közvetett klíringrésztvevők külön eszközvédelmi opcióját azáltal, hogy bevezette az ügyféleszközök elkülönítését és hordozhatóságát.

3.3.5. Az átfogó szabályozás miatt az ilyen (nyugdíj)alapok befektetőinek az a benyomása, hogy vagyoneszközeiket mind a tagállami, mind az európai jog különleges védelemben részesíti. A javasolt jogszabály azonban lehetővé tenné a rendes tulajdonjogok figyelmen kívül hagyását és a veszteség bizonyos érdekelt felekhez történő allokálását, továbbá a nyereség kifizetésének visszatartását a központi szerződő féltől, hatást gyakorolva ezáltal az ügyfélszámlákra és az elkülönített ügyfélszámlákra is. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság gondoskodjék arról, hogy a rendes tulajdonjogok figyelmen kívül hagyásának lehetősége (szerződés felbontása/veszteség allokálása/nyereség visszatartása) ne legyen érvényes az (elkülönített) ügyfélszámlákra.

3.4. Átállás az új rendszerre és a harmadik országok egyenértékűsége

3.4.1. Az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság gondoskodjék arról, hogy a harmonizált rendszerre való átállást megfelelően felügyelik, és összehangolják a harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni követelményekkel, mivel csak így lehet elkerülni a szabályozási arbitrázs lehetőségét és azt, hogy az uniós központi szerződő felek versenyhátrányba kerüljenek amiatt, hogy a harmadik országbeli központi szerződő felek kevésbé biztonságos alapokon és ezért alacsonyabb költséggel nyújthatnak szolgáltatásokat.

3.4.2. Valamennyi olyan ország tekintetében, amelyekben az Európai Bizottság egyenértékűsége vonatkozó határozat elfogadását tervezi, fontos megvizsgálni, hogy vannak-e egyértelmű szabályok és előírások a helyreállításra és szanálásra. Valamennyi olyan ország tekintetében, amelyekben az Európai Bizottság már elfogadott egyenértékűsége vonatkozó határozatot ⁽⁹⁾, ezt a döntést felül kell vizsgálni a harmadik országok helyreállítással és szanálással kapcsolatos szabályainak fényében, annak biztosítása érdekében, hogy az EU egységes piacán belül szolgáltatásokat nyújtó, harmadik országbeli központi szerződő felekre vonatkozóan egyenértékű helyreállítási és szanálási rendszer legyen érvényben, és hogy az európai szanálási testületek által hozott döntések végrehajthatóak legyenek a harmadik ország jogi környezetében. Minimumkövetelményként elő kellene írni egyfelől, hogy a harmadik országbeli központi szerződő felek szabályozó szerve és az EU-ban működő központi szerződő felek felügyeleti és szanálási hatóságai megállapodásokat kötnek a rendszerszintű kockázatokkal kapcsolatos információk megosztásáról, másfelől pedig, hogy az ilyen szabályozó szervek részt vesznek az úgynevezett „válságkezelő csoportokban”.

3.4.3. Az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) értelmében az Európai Bizottság felkérheti az Európai Értékpapírpiaci Hatóságot (ESMA) arra, hogy biztosítson szakmai tanácsadást egyes olyan nem uniós joghatóságok egyenértékűségével kapcsolatban, amelyekben jelentős olyan származtatott piacok vagy központi szerződő felek működnek, amelyek az elismerésüket kérelmezték ⁽¹⁰⁾.

3.4.4. Az EGSZB ezen túlmenően kéri, hogy az ESMA által megvizsgálandó kulcsfontosságú kérdések között szerepeljenek az ilyen harmadik országok helyreállítási és szanálási jogszabályai is annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az egyenlő versenyfeltételeket, illetve el lehessen kerülni a szabályozási arbitrázst, amely az EU egységes piacának résztvevői és esetleg az uniós adófizetők számára aránytalan kockázatokhoz vezetne a harmadik országokbeli központi szerződő felek által nyújtott szolgáltatások miatt. Alapvető fontosságú, hogy nemzetközi szinten egyenlőek legyenek a versenyfeltételek, és korlátozzák az uniós adófizetők kitétségét az Unión belül kezelhető kockázatoknak.

3.5. Egységes európai felügyelet és egységes európai szanálási hatóság

3.5.1. Az EGSZB szerint az EU-nak és az egyes tagállamoknak fejleszteniük kell felügyeleti szerveik kapacitását az emberi, pénzügyi és szakmai erőforrások tekintetében, hogy valamennyi szinten rálássanak a központi szerződő felekkel kapcsolatos kockázatokra és a kockázatkezelésre. Az EGSZB szerint a felügyelők jelenleg túlságosan függnek a nemzetek feletti szervezetek és maguk a központi szerződő felek szakértelmétől. Ez a szakértelemről való függés különösen kockázatos lehet, ha a felügyelő hatóságoknak rövid határidőn belül kell ellenőrizniük egy bajba jutott központi szerződő felet, azaz, ha a központi szerződő fél vezetését vagy igazgatótanácsát eltávolítják, majd másokat neveznek ki a helyükre, illetve ha szanálási hatáskörök kerülnek alkalmazásra.

⁽⁹⁾ A teljes és aktuális lista itt található: <https://www.esma.europa.eu/regulation/post-trading/central-counterparties-ccps>.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság várhatóan igénybe veszi az ESMA szakmai tanácsait ahhoz, hogy lehetséges végrehajtási aktusokat dolgozzon ki a harmadik országok (nem uniós országok) jogi és felügyeleti kerete közötti egyenértékűség tekintetében, az EMIR 25. cikkének (6) bekezdése, 13. cikkének (2) bekezdése és 75. cikkének (1) bekezdése értelmében.

3.5.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a központi szerződő felek egységes felügyeleti és szanálási hatósága jobb pozíciót biztosítana ezek számára ahhoz, hogy a szakértelmet és az adatokat összegyűjtsék, valamint hogy gondoskodjanak arról, hogy a központi szerződő felek Európa-szerte egységesen alkalmazzák az új rendeletet, és így ki lehessen zárni a szabályozás megkerülésének és a szabályozási arbitrázs kockázatát. Ezzel ráadásul fel lehetne számolni a különféle nemzeti felügyeleti hatóságokból álló mozaikszerkezetet is. A rendelet jelenleg az EMIR által meghatározott nemzeti felügyeleti megközelítést követi oly módon, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok körül hoznak létre testületeket a központi szerződő felek felügyeletére. Az EGSZB szerint azonban egy olyan szélsőséges stresszforatókönyv esetén, amikor egy vagy több központi szerződő fél a csőd szélére kerül, a centralizált megközelítés lenne a leginkább hatékony, mivel a döntéseket holisztikus módon kell meghozni, több központi szerződő fél és klíringtag stb. figyelembevételével.

3.5.2.1. Az EGSZB szerint a központi szerződő felekre vonatkozó rendelet, amelyet 2012-ben az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) keretében hoztak, a központi szerződő felek felügyelete tekintetében egy mozaikszerű megoldást eredményezett⁽¹¹⁾, amelynek értelmében a központi bankokat, a nemzeti banki szabályozókat és a tőzsd felügyeleti szerveket bízták meg a központi szerződő felek felügyeletével különböző országokban. Ezt az álláspontot megerősítette az ESMA-nak az EMIR 21. cikke értelmében végzett szakértői felülvizsgálata („Supervisory activities on CCPs’ Margin and Collateral requirements”), amelyet 2016. december 22-én tettek közzé, és amelyben az ESMA egyértelműen kimondja, hogy növelni kell a felügyeleti konvergenciát az egyes nemzeti felügyelő testületek között.

3.5.2.2. A jelentés – annak korlátozott hatókörében – már azonosított néhány olyan területet, amelyeken eltérő az egyes nemzeti felügyelő hatóságok megközelítése a felügyeletet illetően, és ajánlásokat tartalmaz arra vonatkozóan, miként lehet következetesebben eljárni a felügyeleti gyakorlatban. Minden egyes nemzeti szabályozó hatóság mellett létrehozta testületeket, amelyek tagságában a fontosabb központi szerződő felek esetében átfedések vannak. Fontos, hogy ezek a testületek párhuzamosan működjenek, ha esetlegesen több központi szerződő fél működésképtelenné válik. Az utóbbi néhány évben lezajlott fejleményeknek és annak ismeretében, hogy 2017-ben a tőzsdén jegyzett piacok és a származtatott termékek tőzsdén kívüli piacai egyre inkább központi szerződő felek formájában tömörülnek, meg kell fontolni egy új, központosított megközelítést.

3.5.3. Az EKB egységes felügyeleti mechanizmusban betöltött központi szerepére való tekintettel az EGSZB javasolja annak vizsgálatát, miként lehetne az EKB feladatkörét oly módon bővíteni, hogy az EKB legyen a központi szerződő felek központi európai felügyelője az egységes felügyeleti mechanizmus keretében. A belső összeférhetlenség elkerülése végett fontos, hogy az EKB/eurórendszer vegye át a központi szanálási hatóság szerepét. Ezt vagy az EKB jelenlegi feladatkörén belül, vagy annak észszerű bővítésével lehetne megvalósítani. Az EKB egyik fő feladata az, hogy előmozdítsa „a fizetési rendszerek zavartalan működését”⁽¹²⁾. A legtöbb európai központi szerződő fél fizetési rendszerként szerepel a nyilvántartásban az elszámolások véglegességének érdekében⁽¹³⁾. Emellett néhány jelentős euróövezeti központi szerződő fél (például az LCH SA és a Eurex Clearing) hitelintézetként van engedélyezve, és ennek megfelelő szabályok vonatkoznak rá.

3.5.4. A Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányának 22. cikke értelmében az EKB rendeleteket alkothat annak érdekében, hogy biztosítsák az Unión belüli és a más államokkal fenntartott **elszámolási és fizetési rendszerek** hatékony és **megbízható működését**. Így tehát az elszámolási rendszerek megbízhatóságára vonatkozóan már adott a szabályozói szerep. A másik lehetséges megoldás egy új, központi felügyeleti szerv létrehozása a központi szerződő felek felügyeletére, de az általános vélekedés szerint ez időigényesebb és költségesebb.

3.5.5. Ha az egységes felügyeleti mechanizmus keretében egyetlen központi felügyeleti szerv felelne mind a központi szerződő felekért, mind pedig a bankokért, akkor ezzel azt is figyelembe vennénk, hogy a rendszerszempontról jelentős bankok többsége sok különböző központi szerződő félnek a tagja (pl. a JPMorgan, amely 70 központi szerződő félnek tagja szerte a világon⁽¹⁴⁾), ennélfogva e jelentős tagok bármelyikének nemteljesítése szimultán nemteljesítési árveréseket indítana el azoknak a központi szerződő feleknek a körében, amelyeknek tagja a nemteljesítő bank.

3.5.6. Az egységes felügyeleti és szanálási hatóság létrehozásának egyik – nemzeti szempontból fontos – politikai feltétele az, hogy (ahogy azt már korábban kértük) zárják ki a központi szerződő felek közpénzből való – bizonyos körülmények között rendkívüli állami támogatás formájában megvalósuló – megmentésének lehetőségét.

⁽¹¹⁾ A központi szerződő felek és szabályozók listája itt található:

https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ccps_authorisied_under_emir.pdf.

⁽¹²⁾ Lásd: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (2) bekezdése és a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya 3. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹³⁾ A fizetési rendszerek listája itt található:

https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/designated_payment_and_securities_settlement_systems.pdf.

⁽¹⁴⁾ Lásd: Financial Times, JPMorgan tells clearers to build bigger buffers, 2014. szeptember 11., Sam Fleming és Philip Stafford.

3.6. Az elszámolási kötelezettség opcionális felfüggesztése szanaláskor

3.6.1. A központi szerződő fél szanalási hatósága vagy a szanalás alatt álló központi szerződő fél valamely klíringtagjának illetékes hatósága arra kérheti az Európai Bizottságot, hogy átmenetileg függessze fel a javasolt rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében megállapított elszámolási kötelezettséget a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek meghatározott osztályai esetében, ha teljesülnek bizonyos feltételek.

3.6.2. Nehéz azonban azt elképzelni, hogy rendkívül feszült piaci helyzetekben hogyan lennének képesek főként a kisebb klíringtagok arra, hogy rövid idő alatt ismét kétoldalú eljárások keretében kezeljék a pozíciókat. Az elszámolási kötelezettség ráadásul minden központi szerződő fél esetében a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek meghatározott osztályain alapul, és nem korlátozódik egyetlen központi szerződő félre. Következésképpen az elszámolási kötelezettség felfüggesztése hatást gyakorolhat más olyan központi szerződő felekre is, amelyeknek engedélyük van arra, hogy elszámolási szolgáltatásokat nyújtsanak ugyanazokhoz a termékekhez. Gondoskodni kell arról, hogy más központi szerződő felek számára fakultatív legyen az elszámolási kötelezettség felfüggesztése. Előfordulhat emellett, hogy ezek a központi szerződő felek kölcsönös letéti megállapodásokat kötöttek a származtatott ügyletek szóban forgó és más osztályai tekintetében, és így a kétoldalú piachoz való visszatérés nem szándékolt dominóhatást eredményez.

3.6.3. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az elszámolási kötelezettség szanaláskor való felfüggesztése egy szanalási eszköz, melyet úgy kell használni, hogy ne legyen hatással más olyan központi szerződő felekre, amelyeknek engedélyük van arra, hogy elszámolási szolgáltatásokat nyújtsanak ugyanabban az eszközosztályban.

3.6.4. Végül pedig, ha a nemzeti szabályozó hatóság kérelmet nyújt be, akkor ennek egész Európára kiterjedő hatása lehet, ami ezért az EGSZB véleménye szerint további érvnek tekinthető amellett, hogy létrehozzunk egy páneurópai, egységes felügyeleti hatóságot a központi szerződő felek számára és egy egységes szanalási hatóságot.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az 575/2013/EU rendeletnek a tőkeáttételi mutató, a nettó stabil finanszírozási ráta, a szavatoló tőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó követelmények, a partner-hitelkockázat, a piaci kockázat, a központi szerződő felekkel szembeni kitettség, a kollektív befektetési formákkal szembeni kitettség, a jelentős kitettségek, a jelentéstétel és a közzétételi követelmények tekintetében történő módosításáról, valamint a 648/2012/EU rendelet módosításáról

(COM(2016) 850 final – 2016/0360 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 806/2014/EU rendeletnek a hitelintézetek és befektetési vállalkozások veszteségviselő és feltőkésítési képessége tekintetében történő módosításáról

(COM(2016) 851 final – 2016/0361 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hitelintézetek és befektetési vállalkozások veszteségviselő és feltőkésítési képessége tekintetében a 2014/59/EU irányelv módosításáról, valamint a 98/26/EK irányelv, a 2002/47/EK irányelv, a 2012/30/EU irányelv, a 2011/35/EU irányelv, a 2005/56/EK irányelv, a 2004/25/EK irányelv és a 2007/36/EK irányelv módosításáról

(COM(2016) 852 final – 2016/0362 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2013/36/EU irányelvnek a mentesített szervezetek, a pénzügyi holding társaságok, a vegyes pénzügyi holding társaságok, a javadalmazás, a felügyeleti intézkedések és hatáskörök, valamint a tőke megőrzési intézkedések tekintetében történő módosításáról

(COM(2016) 854 final – 2016/0364 (COD))

(2017/C 209/06)

Előadó: **Daniel MAREELS**

Felkérés:	Európai Parlament, 2017.2.1. az Európai Unió Tanácsa, 2017.2.2. és 2017.2.20. Európai Bizottság, 2017.2.17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.30.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	177/0/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatcsomagját, és reméli, hogy ez hatékonyan hozzájárul annak a munkának a befejezéséhez, amely a válságot követően kezdődött a pénzügyi ágazat megreformálása érdekében.

1.2. Az EGSZB üdvözli a csomag alapjául szolgáló **holisztikus és integrált elképzelést**, vagyis azt, hogy többféle terület számos fontos célkitűzését egyesítették és összehangolták ezekben a javaslatokban úgy, hogy eközben az alapelveket sem hagyták figyelmen kívül. Ez a megközelítés lehetőséget teremt arra, hogy előrelépést érjünk el számos fontos területen egy fenntarthatóbb és közös európai jövő és a GMU kiteljesítése felé.

1.3. Ez elsősorban a **banki és a pénzügyi terület célkitűzéseire** vonatkozik. Az EGSZB úgy véli, hogy a javasolt intézkedések kétségtől nélkülözhetetlenül hozzájárulnak az európai banki **prudenciális és szanalási keretrendszer megerősítéséhez**. Ez elengedhetetlenül szükséges a **pénzügyi ágazat kockázatainak csökkentéséhez** és az **intézmények ellenálló képességének fokozásához**. Elengedhetetlen a pénzügyi stabilitás és egy olyan szilárd pénzügyi rendszer, amely hozzájárul a stabil és fenntartható gazdasági növekedéshez. Ezenkívül az árnyékbankrendszert sem szabad kihagyni, és nem szabad megengedni, hogy kimaradjon a szabályozásból.

1.4. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a javaslatok és különösen azok kockázatsökkentő jellege lehetővé teszi, hogy előrelépést érjünk el, nemcsak a **bankunió** további előmozdításában, hanem a harmadik pillér, az **európai betétbiztosítási rendszer** végrehajtásában is. Ez különösen fontos most, amikor a teljes értékű bankunió a GMU kiteljesítésének egyik alapvető elemét jelenti, amelynek megvalósítására a lehető leghamarabb törekedni kell. A javaslatok bizonyos kiigazításai minden bizonnyal megkönnyítik majd a **tőkepiaci unió** céljainak elérését is.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a javaslatok pozitív módon hozzájárulnak az **ügyfelek és a fogyasztók bizalmának** folyamatos **helyreállításához** a pénzügyi ágazatban. Ezért elégedetten veszi tudomásul, hogy foglalkoznak a „túl nagy ahhoz, hogy csődbe mehessen” problémával a TLAC-intézkedések útján, és hogy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy a hitelezői feltőkésítésre vonatkozó (bail-in) szabályok hatékonyabbakká és eredményesebbekké váljanak. Mindenképpen kiemelkedően fontos az, hogy bankválság esetén ne merüljön fel az a kérdés, hogy igénybe lehet-e venni közpénzeket vagy az adófizetők általi finanszírozást.

1.6. Az EGSZB üdvözli továbbá a **gazdaság finanszírozására** fordított figyelmet. A jelenlegi bizonytalan és változó légkörben és egy olyan pillanatban, amikor a beruházások szintje túlságosan alacsony, egyetlen lehetőséget sem szabad elszalasztani **új és további lehetőségek** megteremtéséhez **a realgazdaság tartós és fenntartható fellendülése** érdekében, amely kéz a kézben jár a **növekedéssel, a további beruházásokkal és a munkahelyteremtéssel**.

1.7. A bankok közvetítőként fontos szerepet töltenek be a tőkepiacokon, és nem lehet kétséges, hogy a banki hitelezések a jövőben is a háztartások és a kkv-k finanszírozásának legfontosabb forrásai maradnak. Bár a javaslatok fontos lépést jelentenek azoknak a megfelelő feltételeknek a megteremtése felé, amelyek között a bankok betölthetik ezt a szerepet, felmerül a kérdés, hogy nem lehetne-e többet tenni az európai gazdaság gerincét képező kkv-k javát szolgáló erőfeszítések erősítése és fokozása érdekében. Az EGSZB konkrétabban a „kkv-szorító⁽¹⁾” megerősítését és további kiterjesztését sürgeti, ami lehetővé teszi, hogy a bankoknak kevesebb tőkét kelljen elkülöníteniük a kkv-k számára nyújtott hitelek esetében. Az EGSZB egyébiránt a szociális gazdaság vállalkozásai számára is egy hasonló megközelítés alkalmazását sürgeti.

1.8. Az EGSZB üdvözli továbbá, hogy **figyelembe vették az Unió számos sajátosságát**, többek között véleményezési felhívás alapján. Vonatkozik ez többek között azokra a módosításokra, amelyekre azért került sor, hogy a pénzügyi ágazat globális reformjának részeként alkalmazkodjanak az elfogadott nemzetközi standardokhoz, amelyek felfedezhetők ezekben a javaslatokban. Ez hasznos lesz a gazdaság finanszírozása szempontjából.

1.9. A jelenlegi javaslatok egy további – de nem az utolsó – lépéssel közelebb visznek bennünket a **pénzügyi ágazat megreformálásához**, amelyről a válságot követően **nemzetközi** megállapodás született. Az EGSZB úgy véli, hogy **Európa számára** továbbra is nagyon fontos, hogy **vezető szerepet** játsszon a folyamatban lévő és a jövőbeni nemzetközi munkákban. Nemzetközi minimumszabályokat kell meghatározni, az Unió értékeit és érdekeit pedig meg kell óvni. Az mindenképpen nagyon fontos, hogy ne fogadjunk el olyan torzulásokat, amelyek hátrányosak lennének az európai intézmények számára.

1.10. Ami azonban az európai pénzügyi ágazaton belül szükséges változatosság szabályaira gyakorolt hatásokat illeti, az EGSZB úgy véli, hogy továbbra sem vették figyelembe megfelelő súllyal a kicsi és nem összetett bankokat. A jelenlegi javaslatok továbbra sem veszik megfelelő módon tekintetbe az ilyen típusú intézmények egyedi jellegzetességeit és lehetőségeit. Különösen vonatkozik ez az **arányosság elvére**. Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi széttagolt és korlátozott megközelítési mód helyett egy strukturáltabb és átfogóbb megközelítési módra lenne szükség, amely több intézmény javát szolgálja és több területre kiterjed. Ezeket az intézménytípusokat nem szabad túlzottan súlyos kötelezettségekkel vagy terhekkel sújtani.

1.11. Minden szereplőnek, érintettnek, szabályozónak, felügyeletnek és intézménynek egyformán érdeke az is, hogy **egyértelműsége és jogbiztonságára** törekedjen az új szabályok kidolgozása során, amelyhez emellett elegendő végrehajtási időről is gondoskodni kell. A gazdaság finanszírozására gyakorolt esetleges negatív hatások elkerülése érdekében fontos, hogy mielőbb végrehajtsák az új IFRS⁽²⁾ 9-re vonatkozó, jogszabályban előírt átmeneti intézkedéseket. Ezenkívül az ágazatnak egész sor kihívással kell megküzdenie, például a technológiai és a digitális fejlődésből adódó kihívásokkal, az alacsony kamatlábakkal és számos más fejleménnyel, amelyek a válságot követően merültek fel.

⁽¹⁾ Az angolban az »SME supporting factor« elnevezés használatos.

⁽²⁾ IFRS = nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok.

További következtetések

1.12. A prudenciális keretet illetően az EGSZB üdvözli, hogy nagyobb figyelmet fordítanak a szabályozókra és felügyeletekre, valamint azokra a lehetőségekre, amelyeket megkapnak majd. A szabályozás és a felügyelet kölcsönösen összefüggő folyamatok, és önmagukban is képesnek kell lenniük a saját szerepük betöltésére, ideértve a szabályok és a gyakorlat jobb összehangolását is. Emellett képeseknek kell lenniük a hatékony és eredményes fellépésre, ha erre szükség van.

1.13. Ami a szanalási keretrendszerrel illeti, az EGSZB támogatja a teljes veszteségviselő képességi (TLAC) keret integrálását a szavatoló tőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre (MREL) vonatkozó szabályokba, valamint ösztönzi a hitelviszonyt megtestesítő alárendelt értékpapírok nemzeti besorolási szabályainak összehangolását és egy fizetéseképtelenségi eljárásba való integrálását is. Ez biztosítja a szabályok összehangolását, és javítja a veszteségviselő keret gyakorlati alkalmazhatóságát.

2. Háttér ⁽³⁾

2.1. 2016. november 23-án az Európai Bizottság egy sor javaslatot tett közzé a bankokra vonatkozó szabályozás reformjával kapcsolatban. Céljuk a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottságban és a Pénzügyi Stabilitási Tanácsban elvégzett munka nyomán megfogalmazott szövegek végrehajtása, az Európai Bizottság véleményezési felhívása eredményeinek figyelembevételével, amely felhívás a jelenlegi bankjog hatékonyságának és eredményességének értékelésére irányult.

2.2. Ezek a jogalkotási javaslatok ⁽⁴⁾ a jelenleg érvényben lévő bankjog módosítására irányulnak. Ez különösen a következőket érinti:

2.2.1. a **tőkekövetelményekről szóló rendelet** (CRR) és a **tőkekövetelményekről szóló irányelv** (CRD), amelyeket 2013-ban fogadtak el, és amelyek a hitelintézetekre (azaz a bankokra) és a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményeket, valamint irányítási és felügyeleti szabályokat állapítják meg,

2.2.2. a **bankok helyreállításáról és szanalásáról szóló irányelv** és az **Egységes Szanalási Mechanizmusról szóló** 2014. évi **rendelet**. Ezek között szerepelnek a fizetéseképtelenné váló intézmények helyreállítására és szanalására vonatkozó szabályok, valamint az egységes szanalási mechanizmus létrehozása.

2.3. Az új javaslatok több célkitűzést szolgálnak. Lényegében a következőket tartalmazzák:

2.3.1. az uniós pénzügyi intézetek fokozott ellenálló képessége és nagyobb pénzügyi stabilitás;

2.3.2. a bankok hitelezési képességeinek javítása az Európai Unió gazdaságának támogatása érdekében; valamint

2.3.3. a tőkepiaci uniós létrehozását támogató mélyebb és likvidebb uniós tőkepiacok megvalósításában játszott banki szerepkör ösztönzése.

2.3.4. Ugyanakkor megjegyezhetjük, hogy a javaslatok az arányossági elv kifinomultabb és átfogóbb alkalmazására irányulnak a kicsi és/vagy nem összetett bankok érdekében.

2.4. **A részletek ismertetése nélkül a javaslatok legfontosabb elemeit** ⁽⁵⁾ az alábbiak szerint lehet összegezni:

2.4.1. A 2.3.1 pontban említett célkitűzések tekintetében:

2.4.1.1. a kockázatokat jobban figyelembe vevő tőkekövetelmények előírása, főként a piaci kockázat, a partner-hitelkockázat, valamint a központi szerződő felekkel szembeni kitettség területén;

2.4.1.2. a bankokat érintő tényleges kockázatokat pontosabban tükröző módszerek végrehajtása,

2.4.1.3. legalább 3 %-os kötelező tőkeáttételi mutató (LR ⁽⁶⁾) bevezetése, amely megakadályozza, hogy az intézmények túlzott mértékben növeljék a tőkeáttételt;

⁽³⁾ Az itt tárgyalt szöveg többek között az Európai Bizottság által a javaslatokkal kapcsolatban (többek között sajtóközlemény vagy kérdések és válaszok formájában) rendelkezésre bocsátott információkon alapul.

⁽⁴⁾ Lásd Procedure 2016/0360/COD, Procedure 2016/0361/COD, Procedure 2016/0362/COD en Procedure 2016/0364/COD.

⁽⁵⁾ Természetesen nem célunk itt a javaslatok teljeskörű bemutatása.

⁽⁶⁾ Az angol „Leverage Ratio” kifejezés rövidítése alapján.

2.4.1.4. nettó stabil forrásellátottsági ráta (NFSR⁽⁷⁾) előírása a túlságosan a rövid távú nagykereskedelmi finanszírozásra épülő üzleti modellek kezelése és a hosszú távú finanszírozási kockázatok csökkentése érdekében;

2.4.1.5. a globálisan rendszerszinten jelentős pénzügyi intézményekre⁽⁸⁾ (G-SII⁽⁹⁾) vonatkozóan előírt követelmény, hogy rendelkezzenek egy bizonyos mennyiségű tőkével és egyéb eszközökkel, amelyek szanálás esetén elnyelik a veszteséget. Ezt a követelményt, amelyet a teljes veszteségviselő képesség (TLAC⁽¹⁰⁾) néven ismerünk, beépítik a jelenlegi szavatoló-tőke-rendszerbe és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségek rendszerébe (MREL)⁽¹¹⁾, amelyek az összes bankra vonatkoznak. Ez lehetővé teszi az Unió számára, hogy szükség esetén hatékonyabban szanálja a csődhelyzetbe került G-SII-ket, emellett megőrizze a pénzügyi stabilitást, és minimálisra csökkentse az adófizetőket veszélyeztető kockázatokat. Ezenkívül gondoskodtak a hitelezői hierarchia összehangolásáról, hogy biztosítsák az egyenlő versenyfeltételeket a hitelezői feltőkésítés (bail-in) esetére nézve a bank szanálása során.

2.4.2. A 2.3.2 pontban (és bizonyos mértékben a 2.3.4 pontban) említett célkitűzések a következőkre irányulnak:

2.4.2.1. a bankok kapacitásának javítása a kvv-knak nyújtott hitelezés és az infrastrukturális projektek finanszírozásának területén;

2.4.2.2. a kicsi és nem összetett bankok adminisztrációs terheinek csökkentése a javadalmazásra vonatkozó egyes szabályok kapcsán, különös tekintettel azokra, amelyek a fizetési halasztással és az eszközökkel, például részvényekkel történő javadalmazással kapcsolatosak;

2.4.2.3. a CRR/CRD-szabályok arányosabbá tétele és terheinek csökkentése a kisebb és kevésbé összetett intézmények esetében, mivel néhány jelenlegi közzétételi, adatszolgáltatási és kereskedési könyvvel kapcsolatos összetett követelmény alkalmazását láthatólag nem indokolják prudenciális megfontolások.

2.4.3. A 2.3.3 pontban említett célkitűzések a következőkre irányulnak:

2.4.3.1. a többek között árjegyzési tevékenységekhez kapcsolódó kereskedési könyvi pozíciókra vonatkozó aránytalanul magas tőkekövetelmények elkerülése,

2.4.3.2. egyes eszközök (fedezett kötvények, minőségi értékpapírosítási eszközök, állampapírok, fedezeti célú származtatott pénzügyi eszközök) kibocsátási/tartási költségeinek csökkentése,

2.4.3.3. az olyan tényezők elkerülése, amelyek visszatartják az ügyfelek közvetítőiként eljáró intézményeket a központi szerződő felek által elszámolt ügyletektől.

3. Észrevételek és megjegyzések

3.1. Általános megjegyzések

3.1.1. A javaslatok minden kétséget kizáróan üdvözlendők. Újabb kiegészítésekkel látják el és tovább finomítják a pénzügyi ágazat megreformálása érdekében a válság után elvégzett fontos munkát. Azt is figyelembe veszik, hogy az európai bankok a jövőben is fontos társadalmi szerepet fognak betölteni, különös tekintettel a gazdaság finanszírozására. A bankok közvetítőként fontos szerepet töltenek be a tőkepiacokon, és a banki hitelezések a jövőben is a háztartások és a vállalatok, különösen a kvv-k finanszírozásának alapvető forrásai maradnak. Ezt nem szabad veszélyeztetni.

3.1.2. Az EGSZB üdvözlöi a javaslatok megfogalmazása során alkalmazott holisztikus és integrált megközelítési módot, amelynek során figyelembe vettek több fontos társadalmi célkitűzést és kívánatos fejleményt. Komoly érdem, hogy a jelenlegi javaslatok megfogalmazása során ezt a megközelítési módot alkalmazták, és közben az alapelveket sem hagyták figyelmen kívül. A két dolognak nem szabad egymás kárára történnie.

3.1.3. A jelenlegi nehéz és összetett politikai, társadalmi és gazdasági helyzetben, amikor számos súlyos kihívás vár ránk, a különféle területeken megfogalmazott több fontos célkitűzés egyesítése és összehangolása több szempontból is jelentős előrelépési lehetőséget teremt a fenntarthatóbb közös európai jövő megvalósítására. Ez a kiegyensúlyozott megközelítési mód a bizalom folyamatos helyreállításához is hozzájárul majd.

⁽⁷⁾ Az angol „Net Stable Funding Ratio” kifejezés rövidítése alapján.

⁽⁸⁾ Jelenleg 13 európai bankcsoportra vonatkozik ez az intézkedés.

⁽⁹⁾ A tőkekövetelményekről szóló rendeletben (CRR) a globálisan rendszerszinten jelentős bankok (G-SIB, Global Systemically Important Banks) kifejezést használják.

⁽¹⁰⁾ Az angol „Total Loss Absorption Capacity” kifejezés rövidítése alapján.

⁽¹¹⁾ Az angol „Minimum Requirement for Eligible Liabilities and Own Funds” kifejezés rövidítése alapján. A magyarban „a szavatoló-tőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmények” kifejezést használjuk.

3.1.4. Az EGSZB azt is elégedetten veszi tudomásul, hogy figyelembe vették a „véleményezési felhívás”⁽¹²⁾ eredményeit, mivel ez lehetővé tette egy harmonikusabb megközelítési mód elfogadását és az összes érintett bevonását, másrészt pedig egy kifinomultabb és változatosabb megközelítési mód alkalmazását a meghatározott célkitűzések keretei között.

3.1.5. Az EGSZB szerint továbbra is kulcsfontosságú az, hogy a bankrendszer a pénzügyi stabilitás megőrzésének előfeltételeként és alapjaként ellenálló és tőkével megfelelő mértékben ellátott legyen.

3.1.6. Nem kevésbé fontosak a gazdaság támogatására és az annak hatékony finanszírozására vonatkozó intézkedések, hogy a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés a lehető legnagyobb támogatásban részesüljön.

3.1.7. Emellett a javaslatok – kockázatsökkentő jellegük miatt – valószínűleg hozzájárulnak a bankunió további megvalósításához⁽¹³⁾, és az EGSZB szerint kulcsfontosságú szerepet töltenek be, mert lehetővé teszik a harmadik pillér, az európai betétbiztosítási rendszer megvalósítása felé történő előrehaladást. Maga a bankunió a GMU egyik alapvető pillérét képezi, amelynek gyors megvalósítására mindenképpen törekednünk kell. A javaslatok előmozdítják a tőkepiaci unió⁽¹⁴⁾ létrehozását is, amivel további hozzáadott értéket teremtenek.

3.1.8. A szóban forgó javaslatok egy további, de nem az utolsó lépést jelentik a pénzügyi ágazatba és a bankokba vetett bizalom helyreállítása felé vezető úton. Az EGSZB reméli, hogy további lépések is várhatók ugyanebben a szellemben. Különösen vonatkozik ez néhány, jelenleg megvitatás alatt álló kérdésre, többek között a Bázeli III. keret⁽¹⁵⁾ véglegesítésével kapcsolatos kérdésekre⁽¹⁶⁾, és azokra a területekre, ahol eredményekre számíthatunk viszonylag rövid időn belül. Minden esetben az ágazat további kockázatainak csökkentése a fontos, az európai banki ágazatra gyakorolt aránytalan hatások nélkül.

3.1.9. Ezenkívül a nemzetközi összefüggésről sem szabad megfeledkezni, különösen azért, mert a pénzügyi ágazat globális reformjával kapcsolatos bizonyos megállapodásokat a nem európai partnerek a jelek szerint eltérően és/vagy kevésbé szigorúan értelmeznek. A pénzügyi válság után a G20 szintjén elfogadott átfogó reformprogramot nem szabad veszélyeztetni, nehogy ez túlzott eltérésekhez vagy globális széttagozottsághoz vezessen, az uniós székhelyű intézmények rovására.

3.1.10. Fontos, hogy ezek a javaslatok kellő egyértelműséget és jogbiztonságot garantáljanak a pénzügyi ágazat és az érintettek számára. Az egységes európai térségben működő, megfelelően javadalmazott és sokszínű ágazatnak emellett képesnek kell lennie más, például a technológiai és a digitális fejlődéshez, az alacsony kamatlábakhoz és számos egyéb, a válság után felmerült problémához kapcsolódó kihívások kezelésére is, ilyenek például a nem teljesítő hitelek⁽¹⁷⁾ egyes országokban.

3.1.11. Végezetül az EGSZB megismétli azt a korábban már megfogalmazott álláspontját, hogy az árnyékbankrendszert sem szabad kihagyni, és nem szabad megengedni, hogy kimaradjon a szabályozásból. A pénzügyi stabilitás megerősítése érdekében ennek potenciális kockázatát az ellenőrzésünk és felügyeletünk alatt kell tartani. Ugyanakkor egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítani mindazok számára és közöttük, akik a pénzügyi környezetben tevékenykednek.

3.2. A prudenciális keretek és a vonatkozó javasolt intézkedések

3.2.1. Az EGSZB üdvözlöi a prudenciális keretre fordított figyelmet, valamint az ennek további kiegészítése és megerősítése érdekében a jelenlegi javaslatokban szereplő különféle ráták és más intézkedések útján megtett lépéseket. Ezek a javaslatok meleg fogadtatásra számíthatnak, különösen az alkalmazott árnyalt megközelítésmód miatt, amely biztosítja például, hogy ne akadályozzák indokolatlanul a gazdaság finanszírozását.

3.2.2. Az EGSZB üdvözlöi, hogy fokozott figyelmet fordítottak a szabályozók és felügyelvek ebben a környezetben játszott szerepére, további lehetőségeket szándékoznak biztosítani a számukra, és szeretnék elérni a szabályok és a gyakorlatok további és jobb összehangolását. Ez nemcsak azért fontos, hogy elkerüljük a túlzott egyenlőtlenségeket a bankokkal való bánásmód területén, hanem az arányosság elvének átfogóbb alkalmazása szempontjából is nagyon lényeges.

⁽¹²⁾ COM(2016) 855 final.

⁽¹³⁾ HL C 177., 2016.5.18., 21. o.

⁽¹⁴⁾ HL C 133., 2016.4.14., 17. o.

⁽¹⁵⁾ Ezeket Bázeli IV. intézkedéseknek is szokták nevezni.

⁽¹⁶⁾ Ide tartozik a működtetési és a hitelezési kockázattal, valamint a bankok belső modelljeivel kapcsolatos munka is. A bázeli keretrendszer alapján zajló további folyamat az országgkockázatokkal kapcsolatos standardok kidolgozása. Ennek nemzetközi és európai szinten is prioritásnak kell lennie.

⁽¹⁷⁾ HL C 133., 2016.4.14., 17. o.

3.3. A szanalási keretrendszer

3.3.1. Korábbi véleményeivel összhangban az EGSZB elégedetten látja, hogy az új javaslatokban foglalkoznak a „túl nagy ahhoz, hogy csődbe mehessen” problémával. A teljes veszteségviselő képesség (TLAC) bevezetése a globálisan rendszerszinten jelentős európai intézmények (G-SII-k) tekintetében, a leírható, illetve átalakítható kötelezettségek (MREL) keretei között, amely általánosan alkalmazható⁽¹⁸⁾ és személyre szabott⁽¹⁹⁾ részeket tartalmaz, ugyanakkor lehetővé teszi egy harmonizált és egy testre szabott megközelítési mód alkalmazását is.

3.3.2. De ezen a területen tovább kell lépniünk. Amint korábban már megállapítottuk⁽²⁰⁾, a következő évekre vonatkozó programnak szintén (továbbra is) a Bazel III. teljes végrehajtására kell összpontosítania a Pénzügyi Stabilitási Tanácsban (FSB), és megoldást kell találnia a „túl nagy ahhoz, hogy csődbe mehessen” bankok problémájára, a nemzetközi megállapodásoknak megfelelően (G-20). Továbbra is a pénzügyi ágazat stabilitásának és ellenálló képességének megerősítésére kell törekedniünk, ugyanakkor meg kell akadályoznunk azt, hogy a jövőben bármikor újból közpénzek lehívására kényszerüljünk bankok megmentése érdekében. A szanalási mechanizmus alkalmazását megkönnyítendő, tovább kell vizsgálni, hogy miként lehet csökkenteni a bankoknál lévő államadósság magas szintjét⁽²¹⁾. Ez előmozdítaná a bankunió teljeskörű megvalósítását is⁽²²⁾.

3.3.3. Az EGSZB különösen üdvözlí az Európai Bizottság azon javaslatát, hogy fokozni kell a hitelezők hierarchiájának összehangolását a hitelezői feltőkésítés (bail-in) rendszerének alkalmazásában új eszközosztály létrehozásával, hogy ezzel egyenlő versenyfeltételeket biztosítsunk a tagállamok között⁽²³⁾.

3.4. A reálgazdaság és különösen a kkv-k finanszírozásának fejlesztésére irányuló intézkedések

3.4.1. Természetesen nagyon pozitív fejlemény, hogy a különféle tervezett intézkedéseket tüzetesen megvizsgálták a reálgazdaság finanszírozására gyakorolt hatásaik szempontjából, és megtették a bankok hitelezési képességeinek javításához szükséges lépéseket.

3.4.2. Az EGSZB különösen elégedett, amiért nagy figyelmet fordítottak a kkv-k részére történő hitelezésre, mert továbbra is ezek alkotják az európai gazdaság gerincét, beruházásokat és munkahelyeket biztosítva.

3.4.3. Különösen vonatkozik ez a kkv-szorzó konszolidációjára és további kiterjesztésére. Az EGSZB sürgeti, hogy gondosan vizsgálják meg a szorzó szélesebb körű alkalmazásának lehetőségét a hitelezés maximális kihasználása és a kkv-k érdekében. Szorgalmazza továbbá, hogy az Európai Bizottság tegyen többet a gazdasági válság által leginkább legyengített tagállamok gazdaságának megerősítése érdekében.

3.4.4. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy hasonló erőfeszítéseknek kell történniük a szociális gazdaság és az ott tevékenykedő szereplők támogatása érdekében. Konkrétan meg lehetne vizsgálni egy olyan szorzó lehetőségét, amelyet a szociális vállalkozásokra alkalmaznak.

3.5. A tőkepiaci unió továbbfejlesztése

3.5.1. Jóllehet nem ez alkotja a legfontosabb elemet, az EGSZB üdvözlí, hogy a jelenlegi javaslatok nagy hangsúlyt helyeznek a tőkepiaci unió továbbfejlesztésére.

3.5.2. Az ebben a tárgykörben korábban megfogalmazott véleményeivel⁽²⁴⁾ összhangban az EGSZB úgy véli, hogy a szabályozási és felügyeleti keretnek minden esélyt meg kell teremtenie a tőkepiacok erősségeinek kibontakoztatására, ugyanakkor határt kell szabnia a piacok gyengeségeinek, így a felesleges, túlzott kockázatok vállalásának. Az új rendszernek ellenállónak kell lennie egy esetleges új válság negatív következményeivel szemben. Ehhez megint csak több konvergenciára és együttműködésre van szükség a mikro- és makroprudenciális felügyelet terén, európai és nemzeti szinten egyaránt.

3.6. Arányosság és az adminisztrációs költségek csökkentése

3.6.1. Az EGSZB először is szeretné újból leszögezni, hogy feltétlenül szükség van egy diverzifikált banki környezetre⁽²⁵⁾. Ez nemcsak a stabilitást mozdítja elő, hanem annak is a legjobb módja, hogy mindenki igényeit kielégítsük, legyen szó megtakarítókról, befektetőkről, fogyasztókról vagy vállalkozókról.

⁽¹⁸⁾ Az ún. „1. pillérhez tartozó MREL-követelmény”.

⁽¹⁹⁾ Az ún. „2. pillérhez tartozó kiegészítő MREL-követelmény”.

⁽²⁰⁾ HL C 451., 2014.12.16., 10. o.

⁽²¹⁾ Lásd többek között: https://ec.europa.eu/epsc/publications/five-presidents-report-series/further-risk-reduction-banking-union_en.

⁽²²⁾ HL C 271., 2013.9.19., 8. o.

⁽²³⁾ Lásd az ECO/429 sz. EGSZB-véleményt: „A bankszektor reformja – Kielégítési sorrend”. A Hivatalos Lapban még nem tették közzé.

⁽²⁴⁾ HL C 133., 2016.4.14., 17. o.

⁽²⁵⁾ HL C 251., 2015.7.31., 7. o.

3.6.2. Az EGSZB nagyon elégedett azzal kapcsolatban, hogy az arányosság elve, amelyet korábban a kicsi és nem összetett bankok legfontosabb problémájaként azonosított ⁽²⁶⁾, a jelenlegi javaslatok számos rendelkezésének a tárgyát alkotja.

3.6.3. Az EGSZB úgy véli, hogy ezeknek a bankoknak a helyzetét nem vették kellő módon figyelembe. A jelenlegi javaslatok továbbra sem veszik megfelelő módon tekintetbe ennek az intézménytípusnak az egyedi jellegzetességeit és lehetőségeit.

3.6.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi széttagolt és korlátozott megközelítési mód helyett feltétlenül szükség van az arányosság elvének strukturáltabb és átfogóbb megközelítési módjára.

3.6.5. Konkrétabban az arányossági elvnek nem volna szabad csupán az érintett intézmények nagyságára támaszkodnia, hanem a következő tényezőket is figyelembe kellene vennie: i. a különböző üzleti modellek sajátosságait; ii. az érintett bankok által megtestesített különböző intézményi típusokat; és iii. azokat a specifikus célokat, amelyekre a különböző, a piacon tevékenykedő pénzügyi intézmények törekednek.

3.6.6. Ezeket az intézményeket nem szabad túlzottan súlyos kötelezettségekkel vagy terhekkel sújtani. Ezzel szemben nagyobb rugalmasságra van szükség olyan bizonyos specifikus szempontok esetében, mint például a jelentéstételi kötelezettségek. Gondosan mérlegelni kellene az olyan kiegészítő rendelkezéseket, amelyek a szóban forgó intézmények adminisztratív terheinek csökkentését célozzák.

3.6.7. Ezenkívül azonos versenyfeltételeknek kell vonatkozniuk az összes ilyen intézményre, jogi formájuktól függetlenül.

3.6.8. Általánosabban fogalmazva: a felvázolt alapelvek megfelelő figyelembevételével, és amennyiben a szabályozók és felügyeltek szükség esetén képesek gyorsan és megfelelő módon cselekedni, az EGSZB szeretné látni az arányosság elvének teljes mértékben történő alkalmazását, mind azoknak az intézményeknek a számát illetően, amelyek ebből hasznot húznak, mind pedig azoknak a területeknek és kérdéseknek a tekintetében, amelyekre ez vonatkozik.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Figyelembe véve a javasolt intézkedések valós és hatékony alkalmazásának fontosságát, a pénzintézetek számára elegendő időt kell biztosítani az új szabályok végrehajtására. Ehhez az szükséges, hogy az Európai Bankhatóság képes legyen gyorsan megszövegezni a technikai és végrehajtási standardokat, vagy pedig egy olyan végrehajtási időszakra van szükség, amely csak akkor veszi kezdetét, amikor a szóban forgó a hatóságok már a szabályok összes részletét megfogalmazták.

4.2. Az új IFRS ⁽²⁷⁾ 9 hatálybalépése negatív hatásokkal járhat a reálgazdaság finanszírozására. Az ilyen hatások elkerülése és semlegesítése érdekében az EGSZB mellett szól, hogy mielőbb hajtsák végre azokat a jogszabályban előírt átmeneti intézkedéseket, melyek erre az új nemzetközi pénzügyi beszámolási standardra vonatkoznak.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 30-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽²⁶⁾ HL C 251., 2015.7.31., 7. o.

⁽²⁷⁾ A Bizottság (EU) 2016/2067 rendelete (2016. november 22.) az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 1126/2008/EK rendeletnek az IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard tekintetében történő módosításáról (HL L 323., 2016.11.29., 1. o.).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Véleményezési felhívás – a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó uniós szabályozási keretről

(COM(2016) 855 final)

(2017/C 209/07)

Előadó: **Milena ANGELOVA**

Felkérés	Európai Bizottság, 23/11/2016
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen	2017.3.8.
Elfogadás a plenáris ülésen	2017.3.29.
Plenáris ülés száma	524.
A szavazás eredménye	226/4/5
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözlí, hogy bevezették a véleményezési felhívást, amely innovatív, informatív és hasznos eszköz lesz a jogalkotási kezdeményezések hatásainak uniós szintű értékelésében, és reméli, hogy a jövőben alkalmazása általános gyakorlattá válik majd.

1.2. Az EGSZB egyetért a véleményezési felhívás következtetésével, amely hangsúlyozza, hogy a közelmúltbeli pénzügyi reformok alapvető elvei összességében nem vitathatóak, és az új szabályok fokozták a pénzügyi rendszer stabilitását és ellenálló képességét. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a pénzügyi szolgáltatások uniós szabályozási kerete fontos szerepet tölt be a tőkepiaci unió kiteljesítésének felgyorsításában.

1.3. Az arányosság tekintetében az EGSZB üdvözlí azt a megközelítést, amely a reformot a pénzügyi stabilitás és a növekedés hatékonyabb egyensúlyának megteremtésére irányuló átfogóbb célkitűzés keretén belül szemléli. Arra ösztönzi a tagállamokat, hogy az uniós szabályok átültetése során ne vezessenek be szükségtelen terheket és korlátozásokat. Emlékezteti az uniós és nemzeti jogalkotókat, hogy észszerű feltételeket kell meghatározni az új jogszabályok hatálybalépése és alkalmazása tekintetében annak érdekében, hogy az összes érdekelt fél alkalmazkodhasson hozzájuk.

1.4. Az EGSZB azt ajánlja, hogy különösen a pénzügyi szolgáltatások szabályozási kerete tekintetében szigorúan kövessék nyomon az átültetés tagállami hatáskörbe tartozó szempontjait, és az egyenlő versenyfeltételek biztosítása és a tőkepiaci unió további fejlődésének elősegítése érdekében gondoskodjanak a végrehajtás ellenőrzéséről.

1.5. Az EGSZB egyetért azzal, hogy különös figyelmet kell fordítani a bankokra, mivel fontos, általános érdekű szolgáltatásokat nyújtanak a lakosság számára, és ők jelentik a kkv-k finanszírozásának fő forrását. Az EU pénzügyi rendszerét egyetemes bankok irányítják, ami rendkívüli módon megnövekedte a jogalkotók feladatát, mivel ebben az ágazatban mindig körültekintően fenn kell tartani az egyensúlyt a vállalkozás szabadsága és a kockázatvállalás, illetve a stabilitás iránti igény között.

1.6. Ezért az EGSZB sürgeti az európai döntéshozókat, hogy gyorsítsák fel az uniós bankszektor strukturális reformját többek között azáltal, hogy megoldást találnak az Európai Bizottság jogalkotási javaslatának⁽¹⁾ e szempontjára, amely tekintetében jelenleg patthelyzet áll fenn az együttdöntési eljárásban. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a jogszabályok nem mindig jelentik a legmegfelelőbb szakpolitikai választ, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy amennyiben lehetséges, a jogalkotási megoldások helyett alkalmazzon piaci alapú megoldásokat.

⁽¹⁾ Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az uniós hitelintézetek ellenálló képességét fokozó strukturális intézkedésekről, COM(2014) 43 final.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság a pénzügyi szolgáltatások területére vonatkozó szabályozási javaslatok bevezetése előtt véleményezési felhívás alkalmazására törekszik, és javasolja, hogy ez váljon bevett gyakorlattá a jogalkotási folyamatban. Ez az első alkalom, hogy ezt a megközelítést alkalmazzák, és az EGSZB úgy véli, hogy bevált gyakorlattá tekintendő, amelyet a jövőben is alkalmazni kell. Az EGSZB nagyra értékeli továbbá, hogy ezt a megközelítést az Európai Parlament is határozottan támogatja ⁽²⁾.

2.2. Az EGSZB elismerését fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a véleményezési felhívás révén az Európai Bizottság továbbfejleszti szabályozási módszertanát azzal, hogy a pénzügyi szolgáltatások szabályozásának egészét vizsgálja, és értékeli, hogy az egyes jogszabályok miként hatnak egymásra. Arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fontolja meg e megközelítés szélesebb körű alkalmazását jövőbeli jogalkotási kezdeményezései tekintetében. Ez a megközelítés összhangban van a REFIT-programmal ⁽³⁾ és a minőségi jogalkotási programmal ⁽⁴⁾.

2.3. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a jogalkotók megfelelő alapot biztosítsanak a bankszektor (és tágabb értelemben a pénzügyi szektor) fejlesztéséhez annak érdekében, hogy az teljesíthesse a fenntartható gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés támogatásában betöltött fontos és pótolhatatlan szerepét.

2.4. A már elért haladásra való hatékony építkezés és a lendület megtartása érdekében az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy folytassa és mélyítse el a különböző jogszabályok közötti következetlenségek, átfedések és nem szándékolt kölcsönhatások eseteinek elemzését.

2.5. Tekintve, hogy az EU-ban sürgős feladat a növekedés helyreállítása és elősegítése, az EGSZB arra ösztönöz, hogy a prudenciális célokat növekedésbarátabb módon próbálják elérni. Mivel továbbra is a bankhitelek képezik a legtöbb uniós vállalkozás és különösen a kkv-k finanszírozásának fő forrását, az új szabályok kidolgozása során a legfontosabb prioritás az, hogy ne akadályozzák a finanszírozás gazdaságba áramlását.

2.6. Az arányosság tekintetében az EGSZB üdvözlí azt a megközelítést, amely a reformot a pénzügyi stabilitás és a növekedés hatékonyabb egyensúlyának megteremtésére irányuló átfogóbb célkitűzés keretén belül szemléli. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy erőfeszítéseket kell tenni annak biztosítására, hogy ezt az elvet tagállami szinten is betartsák, és hogy a tagállamok az uniós szabályok átültetése során ne vezessenek be szükségtelen terheket és korlátozásokat. Ez a célkitűzés összhangban van a különböző követelmények közötti átfedésekből és következetlenségekből eredő teher megszüntetésére irányuló erőfeszítésekkel. A harmonizáció igényének egyensúlyban kell lennie a sokféleség elismerésének, az arányos szabályozás biztosításának és a mérlegelési jogkör megfelelő használata elősegítésének az igényével.

2.7. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy irányelvjavasolatainak kidolgozása során vegye figyelembe, hogy a tagállamok különféleképpen ültetik át az irányelveket. Bizonyos országok túl szigorúan és szó szerint ültetik át őket, ezáltal megszüntetik az irányelv szándékolt rugalmasságát, és gyakran sokkal szigorúbb feltételeket határoznak meg saját gazdaságukra nézve, mint a többi ország. Más országok élnek mérlegelési jogkörükkel, és kevésbé cselekednek a jogszabály szellemének megfelelően. Ez egyenlőtlen versenyfeltételekhez vezet, és így a jogszabály egyik fő céljával ellentétes hatást ér el. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy nagyon szorosan kövessék nyomon az átültetés sokféleségét, és megfelelően ellenőrizték a jogszabály végrehajtását.

2.8. Az EGSZB elvben támogatja az Európai Bizottság közleményében ⁽⁵⁾ javasolt nyomonkövetési intézkedéseket, és kéri az Európai Bizottságot, hogy nyújtsa be a megfelelő jogalkotási aktusokat, amint elkészültek, hogy széles körben meg lehessen vitatni őket az érintett ágazatok érdekelt feleivel.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0006+0+DOC+XML+V0//HU>

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly_hu.

⁽⁴⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Minőségi jogalkotással javítani az eredményeken – uniós program (COM(2015) 215 final).

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Véleményezési felhívás – a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó uniós szabályozási keretről (COM(2016) 855 final).

2.9. A további nyomon követés keretében az Európai Bizottságnak figyelembe kell vennie, hogy a pénzügyi szolgáltatások területén sok esetben az átültetés határideje a keretjogszabályok (1. szint) elfogadásához kötődik. A megfelelő végrehajtás biztosítása érdekében azonban ismerni kell a részletes végrehajtási intézkedések (2. szint) sajátosságait is. Ennek eredményeképpen az 1. szintű jogszabályokhoz kötött átültetési határidők gyakran túl rövidek. Ezért az átültetési határidőket a végleges, részletes végrehajtási intézkedések (2. szint) elfogadásához kell kötni. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság a tagállamokkal együtt dolgozza ki az átültetési ütemtervet, és szeretné szorosan figyelemmel kísérni a fejleményeket.

3. Általános megjegyzések a nyomonkövetési intézkedésekkel kapcsolatban

3.1. A gazdaság finanszírozását érintő szükségtelen szabályozási korlátok csökkentése

3.1.1. Az EGSZB üdvözlí a javasolt kiigazításokat a tőkekövetelmény-rendelet (CRR2-csomag) kulcsfontosságú területein, melyek célja, hogy megóvják a bankoknak a gazdaság finanszírozására irányuló kapacitását⁽⁶⁾.

3.1.1.1. Az EGSZB helyénvalónak tartja, hogy ki akarják igazítani a tőkeáttételi mutatót, hogy az tükrözze az EU pénzügyi szektorának sokféleségét és biztosítsa az elszámoláshoz, valamint az állami fejlesztési finanszírozáshoz való hozzáférést.

3.1.1.2. Az EGSZB üdvözlí a nettó stabil finanszírozási ráta fokozatos bevezetésére és finomhangolására vonatkozó javaslatot, amelynek célja, hogy biztosítsa az EU kereskedelemfinanszírozási tevékenységeinek, a származtatott termékek piacainak és a repóügyletek piacainak megfelelő működését.

3.1.2. A kkv-k Európa-szerte továbbra is a bankhiteleket tekintik finanszírozásuk fő forrásának⁽⁷⁾. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság tervei szerint a kkv-szorító alkalmazását ki fogja terjeszteni az 1,5 millió eurót meghaladó hitelekre is⁽⁸⁾. Ugyanakkor arra kéri az Európai Bizottságot, hogy helyezzen hangsúlyt annak értékelésére, hogy a banki finanszírozás elegendő-e, továbbá tegyen lépéseket a banki finanszírozás hatékonyabb szabályozására annak érdekében, hogy az megfeleljen a kkv-k sajátos igényeinek – különböző kockázati profiljuk, fejlettségi szakaszuk, iparági elhelyezkedésük stb. függvényében. Az EGSZB javasolja továbbá, hogy az Európai Bizottság fontolja meg annak lehetőségét, hogy a kkv-szorítót alkalmazza az anticiklikus vagy rendszerszintű kockázatok esetén potenciálisan megnövekedett szavatolótőke-követelményekre, mivel ellenkező esetben korlátozott lehet a kkv-k számára történő hitelezés.

3.1.3. Az EGSZB üdvözlí, ha a gazdasági ellenálló képesség és a tőkeelosztás javítása érdekében jelentősen viszszaeszkorítanak a hitelfinanszírozás túlzott előnyben részesítésének tendenciáját, ami növelné a részvények vonzerejét a kibocsátók és a befektetők körében.

3.1.4. A tőkepiaci unió létrehozása tekintetében⁽⁹⁾ az EGSZB hangsúlyozza, hogy a vállalkozások számára a méretük, tevékenységi körük és sajátosságaik függvényében EU-szerte hozzáférést kell biztosítani különböző piactípusokhoz.

3.1.5. A pénzügyi szolgáltatások uniós szabályozási kerete elengedhetetlenül szükséges lehetőség arra, hogy jobban kezeljük a sokféleség iránti igényt a befektetők és a fogyasztók választásaiban, és hogy olyan környezetet hozzunk létre, amely ösztönzi a pénzügyi termékek innovációját.

3.2. A szabályok arányosságának erősítése a prudenciális célok veszélyeztetése nélkül

3.2.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy lépésről lépésre folytatni kell a bankunió megvalósítását, és megjegyzi, hogy ezzel kapcsolatban a jogszabályok teljeskörű és kellő időben történő végrehajtására van szükség.

3.2.2. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy folytassa a bankszektor strukturális reformjára vonatkozó szabályozás kidolgozását. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy tovább kell egyszerűsíteni a jelentéstételi követelmények tartalmát és gyakoriságát, meg kell vizsgálni, hogy mely adatokra van ténylegesen szükség, össze kell hangolni és egyszerűsíteni kell a sablonokat, valamint lehetőség szerint mentességeket kell biztosítani a kkv-k számára.

⁽⁶⁾ COM(2016) 850 final.

⁽⁷⁾ Az EGSZB tájékoztató jelentése: A kkv-k és közepes piaci tőkeértékű vállalatok hozzáférése a finanszírozáshoz a 2014–2020 közötti időszakban: lehetőségek és kihívások.

⁽⁸⁾ Tőkekövetelmény-rendelet (CRR), 501. cikk (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.).

⁽⁹⁾ HL C 383., 2015.11.17., 64. o.

3.2.3. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy az EMIR (európai piaci infrastruktúra-rendelet) felülvizsgálata során vizsgálja meg azt a hatást, amelyet a központi szerződő felek által elfogadott biztosítékok minőségének csökkentése az ellenálló képességre gyakorolhat, és fontolja meg, hogy egyes piaci szereplőket – például a nyugdíjalapokat – tartósan mentesíteni lehet-e a központi elszámolás alól, amennyiben részvételük az alternatív nem pénzbeli fedezetek elfogadása miatt az egész pénzügyi rendszer stabilitását csökkentené.

3.2.4. Az arányosság elvével összhangban az EGSZB az alábbiakat javasolja:

- általánosságban a kisebb bankok és egy bizonyos határérték alatti egyéb kisebb pénzügyi intézmények számára előírt jelentéstétel gyakoriságának csökkentése helyett rájuk ne vonatkozzanak bizonyos jelentéstételi követelmények. Ellenkező esetben a kisebb intézményeket terhelő szabályozási költségek olyan piaci torzulásokat okozhatnak, amelyek bizonyos szervezeti formáknak és nagyvállalkozásoknak kedveznek,
- a kisebb bankokat és általában a kisebb pénzügyi intézményeket nem szabad adminisztratív követelményekkel túlterhelni, amennyiben betartanak bizonyos előírásokat. Ezeket az előírásokat szigorúan felügyelni kell, mivel annak hiánya bizalomvesztéshez vezethet.

3.3. *A szabályozásból eredő indokolatlan teher csökkentése*

3.3.1. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy a tőkepiaci unió sikeres kiteljesítése lehetővé teszi az összes uniós vállalkozás számára – mérettől, szektortól és életciklusuk szakaszától függetlenül – a felhasználóbarát, egyszerű és megfizethető hozzáférést az uniós tőkepiachoz. Az EGSZB reméli, hogy hatékony 2. szintű jogalkotási aktus kíséri majd a tájékoztatóról szóló irányelvet, amelynek ösztönöznie kell főként a kkv-k tőzsdéi jegyzését, és a tőkeszerzés szempontjából kedvezőbb rendszert hoz létre.

3.3.2. Habár elismeri, hogy a nemzeti felügyeleti szervek több információval rendelkeznek a helyi piac sajátosságairól, az EGSZB figyelmeztet arra, hogy ez semmiképp sem lehet kifogás a túlszabályozásra, és hogy a nemzeti szintű követelmények nem lehetnek szigorúbbak az EU jogszabályainál.

3.3.3. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a jogszabályok egyre fokozódó bonyolultságát illetően, amely abból is kitűnik, hogy a szabályozás és a felügyelet minden szinten – nemzetközi, uniós és nemzeti szinten egyaránt – terjedelmesebb, részletesebb és többszintű. Természetesen elismeri, hogy a pénzpiacok rendkívül összetettek, így összetettebb szabályozásra van szükség, de figyelmeztet, hogy ez negatív hatást gyakorolhat a beruházásokra. Az EGSZB úgy véli, hogy a jogszabályok nem mindig jelentik a legmegfelelőbb szakpolitikai választ, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy amennyiben lehetséges, a jogalkotási megoldások helyett alkalmazzon piaci alapú megoldásokat.

3.4. *A szabályozási keretrendszer következetesebbé és előretekintőbbé tétele*

3.4.1. Az EGSZB üdvözlőné a szabályozás kockázatalapú megközelítését, amelynek keretében ugyanazon kockázatra ugyanazon szabályok vonatkoznának. Ezzel kapcsolatban kiemeli az eszközdiverzifikáció előnyeit – az eszközosztályok és az eszközök eredete tekintetében egyaránt –, mivel ez lehetővé teszi a kockázatok jobb diverzifikálását és a befektetők igényeinek jobb kielégítését.

3.4.2. Az EGSZB rámutat, hogy uniós szinten gyorsan végre kell hajtani azokat a kezdeményezéseket, amelyek ösztönzik a pénzügyi felvilágosítás terjesztését és javítását ⁽¹⁰⁾, amelyeknek figyelembe kell venniük az egyes tagállamok szükségleteit. Különös hangsúlyt kell fektetni a kkv-kra, például arra, hogy miként élhetnek jobban a tőkepiacok nyújtotta lehetőségekkel.

3.4.3. A közvetítőknél, különösen a gazdasági társaságoknál, rendkívül fontos szerepet kell játszaniuk abban, hogy a finanszírozás eljusson a reálgazdaságba és a fejlett helyi ökoszisztémákba.

3.4.4. Egy korábbi véleményében levont következtetéseivel összhangban ⁽¹¹⁾ az EGSZB hangsúlyozza, hogy a lakossági pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos konzultáció túl széles körű volt, és azt javasolja, hogy kézzelfoghatóbb eredmények elérése érdekében a lakossági pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó, várható cselekvési terv esetében alkalmazzanak összpontosítottabb megközelítést. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy ebben a cselekvési tervben nagy hangsúlyt kell fektetni a fogyasztóvédelemre.

⁽¹⁰⁾ HL C 318., 2011.10.29., 24. o.

⁽¹¹⁾ HL C 264., 2016.7.20., 35. o.

3.4.5. Az EGSZB teljes mértékben támogatja, hogy a jövőbeli szabályok kidolgozása során prioritásként kezeljék a technológiai fejlesztéseket. Arra ösztönzi azonban az Európai Bizottságot, hogy e törekvése során ügyeljen a kiberbiztonsági fenyegetésekre is. Hangsúlyozza, hogy a tőkepiaci unió kiteljesítésére vonatkozó integrált megközelítés középpontjában a digitális egységes piac fejlesztésének, valamint a társasági jog és a vállalatirányítás területén jelenleg folyó reformoknak kell állniuk.

3.4.6. Az EGSZB azt javasolja, hogy a nyomonkövetési intézkedések részeként végezzék el az átláthatósági irányelv felülvizsgálatát, amelynek során a jelentős részesedések bejelentésére kell összpontosítani. Ezek a bejelentések tagállamonként, néha még tőzsdén jegyzett társaságokként is eltérnek. Ez szükségtelen terhet jelent a befektetők számára, és teljes harmonizáció segítségével meg kell szüntetni, mivel hátráltatja a tőkepiaci unió létrehozását.

3.4.7. Általánosabb értelemben a határokon átnyúló befektetéseket akadályozza az, hogy a befektetőknek 28 különböző szabályozási rendszert kell figyelembe venniük, ha olyan tőzsdén jegyzett társaságokba fektetnek be, amelyek a 28 tagállam egyikében rendelkeznek székhellyel. Részletes szabályozások alkalmazása – irányelvek helyett – fontos lépés lenne a tőkepiaci unió létrehozása felé. A szabályozást pedig európai felügyelettel és végrehajtással kell kiegészíteni.

4. A következő lépések

4.1. Az EGSZB ösztönzi a nem az euróövezethez tartozó tagállamok teljes mértékű bevonását a bankunióba.

4.2. Nemrégiben kidolgozott véleményében foglalt következtetéseivel összhangban ⁽¹²⁾ az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tájékoztatóról szóló irányelv felülvizsgálatának a kkv-k költségeinek csökkentésére és a rájuk vonatkozó eljárások egyszerűsítésére kell összpontosítani, ugyanakkor meg kell találni az egyensúlyt a befektetők védelme tekintetében is. Az EGSZB kiemeli, hogy a hatásvizsgálatnak és a költség-haszon elemzésnek magában kell foglalnia az EU pénzügyi szabályozási keretrendszerének fontos részét alkotó 2. szintű intézkedések hatásának alapos értékelését is.

4.3. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és az érintett felügyeleti hatóságokat, hogy vizsgálják meg a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok és a prudenciális követelmények közötti kölcsönhatásokat, és vizsgálják felül az adóelszámolás saját pénzeszközökre gyakorolt hatását.

4.4. Ugyanakkor az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy egyes esetekben a szabályok olyan gyakran változnak, hogy az zavart okoz, és megnehezíti vagy akár meg is akadályozza, hogy az intézmények vagy személyek betartsák őket. Megfelelő időzítésre van szükség az eljárások és formanyomtatványok módosításához, ezért az Európai Bizottságnak csak bizonyos idő elteltével kellene bevezetnie a változásokat.

4.5. Az Európai Bizottságnak biztosítani kell, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésre a jogszabályok megfelelő nemzeti szintű végrehajtására, még akkor is, ha a 2. szintű jogszabályok kidolgozási folyamata során sor került az európai felügyeleti hatósággal való konzultációra. Ellenkező esetben vagy a végrehajtási határidők meghosszabbítására van szükség (mint a lakossági befektetési csomagtermékek, illetve biztosítási alapú befektetési termékek, az ún. PRIIP-ek esetében), vagy pedig legrosszabb esetben a vállalkozásoknak és alkalmazottaiknak túl kevés idejük marad arra, hogy megismerkedjenek az új jogszabállyal, mielőtt annak meg kellene felelniük.

4.6. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy a szabályozási erőfeszítések mellett meg kell változtatni a pénzügyi szektor kultúráját és magatartását is, és e célból sürgeti az összes érdekelt felet, hogy folyamatosan törekedjenek arra, hogy jobban megfeleljenek a szabályoknak, a vezetőség rugalmasabb és átláthatóbb legyen, és hogy a piac összes szereplője hosszabb távra tervezzen.

4.7. Annak érdekében, hogy elősegítse a versenyt ezen az erősen koncentrált piacon, az EGSZB javasolja további hitelminősítő intézetek népszerűsítését. Ez hozzájárulna a kkv-k által a külső hitelminősítésért fizetendő túlzott költségek csökkentéséhez, és az EGSZB arra is kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg, hogyan lehetne a kkv-kat összehasonlítható és megfizethető módon minősíteni.

4.8. A gyors és hatékony végrehajtás érdekében, valamint az Európai Bizottság 2017. évi munkaprogramjában foglalt prioritásokkal összhangban ⁽¹³⁾ az EGSZB lépések megtételét javasolja annak biztosítására, hogy a tagállamok teljes mértékben elkötelezzék magukat az irányelvek átültetésére vonatkozó határidők betartása, valamint teljeskörű végrehajtásuk biztosítása iránt.

⁽¹²⁾ HL C 177., 2016.5.18., 9. o.

⁽¹³⁾ COM(2016) 710 final.

4.9. A minőségi jogalkotásra irányuló kezdeményezéssel összhangban az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy segítse elő az összes érdekelt fél korai szakaszban történő bevonását, ideértve a szakértői csoportokat és a konzultációs szerveket is, annak biztosítása érdekében, hogy a konzultációkban való részvétel kiegyensúlyozott legyen azáltal, hogy tükrözi az érdekelt felek sokféleségét.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Eurofound) létrehozásáról és az 1365/75/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 531 *final* – 2016/0256 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szakképzésfejlesztési Központ (Cedefop) létrehozásáról és a 337/75/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 532 *final* – 2016/0257 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (EU-OSHA) létrehozásáról és a 2062/94/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 528 *final* – 2016/0254 (COD))

(2017/C 209/08)

Előadó: **Christa SCHWENG (AT/I)**

Társelőadó: **Giulia BARBUCCI (IT/II)**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2016.9.8.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 173. cikkének (3) bekezdése
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás, szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.30.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	168/0/0
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések

1.1. Az EGSZB tudomásul veszi a Cedefop, az Eurofound és az EU-OSHA ügynökségek alapító rendeleteinek felülvizsgálatára tett javaslatot. Az EGSZB kifejezetten üdvözlí, hogy a közös megközelítés javaslataival szemben megtartják az igazgatótanács egyenrangú, háromoldalú felépítését. A háromoldalú struktúra egy olyan inkluzív megközelítés kifejeződése, amely a közös megoldások keresése során tekintettel van a szociális partnerek szerepének jelentőségére.

1.2. A három ügynökség általános céljait egységesen és átfogóbban kell meghatározni oly módon, hogy „valamennyi uniós intézmény és testület, a tagállamok és a szociális partnerek szükségleteinek megfeleljenek”.

1.3. Az EGSZB amellet foglal állást, hogy az adott ügynökség személyzetével és belső struktúráinak módosításával kapcsolatos hatáskör maradjon az igazgatónál. Csak kivételes körülmények között, ha az igazgató nem képes ellátni a személyzeti hatáskört, akkor dönthet az igazgatótanács úgy, hogy azt egy másik vezető beosztású munkatársra kell átruházni.

1.4. Az EGSZB ellenzi a felügyelőtestület létszámának csökkentését, mivel ez hátrányos annak az érdekcsoportnak a számára, amely jelenleg az elnöki posztot tölti be, mivel nekik nem lesz más képviselőjük a felügyelőtestületben. Ezenkívül a felügyelőtestületben való szélesebb körű képviseletnek köszönhetően megalapozottabb vitákat lehet folytatni.

1.5. Az EGSZB üdvözlö, hogy az EU-OSHA példáját követő egységes eljárás keretében jelölik az ügyvezető igazgatókat.

1.6. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy az igazgatóhelyettesi poszt hasznosnak bizonyult, és ahol van ilyen, ott meg kell tartani. Mivel a különböző jelenlegi gyakorlatok jól működnek, az EGSZB bizonyos fokú rugalmasságot kér a három ügynökségre vonatkozóan. Az igazgatóhelyettesi posztról hozandó végső döntést az igazgatótanácsra kellene hagyni.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatfelvételt és együttműködést csak az igazgatótanács – melyben az Európai Bizottság is képviselve van – jóváhagyásához kell kötni.

2. Háttér

2.1. Ezek a javaslatok arra irányulnak, hogy a három ügynökség, az Eurofound, a Cedefop és az EU-OSHA alapító rendeleteit összhangba hozzák a decentralizált ügynökségek tekintetében elfogadott közös megközelítéssel. Ezt a közös megközelítést a Tanács, az Európai Bizottság és az Európai Parlament fogadta el 2012-ben, célja pedig az, hogy kiinduló alapként bizonyos fokú egységesítést vezessen be az európai ügynökségek koherenciája, hatékonysága, elszámoltathatósága és átláthatósága terén. A közös megközelítés értelmében az ügynökségek „fontos uniós szakpolitikák végrehajtásában vesznek részt, és ezzel hozzájárulnak, hogy az intézmények – és mindenekelőtt az Európai Bizottság – a szakpolitikai döntéshozatalra összpontosíthasson. Az ügynökségek az európai és nemzeti szinten elérhető technikai és szakértői ismeretek összegyűjtésével támogatják a döntéshozatali folyamatot is, és ezáltal sok fontos szakpolitikai területen segítik a tagállamok és az EU közötti együttműködés fokozását.” A többi uniós ügynökségtől eltérően ez a három ügynökség hagyományosan háromoldalú irányítási struktúrával rendelkezik, melynek keretében a kormányok, a munkavállalók és a munkaadók képviselői is részt vesznek intézményesített formában az ügynökség irányításában. Mivel az ügynökségek tevékenysége így szorosan kapcsolódik a tagállamokban tapasztalható tényleges helyzethez, ez biztosítja munkájuk aktualitását és politikai relevanciáját. A három ügynökséget megalapító rendeletek összehangolásának jelenlegi feladata alkalmas biztosít az idők során az egyes ügynökségekben kialakult speciális háromoldalú irányítási mechanizmusoknak az azonosítására és hangsúlyozására, valamint a bevált gyakorlat folytatásának biztosítására.

2.2. E közös megközelítés közzététele előtt minden európai ügynökséget értékelték.

3. Az előterjesztett javaslatok érdemi tartalma

3.1. Mindhárom ügynökség jogalapja az EUSZ 235. cikke (ma az EUMSZ 352. cikke) volt, amelyet az Európai Bíróság egyik ítélete alapján aktualizálni kellett. Így az Eurofound és az EU-OSHA az EUMSZ 153. cikke (2) bekezdésének a) pontján, a Cedefop pedig az EUMSZ 166. cikkének (4) bekezdésén, 165. cikkének (4) bekezdésén és 149. cikkén alapul.

3.2. A rendeletek módosításával a három ügynökség egyike sem kap új feladatokat, viszont mindegyiknél az aktuális körülményekhez igazítják a feladatokat, és korszerűsítik az elavult fogalmakat.

3.3. Horizontális rendelkezések

3.3.1. Közös a három ügynökségben, hogy az igazgatótanács nem csak az összes tagállam és az Európai Bizottság képviselőiből áll, hanem a nemzeti munkáltatói és munkavállalói szervezetek 28 képviselőjéből is. A háromoldalú struktúra egy olyan inkluzív megközelítés kifejeződése, amely a közös megoldások keresése során tekintettel van a szociális partnerek szerepének jelentőségére. A közös megközelítés értelmében drasztikusan csökkenteni kellett volna a nemzeti munkáltatói és munkavállalói szervezetek képviselőinek számát. A szociális partnerek európai és nemzeti szövetségei aggályaiknak adtak hangot emiatt, így az eredeti struktúrát tartották meg.

3.3.2. Az igazgatótanács tagjait a Tanács négy évre nevezi ki. Az ügynökség szakmai hatáskörébe tartozó területeken szerzett szakértelem mellett az igazgatótanács tagjainak megfelelő vezetői, igazgatási és költségvetési készségekkel is rendelkezniük kell. A munkáltatói és munkavállalói szervezetek képviselőit a Tanács az európai munkáltatói és munkavállalói csúcsszövetségek javaslata alapján nevezi ki. Az EU-OSHA esetében az eddigiekhez hasonlóan további kritérium, hogy az igazgatótanács tagjai között helyet kapjanak munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi tanácsadó bizottság tagjai vagy póttagjai.

3.3.3. Az igazgatótanács feladatai közé a következők tartoznak: a programdokumentum, a költségvetés, az éves tevékenységi jelentés, a pénzügyi szabályzat, a csalásellenes stratégia, az összeférhetetlenség megelőzésére és kezelésére vonatkozó szabályok, az eljárási szabályzat, a kommunikációs és terjesztési tervek, a személyzeti hatáskörök elfogadása, az ügyvezető igazgató és a számvitelért felelős tisztviselő kinevezése, az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) jelentéseinek és értékeléseinek figyelemmel kísérése, az adott ügynökség belső struktúrájával kapcsolatos döntések, valamint munkamegállapodások megkötése harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel.

3.3.4. A közös megközelítés összehangolja az éves és többéves programdokumentumok elfogadására és továbbítására vonatkozó határidőket.

3.3.5. Az igazgatótanács elnökét és a három alelnököt a tagállamok kormányait, a munkaadókat, a munkavállalókat és az Európai Bizottságot képviselő tagok közül választják meg kétharmados többséggel két évre (az EU-OSHA esetében eddig egy évre). Az igazgatótanács évente egyszer ülésezik, és egyszerű többséggel határoz.

3.3.6. A felügyelőtestület (korábban: elnökség) az igazgatótanács elnökéből, a három alelnökből, a csoportok koordinátoraiból és az Európai Bizottság egy képviselőjéből áll. Ezen összetétel miatt az Eurofound és az EU-OSHA esetében csökkent a testület létszáma, mivel eddig 11 tagja lehetett az elnökségnek.

3.3.7. Míg eddig az volt a feladata, hogy felügyelje az igazgatótanács határozatainak végrehajtását, addig az új rendelet átfogó hatásköröket ruház a felügyelőtestületre: előkészíti az igazgatótanács által elfogadandó határozatokat, az igazgatótanáccsal közösen felügyeli az OLAF vizsgálataiból származó megállapítások és ajánlások nyomán megtett intézkedéseket, valamint segítséget nyújt és tanácsot ad az ügyvezető igazgatónak az igazgatótanács határozatainak végrehajtásában. Sürgős esetekben mindhárom ügynökség felügyelőtestülete igazgatási ügyekben ideiglenes határozatokat hozhat az igazgatótanács nevében, ideértve a személyzeti hatásköröket és a költségvetési kérdéseket is.

3.3.8. A rendeletre irányuló javaslatok lényegesen pontosabban sorolják fel az ügyvezető igazgatók feladatait, mint az eddigi rendeletek. Újdonság az is, hogy az ügyvezető igazgató dönthet arról, hogy szükséges-e – az ügynökség feladatainak hatékony és eredményes végrehajtása céljából – egy vagy több tagállamban egy vagy több helyi irodát nyitni. Ehhez az Európai Bizottság, az igazgatótanács és az érintett tagállam előzetes jóváhagyása szükséges.

3.3.9. Az ügyvezető igazgatót az igazgatótanács nevezi ki öt évre kétharmados többséggel az Európai Bizottság által összeállított jelöltlistából. Az ügyvezető igazgató kinevezése értékelés alapján egy ízben újítható meg. A kinevezési eljárás megfelel az EU-OSHA érvényes eljárásának. A Cedefopnál és Eurofoundnál vannak igazgatóhelyettesek is.

3.3.10. A rendeletre irányuló javaslatok a pénzügyi rendelkezéseket, valamint a programozásra vonatkozó rendelkezéseket és a már meglévő jelentéstételi kötelezettségeket is összhangba hozzák az ügynökségekre vonatkozó pénzügyi keretszabályzatról szóló 1271/2013/EU felhatalmazáson alapuló európai bizottsági rendelettel.

3.3.11. Mindegyik rendeletjavaslat új állandó rendelkezéseket is tartalmaz a jogi formáról, a székhely-megállapodásról, a nyelvhasználatról, az átláthatóságról, a csalás elleni küzdelemről, a minősített adatokra vonatkozó biztonsági szabályokról, a felelősségről, az értékelésről és a harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködésről.

4. Általános észrevételek

4.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) amellett foglal állást, hogy mindhárom háromoldalú ügynökségre vonatkozóan közös szabványokat kell bevezetni a kialakult jelenlegi legjobb gyakorlat figyelembevételével. A szabályoknak és az irányítás sajátosságainak minél hasonlóbbnak kell lenniük, de az egyes ügynökségek speciális jellegét szem előtt kell tartani. A háromoldalú irányítási struktúra kulcselemeinek mindhárom ügynökség esetében azonosaknak, a végrehajtás módjainak pedig minél hasonlóbbaknak kell lenniük. Az olyan kérdéseket, mint a specifikus célok, feladatok, valamint támogatás/tanácsadó struktúrák, külön kell meghatározni az egyes ügynökségekre vonatkozóan.

4.2. A három ügynökség általános céljait egységesen és átfogóbban kell meghatározni oly módon, hogy „valamennyi uniós intézmény és testület, a tagállamok és a szociális partnerek szükségleteinek megfeleljenek”.

4.3. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) kifejezetten üdvözlí, hogy a közös megközelítés eredeti javaslataival szemben megtartották az igazgatótanács egyenrangú, háromoldalú felépítését. Mindhárom ügynökség a munka világával szorosan összefüggő területeken rendelkezik hatáskörökkel. Ezért nélkülözhetetlen a munkaadói és munkavállalói képviselők szakértelme, többek között annak biztosításához is, hogy az ügynökségek tevékenysége megfelelően tükrözze a munkaadók és a munkavállalók valós helyzetét, valamint az Unió tagállamaiban szerzett, igen különböző tapasztalatokat. E csoportoknak az igazgatótanács munkájába való közvetlen bevonásával jobb együttműködés és közös felelősségvállalás („ownership”) érhető el. Ez azt is biztosítja, hogy az éves és többéves programozás során figyelembe veszik a munkáltatók és munkavállalók igényeit, és az ügynökségek megbízatásuk teljesítése során nem siklanak el a szükségletek mellett.

4.4. Az igazgatótanács tagjainak kinevezése során az ügynökségek feladatkörébe tartozó területeken szerzett ismeretek mellett tekintettel kell lenni a megfelelő vezetői, igazgatási és költségvetési készségekre is. Az EGSZB véleménye szerint az igazgatótanács tagok kinevezése során alapvető kritériumként azt kellene vizsgálni, hogy a jelöltek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek-e az ügynökség adott szakterületén. Még ha észszerű elvárásnak is tűnhetnek bizonyos vezetői, igazgatási és költségvetési alapismeretek, akkor sem vezethet e követelmény szigorú értelmezése ahhoz, hogy kizárják az adott ügynökség területének szakértőit az igazgatótanácsban való részvételből.

4.5. Az új rendeletek értelmében az igazgatótanács feladatai túlmutatnak a költségvetés és a programozás klasszikus felületesi funkcióján, ugyanis az igazgatótanács személyzeti hatásköröket is gyakorolhat, valamint módosíthatja az ügynökség belső struktúráit. Az EGSZB véleménye szerint ez egy klasszikus igazgatói feladat, amely nem egyeztethető össze a felületesi funkcióval. Javasolja ezért e hatáskörök megszüntetését. Azt azonban elismeri, hogy ha az igazgató kivételes körülmények miatt nem képes ellátni a kinevezési hatáskört, akkor azt egy másik vezető beosztású munkatársra kell átruházni. Erről az igazgatótanácsnak kell döntést hoznia a leadott szavazatok kétharmados többségével.

4.6. Az igazgatótanács elnöki tisztét a bilbaói ügynökség esetében két évre kell meghosszabbítani, ahogy a másik két ügynökség esetében már megtörtént. Az EGSZB szerint a javaslatoknak utalniuk kellene az érdekcsoportok közötti rotációs elvre, amelyet minden ügynökségnél alkalmaznak. Ugyanígy azt is elő kellene írni, hogy az elnöki tisztséget ugyanaz a személy többször is betöltheti. Az EGSZB megjegyzi, hogy két éves elnöki tisztség esetén egy megbízatási időszak alatt nem kerül sor egyformán minden érdekcsoportra, épp ezért azt javasolja, hogy az igazgatótanács elnöki tisztségének időtartama maradjon változatlan. Ez a különböző ügynökségek körében jelenleg alkalmazott gyakorlatot tükrözi.

4.7. A javaslat szerint a felügyelőtestület méretét csökkenteni kell, azonban további feladatokat kap, amelyeket a javaslat tételen felsorol. Gyakorlati megfontolásokból – mindenekelőtt azért, mert a felügyelőtestület az igazgatótanács ülései között végzi tevékenységeit – az EGSZB azt javasolja, hogy a feladatok felsorolása előtt illesszék be a „például” kifejezést, ezzel jelezve, hogy indikatív felsorolásról van szó. Az igazgatótanácshoz hasonlóan a felügyelőtestületre sem kellene személyzeti hatásköröket bízni. Az EGSZB némiképp szkeptikusan szemléli, hogy csökkentik az Eurofound és az EU-OSHA felügyelőtestületi tagjainak számát. Ez különösen annak az érdekcsoportnak a számára hátrányos, amely jelenleg az elnöki posztot tölti be, mivel nekik nem lesz más képviselőjük a felügyelőtestületben. Az EGSZB azt javasolja, hogy tartsák meg az érdekcsoportonként három tagból álló összetételt.

4.8. A programdokumentum ütemezéséről szóló bekezdés megfogalmazása félrevezető. Az EGSZB annak tisztázását kéri, hogy a programdokumentumot – amely egy többéves részből, egy éves munkaprogramból és a humánerőforrásra is kiterjedő költségvetésből áll – az igazgatótanácsnak kell elfogadnia és legkésőbb január 31-ig megküldenie az Európai Bizottságnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Unió Tanácsának. Az igazgatótanácsnak november 30-ig kell elfogadnia a végleges programdokumentumot.

4.9. Az EGSZB üdvözlí, hogy az EU-OSHA példáját követő egységes eljárás keretében jelölik az ügyvezető igazgatókat. Javasolja viszont, hogy az Európai Bizottság által javasolt jelöltek listájának összeállításakor az érdekcsoportok megfigyelői is jelen lehessenek.

4.10. Mindhárom ügynökségnek vannak irodái (összekötő hivatalai) Brüsszelben. Az EGSZB szerint az ügynökségek munkamódszere nem teszi szükségessé, hogy további irodákat nyissanak a tagállamokban. A rendeleteknek ezért utalniuk kell a meglévő brüsszeli irodákra, viszont törölni kell a további helyi irodák létrehozásának lehetőségét.

4.11. A közös megközelítéssel összhangban az Eurofoundnál megszüntetik az igazgatóhelyettesi tisztséget. Az EGSZB utal arra, hogy a Cedefopnál is van igazgatóhelyettes, bár a rendelet erről nem rendelkezik. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy az igazgatóhelyettesi poszt hasznosnak bizonyult. Elsősorban azt teszi lehetővé, hogy az érintett ügynökségek vezetésébe beépüljön a munkaadói és munkavállalói érdekek közötti egyensúly, amely a háromoldalú megközelítés részeként támogatja a szociális partnerek részvételét. Mivel a különböző jelenlegi gyakorlatok jól működnek, az EGSZB bizonyos fokú rugalmasságot kér a három ügynökségre vonatkozóan. Az igazgatótanácsra kellene hagyni annak eldöntését, hogy szükség van-e az igazgatóhelyettesi posztra.

4.12. Az EGSZB kifejezetten üdvözlí, hogy székhely-megállapodást kell kötni az ügynökségek székhelye szerinti tagállammal. Mindhárom ügynökség írt már alá ilyen székhely-megállapodást, így ez a rendelkezés a valóságot tükrözi.

4.13. A rendelettervezetek szerint az értékeléseket, amelyekre öt évenként kell sort keríteni, az Európai Bizottságnak kell elvégeznie. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy az igazgatótanács képviselőinek részvétele hozzájárul ahhoz, hogy az értékelést követően jobban kezeljék az esetleges módosításokat.

4.14. Ahhoz, hogy az ügynökségek kapcsolatba lépjenek és együttműködést kezdeményezzenek harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel, az Európai Bizottság előzetes jóváhagyása szükséges, e kapcsolatok pedig ezt követően bekerülnek a programdokumentumba. Az EGSZB szerint az igazgatótanács – melyben az Európai Bizottság is képviselve van – jóváhagyása már elegendő, nem szükséges dupla jóváhagyás.

5. Részletes megjegyzések

5.1. Eurofound

5.1.1. A jelenlegi rendelethez képest törölték a közép- és hosszú távú kutatásra való hivatkozást, ami úgy is értelmezhető, hogy lemondanak az európai felmérésekről. Az ilyen felmérések, bár költségesek, az Eurofound kiemelt projektjei, és nemcsak uniós intézmények, tagállamok és a szociális partnerek, hanem számos akadémiai és politikai kutató számára biztosítanak egyedülállóan széles körű, Európa-szerte összehasonlítható adatokat az élet- és munkakörülményekről. Az EGSZB méltányolja és támogatja az európai felméréseket, mivel közvetlenül hozzájárulnak az európai projekt egészének további fejlődéséhez.

5.1.2. Az EGSZB üdvözlí, hogy pontosabban körülírták a tanácsadó bizottságok feladatait, amelyeket az igazgatótanács hozhat létre és oszthat fel.

5.2. Cedefop

5.2.1. Az EGSZB nem ért egyet a Cedefop esetében kitűzött céllal, amely szerint a Cedefopnak támogatnia kell az Európai Bizottságot a szakképzésre, a készségekre és a képesítésekre vonatkozó szakpolitikák kialakítása és végrehajtása terén. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a célkitűzésnek a másik két ügynökség célkitűzéseihez kellene igazodnia. A rendeletben ezért világosan meg kellene határozni, hogy a Cedefopnak más uniós intézmények és szervek mellett a tagállamokat és a szociális partnereket kell támogatnia a szakpolitikák kialakítása és végrehajtása terén azzal, hogy a szakképzésre, a készségekre és a képesítésekre vonatkozó információkat és elemzéseket bocsát a rendelkezésükre.

5.2.2. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság javaslata tükrözi azt a tényt, hogy a Cedefop az elmúlt években új feladatokat vállalt. A Cedefop jelenlegi tevékenysége nem csupán a szakképzést érinti, hanem a képesítésekre – különösen az európai képesítési keretrendszerre –, a készségelemzésre és -előrejelzésre, valamint a nem formális és az informális tanulás érvényesítésére vonatkozó munkát is. Az EGSZB hangsúlyozza azonban, hogy a Cedefop tevékenységeinek középpontjában továbbra is a mindenki (fiatalok és felnőttek) számára elérhető, foglalkoztathatóságot javító szakoktatásnak és -képzésnek kell állnia, ideértve a szakmai gyakorlatot és a munkahelyi tanulást is.

5.3. EU-OSHA

5.3.1. A javaslat szerint az EU-OSHA célja többek között az is, hogy jogi információkat bocsásson rendelkezésre a munkahelyi biztonság és egészségvédelem terén. Az EGSZB az Európai Bizottság hatásköreibe való beavatkozásnak tekinti ezt a rendelkezést, ezért elutasítja azt.

5.3.2. Az EGSZB kifejezetten üdvözlí, hogy a tudatosító és kommunikációs tevékenységeket, valamint a munkavédelmi kampányokat kifejezetten az EU-OSHA-rendelet feladatkörébe utalták. Az ügynökség 2000 óta kétéves tájékoztató és tudatosító kampányokat szervez a munkavállalók védelmének különböző témáiban, amelyek keretében széles közönséggel ismerteti meg a jó gyakorlati megoldásokat.

5.3.3. Ugyanígy az ügynökség információs hálózata már az EU-OSHA alapítása óta létezik és fontos szerepet játszik annak biztosításában, hogy az ügynökség által összegyűjtött és rendelkezésre bocsátott információk szakmailag megalapozottak, de ugyanakkor a gyakorlatban is ténylegesen alkalmazhatók legyenek. Ezenkívül ezek a hálózatok gyakorlatilag kiterjesztik az inkluzív európai háromoldalú megközelítést a nemzeti szintre, olyan módokon hozva ezzel össze a kormányok és a szociális partnerek képviselőit, amelyek igen konstruktívnak és hasznosnak bizonyultak. Ezért döntő jelentőséggel bír, hogy a nemzeti szociális partnereket bevonják ezekbe a hálózatokba, és ezt a tagállamoknak biztosítaniuk kell. Azt azonban nem tartja reálisnak az EGSZB, hogy az ügynökség változtatásokat vigyen végbe egy olyan nemzeti hálózatban, amelyet a tagállamok meghatározott kritériumok alapján választanak ki. Azt azonban lehetővé kell tenni, hogy az igazgatótanács ajánlásokat fogalmazzon meg az összetételre vonatkozóan.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 30-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szeszes italok meghatározásáról, kiszereléséről és címkézéséről, a szeszes italok elnevezésének az egyéb élelmiszerek kiszerelésén és címkéjén való feltüntetéséről, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmáról

(COM(2016) 750 final – 2016/0392 (COD))

(2017/C 209/09)

Előadó: **Peter SCHMIDT**

Felkérés:	Tanács, 2016.12.9. Európai Parlament, 2016.12.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése, 114. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem”
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.14.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	211/0/4
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy összehangolja a szeszes italokra vonatkozó jelenlegi jogi kereteket az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel és hozzáigazítsa a szabályozást az új uniós jogi eszközökhöz, mégpedig a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatására és a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereire vonatkozóakhoz.

1.2. Az EGSZB különösen támogatja szorosabb kapcsolat kialakítását a mezőgazdasági ágazattal. Ez a kapcsolat alapvető fontosságú az Unióban gyártott szeszes italok minősége és hírneve szempontjából.

1.3. Az EGSZB általában támogatja az EUMSZ-szel való összehangolás és a jogalkotási folyamat megkönnyítése érdekében végrehajtott kiigazításokat, azonban előnyösebb lenne, ha az egyensúly a végrehajtási jogi aktusok felé tolná el a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok helyett. Néhány területen teljes mértékben meg kell szüntetni az eltérés lehetővé tételét.

1.4. Az EGSZB elismeri a kiigazítási gyakorlat összetettségét, és üdvözli az olyan területeken végrehajtott pontosításokat és javításokat, mint az összetett kifejezések, az utalások és a szeszes italok keverékének címkézése, valamint a nyersanyagok opcionális eredetcímkézésére vonatkozó szabályok. Mindazonáltal a javaslaton egyéb változtatásokat is eszközöltek, amelyeket érdemes lenne felülvizsgálni, a vélemény későbbi részében kifejtettek szerint.

1.5. A földrajzi árujelzők kapcsán az EGSZB üdvözli az ezekre vonatkozó szabályok és eljárások pontosítását, illetve a hagyomány és a helyi/térégi termelés értékének kiemelését.

1.6. Az EGSZB kiemeli, hogy fontos fenntartani a szeszesital-ágazatban a védelem jelenlegi szintjét annak érdekében, hogy biztosítsuk a hozzáadott értéket és a munkahelyek Európában maradását. A fontos az, hogy hol párolták le és állították elő a terméket, ezért a terminológiai módosítások nem járhatnak jelentős változásokkal az ágazat számára.

1.7. A kiszerelés és címkézés vonatkozásában az EGSZB bizonyos javításokat javasol a jelenlegi javaslaton, mégpedig azért, mert fontos az „ízutánzattal” kapcsolatos, a fogyasztók számára csalódást okozó megtévesztések vagy félreértések elkerülése.

1.8. Az EGSZB – annak ellenére, hogy a téma nem tartozik konkrétan az európai bizottsági javaslat hatálya alá – ismételten kifejti korábbi ajánlásait arra vonatkozóan, hogy olyan egységes és átfogó politikai megközelítésre van szükség nemcsak a szeszesital-ágazatban, hanem általánosabban is, amely a káros alkoholfogyasztás elkerülésén, valamint az egészségügyi kockázatok és a fiatalok alkoholfogyasztásának elkerülését szem előtt tartó felelősségteljes ital fogyasztás előmozdításán alapul. E tekintetben kiemelt jelentőségű a tájékoztatás, az oktatás és a tudatosság fokozása, és az EGSZB üdvözlözi az ebben az összefüggésben indított számos köz- és magánszférabeli kezdeményezést.

2. Bevezetés

2.1. A javasolt rendelet révén az Európai Bizottság a szeszes italokról szóló 110/2008/EK rendeletet⁽¹⁾ kívánja összehangolni az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel (EUMSZ). A javaslat elsősorban az Európai Bizottság által az említett rendelet értelmében elfogadott rendelkezéseket osztja fel felhatalmazáson alapuló jogi aktusokra és végrehajtási jogi aktusokra, valamint mezőgazdasági jogalapot⁽²⁾ vezet be, hogy hangsúlyozza a mezőgazdasági ágazattal való szoros kapcsolatot.

2.2. Az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel való összehangolás mellett a javaslat csupán néhány kisebb technikai módosítást vezet be a 110/2008/EK rendelet végrehajtása során tapasztalt hiányosságok kiküszöbölése, valamint a szabályozásnak az új uniós jogi eszközökhöz történő hozzáigazítása érdekében, mégpedig a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatását (1169/2011/EU rendelet⁽³⁾) és a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereit (1151/2012/EU rendelet⁽⁴⁾) illetően.

2.3. A javaslat a belső piaci problémák elkerülése érdekében pontosít bizonyos, az összetett kifejezésekre és az utalásokra, valamint a kevert szeszes italokra vonatkozó címkézési szabályt. Tartalmaz továbbá egy új cikket az eredetmegjelölésről, és az 1151/2012/EU rendelet alapján egyértelműbb eljárásokat vezet be a földrajzi árujelzők bejegyzéséről.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság javaslatát a szeszes italokról szóló 110/2008/EK hatályos rendelet EUMSZ-szel való jogi összehangolásának biztosításáról és a szabályozásnak az új uniós jogi eszközökhöz történő hozzáigazításáról. A javasolt jogi keret általánosságban pontosítja a szeszesital-ágazatra vonatkozó szabályokat és biztosítja azok összhangját.

3.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság a szeszesitalgyártók szervezeteivel konzultációt folytatott. Az EU szeszesital-ágazata az agrár-élelmiszeripari szektor – az Európai Unió legfontosabb exportágazata – részét képezi, és külföldi eladásai 2015-ben meghaladták a 10 milliárd EUR-t. Az ágazat Európa-szerte egymillió munkahelyet biztosít a gyártásban és az értékesítésben, és gazdasági és társadalmi szempontból szoros kapcsolatban áll a mezőgazdasági szektorral. A szeszes italok jövedéki adójából és héájából származó bevétel közel 23 milliárd EUR-t ér el évente. Azonban a szeszesital-fogyasztás 1980 és 2014 között 32 %-kal visszaesett. Ezt két különálló tendencia: a „prémiumizáció” és a „kevesebb, de jobb” minőségű ital fogyasztása tükrözi. 2000 és 2015 között például a szeszes italok vendéglátóipari (hotelek, éttermek, kávézók) forgalma 8 %-kal, 23,5 millió hektoliterre esett vissza, ugyanakkor az értékesített italok értéke 30 %-kal emelkedett.

3.3. Habár az Európai Bizottság javaslata főként az EUMSZ-szel való jogi összehangolásra törekszik, arra is lehetőséget kínál a szeszipar számára, hogy fenntartsa a minőséget és a hagyományos eljárásokat, és globális szinten megővja hírnevét. A javaslat kiváltképp arról nyújt pontosabb képet, hogy hogyan készülnek az egyes italok: nyersanyagok, minimális forgalombahozatali alkoholtartalom, maximális desztillálási alkoholtartalom, érlelési időtartamok, édesítési előírások stb. A szeszesital-kategóriák közötti különbségtétel segít megővni a különféle hagyományokat.

3.4. Az EGSZB kiemeli a mezőgazdasági ágazattal kialakított kapcsolat megerősítésének jelentőségét. A szeszes italok előállításához kizárólag mezőgazdasági nyersanyagok felhasználását szabad engedélyezni, ami biztosítaná az alapvető mezőgazdasági termékek értékesítését is.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 110/2008/EK rendelete (2008. január 15.) a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 39., 2008.2.13., 16. o.).

⁽²⁾ Az EUMSZ 43. cikkének (2) bekezdése.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 304., 2011.11.22., 18. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1151/2012/EU rendelete (2012. november 21.) a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről (HL L 343., 2012.12.14., 1. o.).

3.5. Az EUMSZ-szel való összehangolás és a jogalkotási folyamat megkönnyítése érdekében végrehajtott kiigazítások általában pozitívak. Mindazonáltal helyénvalóbb lenne, ha a jogalkotás a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok felől a végrehajtási jogi aktusok felé mozdulna el. Néhány területen teljes mértékben meg kell szüntetni az eltérés lehetővé tételét, különösen ha az jelentős változásokat jelent. Az Európai Bizottság például felhatalmazást kér (16. cikk (3) bekezdés) arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak engedélyezésére, hogy a bejegyzett földrajzi árujelző nevét az exportpiac szerinti nyelven adják meg, amennyiben ezen információ megadása kötelező, például amikor a szeszes ital nem hozható forgalomba ezen információ nélkül. A hatályos uniós szabályozás már lehetővé teszi a gyártók számára, hogy ezt megtegyék, azonban ezt elhagyták a kiigazított szövegből. Meg kell erősíteni ezt a jelenleg meglévő képességet, amely esetben nem lenne szükség a felhatalmazásra.

3.6. A szeszesital-gyártók egyik fő aggodalma, hogy megőriznék szeszes italaik hagyományait és földrajzi árujelzőkkel kapcsolatos rendszerét. Az EGSZB általában üdvözlö a földrajzi árujelzőkre vonatkozó szabályok egyértelművé tételét, mivel azokat a szeszes italokra is alkalmazni kell.

3.7. Az EGSZB – annak ellenére, hogy a téma nem tartozik konkrétan az európai bizottsági javaslat hatálya alá – ismételtén kifejti korábbi ajánlásait arra vonatkozóan, hogy olyan egységes és átfogó politikai megközelítésre ⁽⁵⁾ van szükség nemcsak a szeszesital-ágazatban, hanem általánosabban is, amely a káros alkoholfogyasztás elkerülésén, valamint az egészségügyi kockázatok és a fiatalkorúak alkoholfogyasztásának elkerülését szem előtt tartó felelősségteljes italfogyasztás előmozdításán alapul. E tekintetben kiemelt jelentőségű a tájékoztatás, az oktatás és a tudatosság fokozása. Az EGSZB megjegyzi, hogy a magánszféra EU-szerte számos kezdeményezést és szociális programot indított, ezzel megmutatva, hogy lehetséges a túlzott alkoholfogyasztás visszaszorítása, különösen a fiatalkorúak körében ⁽⁶⁾.

3.8. Az összetevők felsorolásának és a tápértékkel kapcsolatos tájékoztatásnak a szeszes italok címkéjén való feltüntetése nem szerepel az Európai Bizottságnak ebben a javaslatában. Az EGSZB azonban megismétli, hogy a fogyasztóknak joguk van ahhoz, hogy az alkoholtartalmú italokról valóságghű és kiegyensúlyozott tájékoztatást kapjanak, amely segít nekik abban, hogy tájékozottan döntsének fogyasztásukról ⁽⁷⁾. A mikro- és a kistermelőknek segítségre lenne szükségük a szabályok alkalmazásához. Az EGSZB örömmel vesz részt a nemrégiben a témában készült európai bizottsági jelentés ⁽⁸⁾ által megindított vitában.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB elismeri a kiigazítási gyakorlat összetettségét, és üdvözlö az olyan területeken végrehajtott pontosításokat és javításokat, mint az összetett kifejezések, az utalások és a szeszes italok keverékének címkézésére, valamint a nyersanyagok opcionális eredetcímkézésére vonatkozó szabályok. Mindazonáltal a javaslaton egyéb változtatásokat is eszközöltek, amelyeket érdemes lenne felülvizsgálni, többek között a következőket:

- az „és/vagy” megfogalmazás különféle kifejezésekkel való helyettesítése nem eredményezhet félreértelmezést vagy zavart. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy egy preambulumbekkezdésben emeljék ki, hogy az összes „és/vagy” kifejezést ezzel egyenértékű fogalmakkal helyettesítették, és hogy az Európai Bizottság ezzel nem szándékozott módosítani a 110/2008/EU rendelet rendelkezéseinek értelmét,
- a gyártási gyakorlat és az aroma fogalmát tisztázni kell,
- a „műszaki dokumentáció” kifejezést a „termékleírás” szóval helyettesítették a földrajzi árujelzést alkalmazó négy ágazat (élelmiszerek, bor, szeszes italok és ízesített borok) szabályainak összehangolása érdekében. A félreértelmezések elkerülése érdekében azonban a szöveget ki kellene egészíteni egy preambulumbekkezdéssel annak tisztázása érdekében, hogy e két fogalom egyenértékű.

4.2. Az európai bizottsági javaslat 8. cikkének (5) bekezdése megállapítja, hogy az „ízű” vagy bármely hasonló kifejezéssel kiegészített kereskedelmi megnevezések csak valamely szeszes italt utánozó aromák vagy az italoktól eltérő, ilyen aromák felhasználásával gyártott élelmiszerek megnevezésében használhatók. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a rendelkezés félrevezető lehet a fogyasztók számára.

⁽⁵⁾ HL C 318., 2009.12.23. 10. o.

⁽⁶⁾ Lásd többek között: HBSC (Az egészséggel kapcsolatos magatartás az iskoláskorú, 11-13-15 éves gyermekek körében) – a legutóbbi, 2016-ban közzétett HBSC-tanulmány főbb megállapításainak összefoglalása: <http://spirits.eu/files/98/cp.as-095-2016-hbhc-survey-2016-key-messages-final.pdf>; ESPAD (az alkohol- és egyéb kábítószer-fogyasztási szokásokkal foglalkozó európai iskolai vizsgálat a 15-16 évesek körében). Az ESPAD-tanulmány kimutatta, hogy az európai diákok 86 %-a azt állítja, hogy a legutóbbi 30 napban „nem volt részeg”. Ez (2003-hoz képest) 23 %-os csökkenést jelent az itasság szintjében. A nagymértékű alkalmi alkoholfogyasztás gyakorisága 28 %-kal csökkent a 2007. évi csúcspont óta (2007-ben 18 %, amely 2015-re 13 %-ra esett vissza). Ezen kedvező tendenciák a fiúk és a lányok esetében egyaránt megfigyelhetők.

⁽⁷⁾ HL C 332., 2015.10.8. 28. o.

⁽⁸⁾ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az alkoholtartalmú italok összetevőinek és tápértékjelölésének kötelező feltüntetéséről, COM(2017) 58 final – 2017.3.13.

4.3. Egyrészt a termelők által hozzáadott érték megőrzése, másrészt pedig a fogyasztók érdekeinek védelme érdekében az EGSZB hangsúlyozza, hogy fontos fenntartani a szeszesital-ágazatban a védelem jelenlegi szintjét azzal, hogy „az előállítás helyére” utalunk „származási hely” helyett. Az új terminológia várhatóan nem jár jelentős változással a szeszesital-ágazat számára, mivel az a lényeges, hogy a terméket hol párolják le és állítják elő.

4.4. A tagállamok feladata az oltalom alatt álló földrajzi árujelzők jogszerűtlen használatának figyelemmel kísérése, és az Európai Bizottságot tájékoztatni kell a szabályok tagállami alkalmazásáról, ezzel olyan megfelelő keretrendszert biztosítva, amely lehetővé teszi a hamis szeszes italok eltávolítását a piacról.

4.5. Az érdekelt felek közötti megállapodást lehetővé tevő felszólalási eljárás üdvözlendő, mivel ez az eljárás kevesebb teherrel jár, a végeredményt viszont nem befolyásolja.

4.6. A szeszes italok földrajzi árujelzőinek a III. melléklet helyébe kerülő nyilvántartását olyan eszköznek kell tekinteni, amely korszerűsíti a modellt anélkül, hogy hatással lenne a jogokra, a kötelezettségekre vagy a rendszer átláthatóságára.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1101/89/EGK rendelet, a 2888/2000/EK rendelet és a 685/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 745 final – 2016/0368 (COD))

(2017/C 209/10)

Önálló előadó: **Jan SIMONS**

Felkérés:	Európai Parlament, 2016.12.12. az Európai Unió Tanácsa, 2016.12.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	228/3/0
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az érintett érdekszervezetekkel folytatott konzultáció alapján az EGSZB támogatja (a belvízi közlekedést érintő ideiglenes selejtezési szabályokra vonatkozó) 1101/89/EGK rendelet, (a Svájcban közlekedő nehéz tehergépjárművek engedélyeinek elosztására vonatkozó) 2888/2000/EK rendelet és (a bulgáriai és romániai áruszállítási engedélyeknek a két ország uniós csatlakozását megelőző elosztására vonatkozó) 685/2001/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai bizottsági rendeletjavaslatot.

2. Háttér

2.1. A REFIT program és a jogalkotás minőségének javítására való törekvés célja egy célravezető és kiváló minőségű jogszabályi keret biztosítása az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság közötti, a jogalkotás minőségének javításáról szóló, intézményközi megállapodás előírásai szerint. Ennek jegyében az Európai Bizottság három rendelet hatályon kívül helyezését javasolja, mivel azok elavultak.

2.1.1. Először is a belvízi közlekedést érintő, 1989. évi ideiglenes selejtezési szabályokról van szó. A megfelelő kapacitáskezelési eszközöket tíz évvel később, a 718/1999/EK rendeletben garantálták – anélkül, hogy hatályon kívül helyezték volna az 1989-es rendeletet.

2.1.2. Szó van ugyanakkor két közúti szállításra vonatkozó rendeletről is.

2.1.2.1. A 2000-ben kelt rendelet tárgyát a nehézgépjármű-engedélyekre vonatkozó svájci kvóták tagállamok közötti elosztása képezi. Egy az EU és a Svájci Államszövetség közötti megállapodás azonban 2005. január 1-je óta mentesíti a közúti nehézgépjármű-forgalmat minden kvóta- vagy engedélyezési eljárás alól.

2.1.2.2. A másik rendelet olyan engedélyeknek az akkori tagállamok közötti elosztásáról szól, amelyek hozzáférést biztosítottak Bulgária és Románia áruszállítási piacához, még a két ország 2007. évi csatlakozása előtt. A 2007. évi uniós csatlakozással ezek az engedélyek érvényüket veszítették.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB mindig is amellett szólt, hogy a jogszabályi keretnek célravezetőnek és kiváló minőségűnek kell lennie. Arról is gondoskodnunk kell azonban, hogy ez a keret átlátható, egyértelmű és felhasználóbarát legyen a tagállamok és az érdekelt felek – ez esetben a belvízi hajózási és a közúti áruszállítási ágazatok – számára.

3.2. A szóban forgó rendeletek hatályon kívül helyezésének – egyébként eltérő – okait tekintve az EGSZB szerint logikus, hogy hatályon kívül helyezzük ezt a három régi rendeletet.

3.3. Az EGSZB-nek feltűnt ugyanakkor, hogy az érdekelt felekkel folytatott konzultációt és a hatásvizsgálatot az Európai Bizottság „nem alkalmazandónak” minősítette. A javaslatnak igenis vannak hatásai – még hozzá kedvezőek. Itt utalunk a 3.1. pontban felsorolt szempontokra. A konzultáció pedig sosem árt, már csak a biztonság kedvéért sem.

3.4. Az EGSZB ezért kikérte az érintett ágazati szervezetek véleményét. Erről az oldalról sem érkezett ellenvetés a három rendelet hatályon kívül helyezésére vonatkozó európai bizottsági javaslat ellen.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Nemzetközi óceánpolitikai irányítás: az óceánjaink jövőjét biztosító menetrend

(JOIN(2016) 49 final)

(2017/C 209/11)

Előadó: **Jan SIMONS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.1.27.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.6.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye:	201/2/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) megjegyzi, hogy a közös közleményben foglalt fellépések az óceán- és a tengerpolitikai irányításra egyaránt vonatkoznak. Ezért azt javasolja, hogy a közös közlemény címét módosítsák „az óceánjaink és tengereink jövőjét biztosító menetrend”-re.

1.2. Az óceánokra nehezedő terhelés növekedésével az EGSZB is egyre növekvő aggodalmát fejezi ki az óceánpolitikai irányítás javításának és az óceánok hatékonyabb védelmének szükségessége kapcsán. Világunk óceánjaira évszázadok óta úgy tekintenek, hogy azok túl nagyok ahhoz, hogy hatással legyen rájuk bármi, amit teszünk. Az intenzívebb emberi tevékenység márpedig veszélyezteti óceánjainkat, melyekre a fenntarthatatlan halászat, a nem megfelelő védelem, a turizmus, a nagy forgalom, a szennyezés és az éghajlatváltozás következményei – így például a tengerszint emelkedése és a fajok eloszlásának változása – mind hatással van. A nemzetközi óceánpolitikai irányítás jelenlegi keretei nem képesek biztosítani az óceánokkal és az óceánok erőforrásaival történő fenntartható gazdálkodást. Sürgős intézkedésre van szükség.

1.3. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság (a továbbiakban: a Bizottság) és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: főképviselő) által kiadott közös közleményt az óceánpolitikai irányítás javítására vonatkozóan. A közös közlemény az „óceánjaink jövőjét biztosító” menetrendet ismerteti, ez a jövő azonban veszélyben van. A Bizottságnak és a főképviselőnek azonban még meg kell határozni az azon fenyegetések fontossági sorrendjét, amelyekkel az óceánoknak jelenleg szembe kell nézniük, hogy megfelelően tükrözzék az intézkedések sürgősségét.

1.4. A nem hatékony nemzetközi óceánpolitikai irányítás egyik oka a jelenlegi nemzetközi óceánpolitikai irányítás keretében meglévő hiányosságokban keresendő. Az EGSZB javasolja, hogy a Bizottság és a főképviselő foglalkozzon ezekkel a hiányosságokkal és ellentmondásokkal, például a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtásának javítása révén. Az EU-nak tartózkodnia kellene új jogszabályok előterjesztésétől, ha a meglévő szabályok és rendelkezések jobb vagy összehangoltabb végrehajtása hatékonyabb lenne.

1.5. Az EGSZB támogatja a közös közleményben felsorolt intézkedéseket, melyeknek célja, hogy növeljék az európai óceánokkal kapcsolatos ismereteinket. Az EU fontos szerepet játszhatna az óceánpolitikai irányítás javításában, különösen a világ óceánjaira vonatkozó tudományos kutatás támogatásában. A jó és hatékony felhasználásnak a jelenleg rendelkezésre álló adatokon kell alapulnia. A tengereinkre vonatkozóan rengeteg olyan információ van, amely nagymértékben töredezett. Az EGSZB ezért határozottan arra ösztönzi az EU-t, hogy a tengeri megfigyelési és adathálózatot egy világméretű tengeri adathálózáttá fejlessze. Az EU az ilyen kutatások koordinálásának egyik központjává válhat.

1.6. Az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy működjön együtt a partnerszágokkal az olyan tengerhajózási biztonsági fenyegetések és kockázatok csökkentése érdekében, mint például a kalóztámadások és az ember-, fegyver- és kábítószer-kereskedelem, kihasználva az új Európai Határ- és Parti Őrség, az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (EMSA) és a Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) segítségét. Egy működőképes közös tengerfelügyeleti információmegosztási környezet (CISE) használata biztosítja majd, hogy az adatok összegyűjtése egyszerre, az EU tagállamai közötti megosztásuk pedig hatékony módon történjen.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a jobb óceánpolitikai irányítás érdekében történő kapacitásépítés elengedhetetlen a fenntartható fejlődés megvalósításához és annak lehetővé tételéhez, hogy a fejlődő országok az ENSZ Tengerjogi Egyezményének (UNCLOS) megfelelően használják az óceánokat és azok erőforrásait. A közös közleményben meghatározott uniós intézkedések ezért üdvözlendők, de a kapacitásépítés megvalósításához szükséges egyes intézkedéseket és eszközöket a Bizottságnak és a főképviselőnek meg kell határoznia.

1.8. Az EGSZB határozottan ösztönzi a világ óceánjaival és tengereivel foglalkozó uniós konzultatív fórum létrehozását, különösen, mivel az óceánpolitikai irányítás egy horizontális kérdés, amely számos érdekelt felet érint. Azt azonban el kell kerülni, hogy a fórumon olyan vitákat folytassanak, amelyek nemzetközi szinten már folyamatban vannak. Az EGSZB sürgeti a Bizottságot, hogy vonja be az összes érdekelt felet. Óceánpolitikánk irányítása csak akkor lehet hatékony, ha a civil társadalom egészét mozgósítjuk.

1.9. Az EGSZB rámutat arra, hogy a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elkerülése érdekében a lobogó szerinti államnak hatékony ellenőrzést, valamint jogérvényesítési eszközöket – köztük megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti intézkedéseket – kell alkalmaznia. Az uniós tagállamok halászati adatainak gyűjtését javítani kell, és az adatokat megfelelően meg kell osztani. Ezt esetleg az Európai Tengerügyi és Halászati Alapban (ETHA) rendelkezésre álló források felhasználásával lehetne elérni.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy az óceánpolitikai irányításnak egyensúlyt kell teremtenie a társadalmi-gazdasági fejlődés és a tengeri környezet megőrzése között. Figyelmesen, egyben óvatosan kell megközelítenünk az óceánfenék erőforrásainak kiaknázására alkalmazott technológiákat. Innovatív karakterük és a gazdasági fejlődésben játszott fontos szerepük nem szabad, hogy elvonja a figyelmünket arról, hogy veszélyt jelenthetnek arra a környezetre, amelyben a szóban forgó tevékenység zajlik. A szárazföldön végzett tevékenységekhez kidolgozott környezeti hatásvizsgálatokkal szerzett tapasztalatokat fel lehetne használni arra, hogy az óceánok erőforrásainak kiaknázását illetően is hasonló, az adott területre szabott vizsgálatokat készítsünk.

2. A közös közlemény háttere

2.1. Az ENSZ Közgyűlésének tagállamai 2015 júniusában hivatalosan megállapodtak arról, hogy kidolgoznak egy az UNCLOS hatálya alá tartozó, a nemzeti joghatóságon kívül eső területeken a tengeri biológiai sokféleség megőrzésére és fenntartható hasznosítására vonatkozó, jogilag kötelező erejű eszközt⁽¹⁾. Mivel az államok a gazdaságuk fejlesztése érdekében egyre inkább számítanak az óceánokra, az óceánok legtöbb területét negatívan érintik a tengereken vagy a szárazföldön végzett nem fenntartható tevékenységek, és ezt tovább súlyosbítják a az éghajlatváltozás és az óceán savasodásának hatásai.

2.2. Az Európai Unió menetrendet dolgozott ki az óceánpolitika irányításának javítására, mely egy ágazatokon átívelő, szabályalapú nemzetközi megközelítésre épül. A közlemény egyben az EU válasza is az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendjére, különösen az „óceánok megőrzése és fenntartható hasznosítása” tárgyú, 14. fenntartható fejlesztési célra, melyet egy más területtel szorosan összefüggő menetrend részeként kívánnak elérni. A kezdeményezés alapjául az szolgál, hogy Karmenu Vella biztos politikai mandátumot kapott Juncker bizottsági elnöktől, hogy aktívan vegyen részt a nemzetközi óceánpolitikai irányítás alakításában.

2.3. A Bizottság és a főképviselő közös közleménye 14 intézkedéscsomag megvalósítását szorgalmazza három kiemelt fontosságú területen: 1) a nemzetközi óceánpolitikai irányítási keretrendszer javítása; 2) az emberek által az óceánokra gyakorolt nyomás csökkentése és a kék gazdaság fenntarthatóságát szolgáló feltételek megteremtése; 3) a nemzetközi óceánkutatás és adatgyűjtés erősítése.

2.3.1. A nemzetközi óceánpolitikai irányítási keret javítása

2.3.1.1. A Bizottság és a főképviselő intézkedéseket dolgozott ki az olyan problémák kezelésére, mint a tengeri biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható hasznosítása a nemzeti joghatóságon kívül eső területeken, a védett tengeri területek arányának 2020-ig 10 %-ra történő növelésére vonatkozó célkitűzés teljesítése, valamint az olyan tengerhajózási biztonsági fenyegetések és kockázatok csökkentése, mint például a kalóztámadások és az ember-, fegyver- és kábítószer-kereskedelem.

⁽¹⁾ ARES/69/292.

2.3.2. Az emberek által az óceánokra gyakorolt nyomás csökkentése és a kék gazdaság fenntarthatóságát szolgáló feltételek megteremtése

2.3.2.1. A Bizottság és a főképviselő intézkedéseket javasolt a Párizsi Megállapodás végrehajtására az óceánokkal kapcsolatos fellépésekre összpontosítva, a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat és a tengeri hulladék elleni küzdelem, valamint a tengeri területrendezésre vonatkozó nemzetközi iránymutatások kidolgozása érdekében.

2.3.3. A nemzetközi óceánkutatás és adatgyűjtés erősítése

2.3.3.1. A Bizottság és a főképviselő intézkedéseket dolgozott ki a témára vonatkozó általános ismereteink és megbízható tudományos ismereteink gazdagítására azzal céllal, hogy fenntarthatóan gazdálkodhassunk az óceán erőforrásaival, és csökkenthessük az ember okozta terhelést.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy a közös közleményben foglalt fellépések az óceán- és a tengerpolitikai irányításra egyaránt vonatkoznak. Tekintettel arra, hogy ezek a vizek nagyon erős kölcsönhatásban állnak egymással, az EGSZB azt javasolja, hogy a kezdeményezés hatályának tisztázása érdekében a közös közlemény címét módosítsák „az óceánjaink és tengereink jövőjét biztosító menetrend”-re.

3.2. Az EGSZB elismeri az UNCLOS-nak – ENSZ alapelveivel összhangban – a nemzetek közötti béke, biztonság és együttműködés megerősítésére és a világ összes népe gazdasági és társadalmi felemelkedésének elősegítésére, valamint az óceánok és tengerek fenntartható fejlődésére irányuló kiemelkedő hozzájárulását.

3.3. Az EGSZB megjegyzi, hogy az ENSZ Közgyűlése évente felülvizsgálja az óceánnal kapcsolatos ügyekre és a tengerjogra vonatkozó fejleményeket, és minden évben elfogad két, globális integrált politikai iránymutatást meghatározó határozatot, egyet az óceánokra és a tengerjogra, egyet pedig a fenntartható halászatra vonatkozóan. Az ENSZ által meghatározott intézkedések végrehajtásának elősegítése érdekében az EU-nak fokoznia kellene a nemzetközi partnerekkel folytatott együttműködését.

3.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az óceánpolitikai irányításnak egyensúlyt kell teremtenie a társadalmi-gazdasági fejlődés és a tengeri környezet megőrzése között. Az óceánpolitikai irányítás alapvető célja a tengeri erőforrások és környezetek fenntartható, többcélú felhasználásának biztosítása kell, hogy legyen nemcsak magunk, hanem a jövő nemzedékek számára is. Az erőforrások kinyerése nem történhet az ökoszisztéma kárára, éppen ellenkezőleg: összeegyeztethetőnek kell lennie az ökoszisztémával, és felelősségteljesen, a megfelelő szabályokkal és irányítási struktúrákkal végzendő.

3.4.1. Figyelmesen, egyben óvatosan kell megközelítenünk az óceánfenék erőforrásainak kiaknázására alkalmazott technológiákat. Innovatív karakterük és a gazdasági fejlődésben játszott fontos szerepük nem szabad, hogy elvonja a figyelmünket arról, hogy veszélyt jelenthetnek arra a környezetre, amelyben a szóban forgó tevékenység zajlik. A szárazföldön végzett tevékenységekhez kidolgozott környezeti hatásvizsgálatokkal szerzett tapasztalatokat fel lehetne használni arra, hogy az óceánok erőforrásainak kiaknázását illetően is hasonló, az adott területre szabott vizsgálatokat készítsünk.

3.5. Az EGSZB határozottan ösztönzi az óceánokkal és tengerekkel foglalkozó uniós konzultatív fórum létrehozását, de hangsúlyozza, hogy ebben a civil társadalomnak is részt kell vennie. Egy ilyen fórum a jobb óceánpolitikai irányításra vonatkozó ismeretek, tapasztalatok és legjobb gyakorlatok cseréjének platformjaként szolgálhatna. Fel lehetne használni továbbá az uniós források elosztásának a jobb óceánpolitikai irányítás érdekében történő finomhangolására is, valamint fokozhatná a tengeri kutatásra és megfigyelésre fordított közberuházások gazdasági hatékonyságának értékelésére tett erőfeszítéseket is.

3.6. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Uniónak az óceánpolitikai irányítás javítására vonatkozó új javaslatok készítésekor figyelembe kellene vennie a globális helyzetképet, hogy az óceánpolitikai irányítás már kiforrott és zökkenőmentesen működő területei véletlenül se legyenek érintve. Az Európai Uniónak kerülnie kell azt is, hogy megismételjen olyan vitákat, melyek nemzetközi szinten már folyamatban vannak.

3.7. Az EGSZB elismeri, hogy a szabályozási hiányosságok lehetővé tehetik szabályozatlan és be nem jelentett tevékenységek folytatását, a tengeri erőforrások túlzott kiaknázását, valamint a Föld ökoszisztémáinak tönkretételét. Az ilyen problémák kezeléséhez alapvető fontosságúak az ezen ökoszisztémákról szóló tudományos tanulmányok, és jobban át kell látni a jelenlegi irányítási struktúrát, hogy a hiányosságokat megszüntethessük. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU vezető szereplővé és koordinációs központtá válhatna a világ óceánjainak tudományos kutatásában.

3.8. A szabályozási hiányosságok és következetlenségek meghatározása mellett a Bizottság és a főképviselő által tett intézkedések egyik célja a hatályos szabályoknak való hatékonyabb megfelelés kellene, hogy legyen. Amint azt Karmenu Vella uniós biztos a jogellenes halászat ellen hozott uniós intézkedéseket kommentálva ⁽²⁾ hangsúlyozta, ezt úgy lehetne megvalósítani, ha az EU piaci súlyát bizonyos szakpolitikai területeken – például a halászatban – felhasználnánk a fontos szereplők bevonása érdekében.

3.9. Az EGSZB egyetért azzal, hogy minden ágazatnak folyamatosan törekednie kell egy jobb óceánpolitikai irányítási modellre, mivel óceánjaink terhelése egyre nagyobb. Az EGSZB példaként megjegyzi, hogy az olyan szervezetek, mint a regionális halászati gazdálkodási szervezetek vagy a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO), a meglévő stratégiai keret javítása érdekében irányítási alapelveik fejlesztésére törekednek.

3.10. Az EGSZB úgy véli, hogy az óceánnal kapcsolatos iparágakban várhatóan létrejövő munkahelyek fejlesztésének elősegítése érdekében a Bizottságnak és a főképviselőnek fel kellene mérnie, hogy milyen készségekre, szakértelemre és képzésre lehet szükség; ez egy olyan kérdés, amelyet a közlemény figyelmen kívül hagyott.

4. Részletes megjegyzések

4.1. A nemzetközi óceánpolitikai irányítási keret javítása

4.1.1. Az EGSZB üdvözlöi a Bizottság és a főképviselő azon elkötelezettségét, hogy a tagállamokkal és a nemzetközi partnerekkel együtt dolgozzanak a meglévő kulcsfontosságú globális óceánpolitikai irányítási jogi aktusok – mint például a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a halászati ágazat munkafeltételeiről szóló egyezménye – elfogadásának, ratifikálásának és végrehajtásának biztosítása érdekében, valamint az olyan szükséges új eszközök kidolgozásán, mint az ENSZ Tengerjogi Egyezményének a nemzeti joghatóságon kívül eső területekre vonatkozó, tervezett végrehajtási megállapodása. Az EGSZB továbbá ösztönzi a Bizottságot és a főképviselőt, hogy működjenek együtt az IMO-val az IMO-eszközök végrehajtásának és megfelelő érvényesítésének elősegítése érdekében. A Bizottságnak meg kell határoznia az e cél megvalósításához szükséges gyakorlati intézkedéseket és eszközöket.

4.1.2. Az EGSZB üdvözlöi a Bizottság és a főképviselő az iránti elkötelezettségét, hogy fejleszti a globális és a regionális szervezetek közötti koordinációt és együttműködést, valamint a legfontosabb óceánügyi szereplőkkel való partnerségeket. Ez is szemlélteti az EU azon erőfeszítéseit, hogy egy integrált és ágazatokon átívelő megközelítést valósítson meg az óceáni tevékenységek irányítására, amely jórészt ágazati szinten marad. Az EGSZB határozottan ösztönzi a Bizottság és a főképviselő közreműködését a „UN-Oceans” együttműködési mechanizmusban, amely az ENSZ rendszerébe tartozó illetékes szervezetek koordinációjának, következetességének és hatékonyságának javítására törekszik.

4.1.3. A kapacitásépítés elengedhetetlen a fenntartható fejlődés megvalósításához és annak lehetővé tételéhez, hogy a fejlődő országok fenntartható módon és az UNCLOS egyezménynek megfelelően használhassák az óceánokat és azok erőforrásait. A Bizottságnak és a főképviselőnek azonban még meg kell határoznia a konkrét uniós kapacitásépítő intézkedéseket.

4.1.3.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy a közös közlemény említést tesz a földközi-tengeri fenntartható fejlődés és kék gazdaság javítását célzó kapacitásépítési erőforrásokról. Ilyen erőforrásokat azonban valamennyi európai tenger, illetve Északi-sarkvidék érdekében is mozgósítani kell.

4.1.4. Az EGSZB amellet szöl, hogy határozottabban óvjuk az Északi-sarkvidék erőforrásait, mert ezek a következö nemzedékek természeti tőkét jelentik. A térség folyamatban lévö környezeti átalakulását az európai és globális éghajlatvédelem terén elért haladás mutatójának kell tekinteni. Az EGSZB szerint a Bizottság felhívhatná az Északi-sarkvidéken aktív szereplők figyelmét a térség érzékeny természetére és arra, hogy annak fenntartható fejlesztésére egyre nagyobb szükség van. Az Északi-sarkvidék megóvása és az éghajlatváltozással szembeni küzdelem nem történhet a lakosság figyelembevétele nélkül, sem az ő kárukra. Az ottani lakosság ugyanis, amellet hogy meg akarja őrizni kultúráját, azt is szeretné, ha a hasznára tudná fordítani a fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődés kínálta lehetőségeket.

4.1.4.1. Az EGSZB kéri, hogy a civil társadalom aktív szerepet vállalhasson az ott élö emberek érdekeinek és szempontjainak elötérbe helyezésében. Az EU nyilvános vitákat is szervezhetne az őslakosok részvételével, ahol a fő szereplők bemutatnák, mit tettek a terület fenntartható fejlődése érdekében. Megfontolandó lehet egy brüsszeli székhelyű észak-sarkvidéki információs központ létrehozása ⁽³⁾.

⁽²⁾ Európai Bizottság, sajtóközlemény: *EU acts on illegal fishing: Yellow card issued to Thailand while South Korea & Philippines are cleared* [A jogellenes halászatra vonatkozó uniós intézkedések: Thaiföld sárga lapot kapott, míg Dél-Koreát és a Fülöp-szigeteket tisztázták], 2015. április 21., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4806_en.htm

⁽³⁾ HL C 75., 2017.3.10., 144. o.

4.1.5. Egyre inkább növekszik a tengeri úton történő nem biztonságos migráció, ami megerősíti, hogy azonnali fellépés szükséges a tengeren bekövetkezett halálesetek megelőzése érdekében. Az EGSZB ezért üdvözlözi az új Európai Határ- és Partiréségről szóló (EU) 2016/1624 rendelet elfogadását, annak ellenére, hogy korábban kifejezetten az „Európai Határvédelmi Ügynökség” elnevezést javasolta. Az EGSZB az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökségről (EMSA) és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatalról (EFCA) szóló módosított rendeleteket is támogatja.

4.1.5.1. Az EMSA létrehozására vonatkozó rendelet módosításáról szóló véleményében⁽⁴⁾ az EGSZB kijelentette, hogy üdvözlözi az ügynökségnek a tengerbiztonság tagállamokban történő javítása terén játszott szerepét. Már ekkor kijelentette azt is, hogy igen fontosnak tartja az EMSA feladatainak és hatásköreinek átgondolt módon történő kiterjesztését.

4.1.6. Az EGSZB tudomásul veszi a jogellenes halászat elleni küzdelemre és az óceánban található élelmiszerforrásokkal való fenntartható gazdálkodás erősítésére vonatkozó uniós intézkedéseket. Az 1960-as években elindított közös halászati politikát folyamatosan felül kell vizsgálni. A halállományok jobb megőrzésére és védelmére való tekintettel az EGSZB üdvözlözi a szakpolitika naprakésszé tételét, mivel csak így lehet lépést tartani a technológiai változásokkal.

4.1.6.1. Az EGSZB rámutat arra, hogy a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elkerülése érdekében hatékony ellenőrzési és jogérvényesítési eszközöket – köztük megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti intézkedéseket – kell alkalmazni. Az EGSZB felhívja a Bizottság és a főképviselő figyelmét arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete aggodalommal jegyezte meg, hogy a megbízhatatlan információk néhány területen megnehezítették a tengeri halászat hatékony irányítását. Ezért minden EU-tagállamnak hozzá kell járulnia a vizein folytatott halászatra vonatkozó ismeretek javításához és az ezzel kapcsolatos adatok megosztásához. Ezt esetleg az ETHA keretében rendelkezésre álló források felhasználásával lehetne elérni.

4.1.6.2. Az EGSZB arra biztatja a Bizottságot, hogy folytassa a regionális halászati gazdálkodási szervezetek teljesítményének javítására tett erőfeszítéseit. Továbbá, a tengerügyek integrált megközelítésének részeként a Bizottságnak törekednie kell a különböző fórumok, például a regionális tengeri egyezmények és a globális szervezetek közti koordináció javítására.

4.2. Az emberek által az óceánokra gyakorolt nyomás csökkentése és a kék gazdaság fenntarthatóságát szolgáló feltételek megteremtése

4.2.1. Az EGSZB határozottan támogatja az uniós intézkedéseket, ideértve a COP21-megállapodás végrehajtására, valamint az óceánok felmelegedése, a tengerszint-emelkedés és a savasodás káros hatásának enyhítésére vonatkozó közleményt. Az EGSZB arra is ösztönzi a Bizottságot és a főképviselőt, hogy legyen proaktív, és mérje fel az ilyen jelenségek kék gazdaságra gyakorolt hatását, nemcsak a régóta működő, hanem a fejlődő iparágakra vonatkozóan is.

4.2.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság lépéseit a kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló – a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemet szolgáló, 2016 júniusában kötelező erejű nemzetközi szerződésként hatályba lépett – megállapodás (PSMA) végrehajtása érdekében. A PSMA megfelelő végrehajtása várhatóan a nagyobb fenntarthatóság irányába tereli az ágazatot, és jelentős áttételes hatással jár a teljes halászati ellátási láncra nézve.

4.2.3. Az EGSZB úgy véli, hogy szigorú szankciókat kell alkalmazni a halászati törvények megszegéséért. A halászati ágazat munkafeltételeiről szóló ILO-egyezmény végrehajtása fontos ahhoz, hogy elkerüljük a halászhajókon elkövetett munkaügyi visszaéléseket és a tisztességtelen versenyt, melyeknek hátterében az alapvető foglalkoztatási elvek és munkavállalói jogok megsértése áll. A tengeren dolgozók munka- és életkörülményeinek meg kell felelniük a legszigorúbb nemzetközi és uniós normáknak.

4.2.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a – egyfelől a flották kapacitásának növelésére adott, másfelől a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatot folytató halászoknak megítélt – káros halászati támogatások a túlhalászás egyik fő okát képezik, ezért üdvözlözi, hogy az Unió kötelezettségvállalást tett a Kereskedelmi Világszervezetben az e kérdéstről szóló folyamatban lévő tárgyalások lezárásának felgyorsítására.

4.2.5. A tengeri hulladékra vonatkozóan az EGSZB aggodalommal jegyzi meg, hogy egyre több bizonyíték utal arra, hogy e hulladék káros hatással van a vadon élő tengeri állatokra, az élőhelyekre, valamint a tenger biológiai sokféleségére és környezetére. Az EGSZB külön aggodalommal hangsúlyozza a mikroműanyagok problémáját, amelyek akár közvetlenül, akár a szabad szemmel látható hulladékok bomlása miatt kerülnek a vízbe, a legtávolabbi, illetve ez esetben a legmélyebb területekre is eljutnak, és olyan káros vegyi anyagokat bocsátanak ki, amelyek szennyezhetik a táplálékláncot.

⁽⁴⁾ HL C 107., 2011.4.6., 68. o.

4.2.5.1. Az EGSZB üdvözlő minden erőfeszítést, amelyet az egyes regionális tengeri egyezmények keretében a tengeri hulladék megelőzésére és csökkentésére tettek, ilyen például a célzott regionális cselekvési tervek kidolgozása. Az EGSZB arra ösztönzi az uniós tagállamokat, hogy javítsák a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtását, hogy jó tengeri környezeti állapotot tudjanak elérni és fenntartani. A Bizottságnak az Unión kívüli régiókat is ösztönöznie kellene hasonló cselekvési tervek kidolgozására.

4.2.5.2. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a nemzetközi mechanizmusoknak – például a MARPOL-egyezménynek – fontos szerepe van a hajózási forrásból származó tengeri hulladék elleni küzdelemben, és sürgeti a Bizottságot, hogy 2017-ben terjesszen elő egy módosított irányelvet a kikötői befogadólétesítményekre vonatkozóan, még szorosabb összhangra törekedve a MARPOL-egyezmény hatályával és fogalommeghatározásaival.

4.2.5.3. Az EGSZB rámutat arra, hogy az EU-nak jobban meg kell ismernie a tengeri hulladék – ezen belül a mikroműanyagok – regionális jellemzőit, valamint forrásait, mennyiségét, útvonalait, eloszlási tendenciáit, természetét és hatásait, továbbá sürgeti a Bizottságot és a főképviselőt, hogy a tengeri és a szárazföldi forrásból származó tengeri hulladék kérdésével is foglalkozzon.

4.2.6. Az EGSZB támogatja a Bizottság és a főképviselő által a sikeres, globális szintű, minden kulcsfontosságú érdekelt fél részvételével történő tengeri területrendezés megvalósítására és felgyorsítására tett intézkedést⁽⁵⁾.

4.2.7. Az EGSZB ösztönzi a Bizottságot és a főképviselőt, hogy szorgalmazza a regionális és nemzetközi együttműködést a védett tengeri területek hosszú távú, fenntartható finanszírozására irányuló mechanizmusok kidolgozása érdekében, biztosítva ezzel, hogy e területek ökológiailag koherens hálózatot alkossanak, és jól gazdálkodjanak velük.

4.3. A nemzetközi óceánkutatás és adatgyűjtés erősítése

4.3.1. Az EGSZB támogatja a közös közleményben felsorolt intézkedéseket, melyeknek célja, hogy növeljék az európai óceánokkal kapcsolatos ismereteket. Az EGSZB ezért határozottan arra ösztönzi az EU-t, hogy a tengeri megfigyelési és adathálózatot egy világméretű tengeri adathálózattá fejlessze. Az EU az ilyen kutatások koordinálásának egyik központjává válhat. További információk gyűjtése és elemzése előtt azonban a jelenleg elérhető adatokat kell jól és hatékonyan felhasználni. A tengereinkre vonatkozóan rengeteg információ áll rendelkezésre, de igen töredezett formában.

4.3.2. Az EGSZB ösztönzi a Bizottságot, hogy – a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) javaslatának megfelelően – segítse elő a fokozottabb nemzetközi együttműködést a tengerekkel kapcsolatos tudomány és technológia területén, ezzel is ösztönözve az innovációt és erősítve a kék gazdaság fenntartható fejlődését.

4.3.3. Végül az EGSZB azt javasolja, hogy a Bizottság és a tagállamok európai és nemzeti szinten egyaránt javítsák a már kiépült és a kialakulóban lévő óceánalapú iparágak méretének és teljesítményének, valamint a gazdaság egészéhez történő hozzájárulásuknak a mérésére szolgáló statisztikai és módszertani alapot.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Hivatkozás a tengeri területrendezésről szóló, az Európai Bizottság Tengerügyi és Halászati Főigazgatósága (DG MARE) és az UNESCO Kormányközi Oceanográfiai Bizottsága által közösen szervezett 2. nemzetközi konferenciára. Ez 2017. március 15–17-én kerül megrendezésre Franciaországban, az UNESCO párizsi központjában.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat rendeletre az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1036 rendelet és az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező támogatott behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1037 rendelet módosításáról

(COM(2016) 721 final)

(2017/C 209/12)

Előadó: **Christian BÄUMLER**

Társelőadó: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2016.11.24.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.3.6.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma: xx.	524.
A szavazás eredménye:	194/0/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) elkötelezett a nyitott és tisztességes kereskedelem mellett, és értékesnek tartja azt, mint a növekedés és a munkahelyteremtés hajtómotorját.

1.2. Az EGSZB az európai és a harmadik országbeli exportáló gyártók közötti egyenlő versenyfeltételek és hatékony piacvédelmi eszközök megteremtésére szólít fel.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata összességében kiegyensúlyozott megközelítést biztosít egyrészt Kína piacgazdasági státuszának kérdése, másrészt a hatékony dömpingszámítási módszer kialakítására vonatkozó cél között.

1.4. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, hogy a dömpingkülönbséget nem a szabványos módszertan alkalmazásával kell kiszámítani, hanem olyan referenciaértékek alapján, amelyek figyelembe veszik a jelentős mértékben torzult előállítási és értékesítési költségeket. Az EGSZB rámutat arra, hogy a fenntartható acélipari munkahelyek megőrzéséről és az acéliparbeli növekedés fenntartásáról szóló 2016-os véleményében már felszólított arra, hogy a kínai behozatal dömpingellenes és szubvencióellenes vizsgálatai során mindaddig ne alkalmazzák a szabványos módszertant, amíg az ország nem teljesíti az EU piacgazdasági státuszra vonatkozó öt kritériumát.

1.5. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság különleges kritériumokat kíván alkalmazni annak meghatározásához, hogy vannak-e jelentős torzulások a piaci helyzetben. Megjegyzi, hogy az ILO és a többoldalú környezetvédelmi megállapodások normáit is figyelembe kellene venni.

1.6. Az EGSZB arra kéri a Parlamentet és a Tanácsot, hogy egyértelműen szögezze le, hogy az Európai Bizottság külön országjelentéseket fog kibocsátani minden olyan ország esetében, ahol jelentős piaci torzulások figyelhetők meg. Ez azokra az országokra terjed majd ki, amelyek együttesen a megelőző ötéves időszak alatt indított dömpingellenes vizsgálatok 70 %-át adták.

1.7. Az EGSZB azonban megjegyzi, hogy van még javítanivaló az Európai Bizottság dömpingellenes alaprendelet módosítására vonatkozó javaslatában a dömpingellenes vizsgálati eljárás hatékonysága és megvalósíthatósága szempontjából (jogállás, a javasolt jelentések kivitelezhetősége és célszerűsége), és különösen a bizonyítási teher vonatkozásában, amelyet nem szabad az európai iparra hárítani.

1.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a dömpingellenes, illetve szubvencióellenes panasztételi eljárásnak a kis- és középvállalkozások számára is hozzáférhetőnek kell lennie.

1.9. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által javasolt átmeneti és konzultációs intézkedéseket.

1.10. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a jogbiztonság erősítése érdekében a lehető legteljesebb mértékben biztosítsa az EU új dömpingellenes politikájának a WTO dömpingellenes megállapodásával való összeegyeztethetőségét.

1.11. Az EGSZB javasolja, hogy a jelentős piaci torzulások jellemezze országokkal szembeni piacvédelmi politikát az Európai Unión túlmutató, nemzetközileg koordinált megközelítés vezérelje. Szoros koordinációra van szükség a legfontosabb kereskedelmi partnerekkel.

1.12. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát a szubvencióellenes rendeletben javasolt változtatásokat illetően.

1.13. Az EGSZB megjegyzi, hogy a piacvédelmi eszközöket érintő eljárások hatékonysága kapcsolódik a piacvédelmi eszközök modernizálására vonatkozó 2013-as javaslatához, ideértve az alacsonyabb vám szabályát is. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Unió belüli erős és hatékony piacvédelmi rendszer kialakításához, valamint a munkahelyek és a növekedés biztosításához rendkívül fontos, hogy az elkövetkező hónapokban a piacvédelmi eszközök modernizációs csomagját is végső formába öntsék és elfogadják.

2. Az európai bizottsági dokumentum háttere és lényegi tartalma

2.1. Az Európai Bizottság javaslata ⁽¹⁾ módosítja az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló 2016/1036/EU rendeletet és az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező támogatott behozattal szembeni védelemről szóló 2016/1037/EU rendeletet. A változások a dömpingellenes számításokkal, valamint a szubvencióellenes eljárással kapcsolatosak.

2.2. Az új európai bizottsági javaslat azzal vezet be változásokat a dömpingellenes alaprendeletben, hogy megszünteti a különbségtételt a piacgazdasági státusszal rendelkező országok és a piacgazdasággal nem rendelkező WTO-tagországok között. Az „analóg ország” módszer továbbra is alkalmazható a WTO-tagsággal nem rendelkező olyan országok esetében, amelyek nem rendelkeznek piacgazdasággal. A szabványos módszer minden WTO-tagországra alkalmazandó, kivéve, ha jelentős piaci torzulások tapasztalhatók. Ebben az esetben az új 2. cikk (6a) bekezdés lehetővé teszi, hogy a rendes értéket a torzulásoktól mentes árakat vagy referenciaértékeket tükröző előállítási és értékesítési költségek alapján képezzék.

2.3. Még ha az új rendeletjavaslat „országsemleges” is, szoros összefüggésben van azzal, hogy a Kína Kereskedelmi Világszervezethez (WTO) való csatlakozásáról szóló jegyzőkönyv 15. cikke a) bekezdésének (ii) albekezdése 2016. december 11-én hatályát veszítette. E pont hatályvesztésének következményei különféleképpen értelmezhetők ⁽²⁾.

2.4. A szabványos módszertan szerint a dömping kiszámításához az EU-ba irányuló exportárakat össze kell hasonlítani vagy a belföldi árakkal, vagy a termékek exportáló országbeli költségeivel. Azonban a piacgazdasággal nem rendelkező országok esetében az EU jelenleg az úgynevezett „analóg ország módszert” alkalmazza, amelyben a belföldi árak helyett egy másik „analóg ország” árait és költségeit veszik alapul a számításokhoz.

2.5. A dömpingelt behozattal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1036 rendelet olyan WTO-tagországokat nevez meg, amelyek piacgazdasággal nem rendelkezőnek tekinthetők ⁽³⁾, és amelyekkel kapcsolatban a szokásostól eltérő dömpingellenes módszereket kellene alkalmazni.

2.6. Mivel azonban a Kína csatlakozásáról szóló jegyzőkönyv 15. cikke a) bekezdése (ii) albekezdésének hatályvesztése úgy is értelmezhető, hogy az EU köteles piacgazdasági státuszt adni Kínának, az Európai Bizottság kénytelen volt különböző forгатókönyveket mérlegelni arra vonatkozóan, hogy miként őrizze meg az erős piacvédelmi eszközöket, védelmezve ugyanakkor az európai ipart a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, és betartva a WTO-kötelezettségeket is.

⁽¹⁾ COM(2016) 721 final.

⁽²⁾ Az Európai Bizottság becslései szerint a 2012–2016-os időszakban 73 új dömping-, illetve szubvencióellenes vizsgálatot indítottak. Ezek 42 %-a Kínát, 10 %-a Indiát, 5 %-a Oroszországot, 5 %-a Indonéziát és 5 %-a Törökországot érintette. 2016-ban az ideiglenes intézkedések nagy többségét Kína vonatkozásában hozták, és volt néhány eset, amely Oroszországhoz, Belaruszhoz és Koreához kötődött.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1036 rendelete (2016. június 8.) az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozattal szembeni védelemről (HL L 176., 2016.6.30., 21. o.).

2.7. 2016-ban élénk vita zajlott az uniós intézmények és az érdekelt felek között. Az EGSZB részt vett ebben a vitában, és „Kína esetleges piacgazdaságként történő kezelésének hatása a kulcsfontosságú iparágakra (és a növekedésre és munkahelyteremtésre) (a piacvédelmi eszközök szempontjából)”⁽⁴⁾ című véleményében azt hangsúlyozta, hogy az EU nem veszítheti el a Kínával folytatott szabad és tisztességes kereskedelmet biztosító eszközöket, mert ebben az esetben elfogadhatatlan számú, több százezer munkahely szűnik meg. Az EGSZB hangsúlyozta, hogy a megszűnések konkrét ágazatokra és régiókra összpontosulnának, amelyeket mélyen érintene ez a változás, ilyen például az alumínium-, a kerékpár-, a kerámia-, az elektróda-, a vasötvözet, az üveg-, a papír-, a napelem-, az acél- és a gumiabroncsgyártás. Az EGSZB arra kérte az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy mozdítsák elő a tisztességes nemzetközi versenyt, és ezzel aktívan védjék az ilyen munkahelyeket és az európai társadalmi értékeket, növelve az Európai Unió polgárainak jövedelmét és vagyonát⁽⁵⁾. 2016. május 12-én az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el Kína piacgazdasági státuszáról.

2.8. Az európai bizottsági javaslatok tartalmazzák azoknak a kritériumoknak a nem teljes listáját, amelyek – főleg az ágazatba történő állami beavatkozással kapcsolatos – jelentős piaci torzulásokra mutatnak rá. Az európai bizottsági szolgálatok adott esetben nyilvános jelentésben részletezik az egy-egy adott ország vagy ágazat piaci körülményei kapcsán fennálló konkrét helyzetet. Az ilyen jelentéseket, valamint az azok alapjául szolgáló bizonyítékokat az említett országra vagy ágazatra vonatkozó valamennyi vizsgálat aktájába fel fogják venni, hogy ilyenformán valamennyi érdekelt félnek lehetősége legyen kifejeteni álláspontját, és megtenni észrevételeit.

2.9. Az új dömpingszámítási módszertanon kívül az Európai Bizottság javaslata átmeneti intézkedéseket határoz meg a meglévő piacvédelmi intézkedésekre és a folyamatban lévő vizsgálatokra vonatkozóan. Az Európai Bizottság javaslata jelzi, hogy az új rendszer kizárólag az új rendelkezések hatálybalépését követően indított ügyekre lesz alkalmazandó. Az új módszertan bevezetése nem teremt elegendő alapot a meglévő dömpingellenes intézkedések felülvizsgálatára. A módszertan felülvizsgálatát csak akkor lehet kérni, ha egy adott intézkedés hatályvesztésének felülvizsgálatát kezdeményezik.

2.10. Az Európai Bizottság javaslata változtatásokat tartalmaz arra a módra vonatkozóan is, ahogyan az EU a harmadik országok kormányzati szubvencióit vizsgálja, és a szubvencióellenes alaprendelet egyik módosításában tisztázza, hogy a szubvencióellenes vizsgálat vagy annak felülvizsgálata során feltárt további szubvenciók tükröződhetnek a szubvencióellenes intézkedések kalkulációjában.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB támogatja az EU nyitott és tisztességes kereskedelempolitikáját. Az EU (az uniós tagállamok nevében fellépve, mivel a közös kereskedelempolitika az EU kizárólagos hatáskörébe tartozik) támogatja a nyitott kereskedelmet, és elismeri a kereskedelem mint a növekedés és a munkahelyteremtés hajtómotorja értékét.

3.2. Az EGSZB támogatja a hatékony piacvédelmi eszközöket. Kereskedelempolitikájában az EU azt várja el, hogy a hazai és a külföldi gyártók egyenlő versenyfeltételek mellett versenyezzenek egymással. Ezért ellenzi a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat, és a piacvédelmi eszközökön keresztül alkalmazza saját jogszabályait, ideértve a dömpingellenes és kiegyenlítő intézkedéseket is.

3.3. Az EGSZB rámutatna arra, hogy a kínai importra vonatkozóan hatályban lévő dömpingellenes intézkedések nagy része bizonyos ágazatokban koncentrálódik, amelyek között az acélipar van leginkább a célpontban. Ez az ágazat azonos mértékben szolgálja ki a feldolgozó és a beszállítói iparágakat; több mint 350 000 közvetlen munkahellyel és a kapcsolódó ágazatokban további több millió munkahellyel fontos szerepet játszik Európa feldolgozóiparában és általában az európai gazdaságban.

3.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata összességében kiegyensúlyozott megközelítést biztosít egyrészt Kína piacgazdasági státuszának kérdése, másrészt a hatékony, országsemleges dömpingszámítási módszer kialakítására vonatkozó cél között.

3.5. Az EGSZB üdvözlí a szubvencióellenes alaprendelet módosítását, amely világossá teszi a szubvencióellenes vizsgálat során alkalmazandó eljárást.

3.6. Az EGSZB javasolja, hogy a rendeletek preambulumbekzdései tegyék világossá, hogy a dömpingellenes alaprendelet módosítása nem biztosít Kínának piacgazdasági státuszt.

⁽⁴⁾ HL C 389., 2016. 10. 21., 13. o.

⁽⁵⁾ HL C 389., 2016. 10. 21., 13. o.

3.7. Az EGSZB azonban megjegyzi, hogy 2016. december 13-án Kína WTO-konzultációkat kért az Amerikai Egyesült Államokkal és az Európai Unióval annak kapcsán, hogy nem tartják be a WTO dömpingellenes megállapodását, és hogy az EU esetében ezek a konzultációk kiterjednek a meglévő dömpingellenes alaprendeletre és annak javasolt módosítására is, amely e vélemény tárgyát képezi. Az EGSZB megjegyzi, hogy korábban is voltak jogi viták, ami jól jelzi a problémakör összetettségét. Ezért az EGSZB aggódik a dömpingellenes rendelet javasolt módosításával kapcsolatos jogbiztonság miatt, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy bizonyítsa az új rendszernek a WTO dömpingellenes szabályaival való összeegyeztethetőségét.

3.8. Az EGSZB rámutat arra, hogy az EU egyik fő kereskedelmi partnere sem változtatta meg dömpingellenes módszertanát, a Kína WTO-hoz való csatlakozásáról szóló jegyzőkönyv 15. cikke a) bekezdése (ii) albekezdésének hatályvesztésére tekintettel sem. Ez a stratégia a Kína által kezdeményezett, folyamatban lévő WTO-eljárásokkal van összefüggésben, amelyek eredményei még váratnak magukra.

3.9. Az EGSZB javaslata szerint egy Európai Unión túlmutató, nemzetközileg koordinált megközelítésre lenne szükség ebben a témakörben.

3.10. Az EGSZB ezért sürgeti az Európai Bizottságot, a Parlamentet és a Tanácsot, hogy alaposan vizsgálják meg a fő kereskedelmi partnerek piacvédelmi politikáinak legújabb fejleményeit, és elemezzék a kereskedelmi forgalom egyensúlyára gyakorolt hatásait.

3.11. Az EGSZB megjegyzi, hogy a Régiók Bizottsága kérte az alacsonyabb vám szabályának eltörlését⁽⁶⁾. A Parlament 2014 áprilisában az alacsonyabb vám szabályának korlátozását javasolta a munkaerő- és a környezetvédelmi dömping esetében. 2016-os véleményében az EGSZB ugyancsak az alacsonyabb vám szabályának eltörlését kérte az acélbehozatal tekintetében.

3.12. Ezzel összefüggésben az EGSZB rámutat arra, hogy a piacvédelmi eszközöket érintő eljárások hatékonysága kapcsolódik a piacvédelmi eszközök modernizálására vonatkozó 2013-as javaslatához is. Az EGSZB megjegyzi, hogy a piacvédelmi eszközök modernizációs csomagja és az új dömpingkülönbözlet-számítási módszer az uniós dömpingellenes politika és végrehajtás különböző, technikai és jogi szempontból egymással össze nem függő szempontjaira terjed ki, még ha rokon témákról is van szó. Az EGSZB rámutat arra, hogy a dömpingkülönbözlet teljes mértékű kihasználása elősegítené a piaczgazdasági feltételek elérésének célját az összes WTO-tagországban, és megjegyzi, rendkívüli fontos, hogy az Európai Unión belüli erős és hatékony piacvédelmi rendszer kialakítása, valamint a munkahelyek és a növekedés biztosítása érdekében az elkövetkező hónapokban a piacvédelmi eszközök modernizációs csomagját is végső formába öntsék és elfogadják.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a számítási módszertan oly módon történő megváltoztatására vonatkozó javaslatát (2. cikk (6a) bekezdés), hogy ha jelentős torzulások vannak egyes országokban, akkor egy nem szabványos módszertan alkalmazható, és úgy véli, hogy ez a módszertan lehetővé tenné az Európai Bizottság számára a dömping tényleges nagyságának megállapítását és mérését.

4.2. A fenntartható acélipari munkahelyek megőrzéséről és az acéliparbeli növekedés fenntartásáról szóló 2016-os véleményében⁽⁷⁾ az EGSZB már felszólított arra, hogy a kínai behozatal dömpingellenes és szubvencióellenes vizsgálatai során mindaddig ne alkalmazzák a hagyományos módszertant, amíg az ország nem teljesíti az EU piaczgazdasági státuszra vonatkozó öt kritériumát. Ez összhangban van az Európai Parlament 2016. májusi állásfoglalásával.

4.3. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal az értékelésével, hogy egyes országokban az árak és a költségek mesterségesen alacsonyak az állami befolyás miatt, ami azt jelenti, hogy azok nem tükrözik reálisan a piaci erőket. A belföldi árakat és költségeket jelentős mértékben torzíja az állami beavatkozás. Ezért ezekben az esetekben a belföldi árakat nem kellene felhasználni az exportárakkal történő összehasonlításához.

4.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy az új számítási mód jelenleg a jelentős piaci torzulások esetében lép életbe, amelyekre a rendelet a teljesség igénye nélkül példákat sorol fel. Felhívja a figyelmet ugyanakkor arra is, hogy munkaügyi és környezetvédelmi minimumszabályok megsértése szintén hozzájárulhat az uniós vállalatokkal szembeni verseny torzításához, és figyelembe kellene venni, főként akkor, ha az egy állami szabályozási keret részét képezi. Emellett körültekintően fel kell mérni az új módszer WTO-szabályokkal való összeegyeztethetőségét.

⁽⁶⁾ HL C 17., 2017.1.18., 13. o.

⁽⁷⁾ HL C 389., 2016.10.21., 50. o.

4.5. Az EGSZB megjegyzi, hogy Kína hivatalos vizsgálóbizottság összehívását kérte a WTO-n belül az EU által alkalmazott, úgynevezett „analóg ország” megközelítéssel kapcsolatban, és rámutat, hogy az EU jelenleg dolgozik egy olyan új módszertan bevezetésén, amely elvileg valamennyi nemzetközi egyezményrel összhangban áll. Az EGSZB úgy véli, hogy ha a WTO-határozat arra a megállapításra jut, hogy a 15. szakasz a) bekezdése ii) pontjának hatályvesztése nem biztosít Kína számára automatikusan piacgazdasági státuszt, és Kínának be kell tartania a csatlakozási jegyzőkönyvében vállalt egyéb kötelezettségeket, akkor az „analóg ország” módszert fenn kellene tartani.

4.6. Az EGSZB megjegyzi, hogy a javasolt jogszabálynak megfelelően az Európai Bizottság jelentéseket készíthet és adhat ki, amelyek a piac konkrét körülményeit írják le bármely adott országban vagy ágazatban. Ezek a jelentések és a jelentések alapjául szolgáló bizonyítékok az adott ország vagy ágazat dömpingellenes vizsgálatainak részévé válnának, és nyilvánosan elérhetőek lennének. Az EU ipara is felhasználhatná az ezekben a jelentésekben található információkat panasz vagy felülvizsgálat iránti kérelem benyújtásakor. Az EGSZB azonban aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság javaslatában nincsenek a piacvédelmi eszközökkel foglalkozó meglévő személyi állomány bővítésére vonatkozó rendelkezések. Megjegyzi azt is, hogy e jelentések jogállása nincs meghatározva, és nem világos, hogyan használhatók fel abban az esetben, ha az érintett ország jogi úton megtámadja őket. Arra sincs utalás, hogy milyen gyakran frissítik a jelentéseket, és hogyan igazítják azokat az ágazatspecifikus kihívásokhoz.

4.7. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt is, hogy e jelentések készítése nem kötelező (a javaslatban az szerepel, hogy „a bizottsági szolgálatok jelentést tehetnek közzé”), és szorgalmazza, hogy a bizonyítási terhet világosabban határozzák meg a javasolt jogszabályban.

4.8. Az EGSZB megjegyzi, hogy a dömpingellenes panasztételi eljárásnak hatékonnak, reálisnak és megvalósíthatónak kell lennie. Az EGSZB azonban nem tudja elfogadni a bizonyítási terhet megfordítását. A bizonyítási terhet nem lehet az érintett uniós vállalkozásokra és az Európai Bizottságra hárítani a dömping meglétének bizonyítása tekintetében, a kapcsolódó adatgyűjtési követelményeknek pedig fenntarthatóaknak kell maradniuk.

4.9. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a dömpingellenes panasztételi eljárásnak a kis- és középvállalkozások számára is hozzáférhetőnek kell lennie, és különös figyelmet kell fordítani annak biztosítására, hogy e vállalkozások számára a vizsgálattal és a kapcsolódó adatgyűjtési követelményekkel összefüggő költségek elviselhetőek legyenek.

4.10. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság által javasolt átmeneti intézkedések a jogi egyértelműség érdekeit szolgálják, és támogatja ezeket az intézkedéseket.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 1059/2003/EK rendelet területi tipológiák (Tercet) tekintetében történő módosításáról

(COM(2016) 788 *final* – 2016/0393 (COD))

(2017/C 209/13)

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2017.1.25.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.3.29.
Plenáris ülés száma:	524.
A szavazás eredménye	223/1/4
(mellette/ellene/tartózkodott):	

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2001. július 11-én elfogadott, a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról ⁽¹⁾ készített korábbi véleményében már kifejtette álláspontját róla, a 2017. március 29–30-án tartott, 524. plenáris ülésén (a 2017. március 29-i ülésnapon) 223 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki, amelyben az említett dokumentumban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2017. március 29-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹⁾ HL C 260., 2001.9.17., 57. o.

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU